

DRAMMEN
KOMMUNE

Oppvekstreformen

Et kunnskapsgrunnlag med vurderinger og anbefalinger

- et godt sted å leve

VEDTAK

BARNEHAGE

NARMILJØ

BUTIKK

ARBEIDSPASS

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
2. Sammendrag utfordringsbilde og anbefalinger	5
3. Noen sentrale begreper i kunnskapsgrunnlaget	6
4. Lokale og sentrale vedtak og føringer	9
4.1 Lokale vedtak og føringer.....	9
4.2 Sentrale vedtak og føringer	9
5. Utfordringsbilde presentert gjennom sentrale vedtak og føringer	12
5.1 Drammen kommunens overordnede ansvar for gode oppvekstsvilkår	12
5.2 Samhandling og oppfølging av utsatte barn og unge i Drammen kommune	23
5.3 Drammen kommunens samordningsplikt	26
5.4 Individuell plan i Drammen kommune	27
6. Kunnskapsoversikt og anbefalinger – samarbeid med frivilligheten ...	29
6.1 Innledning.....	29
6.2 Vedtak og føringer	29
6.3 Oversikt frivillig innsats knyttet til barn og unge i Drammen kommune	30
6.4 Utfordringsbilde	31
6.5 Anbefalinger om samarbeid med frivilligheten.....	35
7. Anbefalinger	37
7.2 Samhandling og oppfølging av utsatte barn og unge	39
7.3 Kommunens samordningsplikt og arbeid med individuell plan	39
8. Referanser	40
9. Vedlegg	42
9.2 Vedlegg 2 – Tiltak og metoder i bruk i Drammen kommune i dag	57
9.3 Vedlegg 3 – Tiltak og metoder i bruk i andre kommuner i dag	95
9.4 Vedlegg 4 – Resultater frivillighetsundersøkelsen 2022.....	96

1. Innledning

Oppvekstreformen er et avgjørende virkemiddel i barnevernsreformen som trådte i kraft 1. januar 2022. Reformen skal styrke kommunenes forebyggende arbeid og tidlig innsats, med mål om at flere utsatte barn, unge og familier får den hjelpen de trenger på et tidlig tidspunkt. Barnevernsreformen regulerer først og fremst barnevernet, men målene i reformen kan kun nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren i kommunen. Derfor er barnevernsreformen i realiteten en oppvekstreform, hvor kommunene må tilrettelegge for tverrfaglig samhandling og tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familienes behov. Dette er først og fremst en investering i innbyggernes velferd, men må også ses på som en investering som kan spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere.

Helsefremmende arbeid, forebygging, tidlig innsats og tverrfaglig samhandling er viktige virkemidler i oppvekstreformen, for å nå målet om at **flere utsatte barn, unge og familier får den hjelpen de trenger på et tidlig tidspunkt**. Disse virkemidlene er sentrale i strukturer, planer og strategier som gir retning for innsatsen i Drammen kommune i årene fremover.

Dette kunnskapsgrunnlaget skal danne grunnlag for lovpålagt plan for forebygging av omsorgssvikt¹ og atferdsvansker², og har som formål å presentere

- kunnskap om nasjonale og lokale vedtak og føringer knyttet til godt forebyggende arbeid og metoder som støtter intensjonene i oppvekstreformen
- utfordringsbildet i Drammen og tiltak brukt i Drammen og i andre kommuner i dag
- anbefalinger for Drammen kommunes plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker
- kjennetegn ved praksis der vi i alle tjenester rundt barn og unge løser utfordringer på lavest mulig nivå, og kjennetegn på en helsefremmende arbeidsmetodikk

Gjennom å presentere utfordringsbildet og anbefalinger for videre arbeid – kan dette dokumentet videre være et grunnlag for ledere i arbeidet med å iverksette plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker.

Dokumentet er utarbeidet av en tverrfaglig arbeidsgruppe, sammensatt av ansatte i tjenester som jobber med barn, unge og familier i Drammen kommune. Det har vist seg krevende å få en lik representasjon av alle relevante tjenester, og dette har naturlig nok en konsekvens for hvilke temaer som får mest plass i beskrivelsen av utfordringsbildet. Prosjektgruppens anbefalinger danner likevel grunnlag for planen da de ikke er avhengige av enkelttjenester eller enkeltvirksomheter.

For å belyse utfordringsbildet i Drammen kommune er det tatt utgangspunkt i nasjonale vedtak og føringer – belyst med informasjon fra SSB, Folkehelseinstituttets oppvekstprofil³, Utdanningsdirektoratets analysebrett⁴, kommunens egne analyser og tilstandsrapporter. I tillegg har innspill fra ansatte kommet frem i prosessene med å utvikle kunnskapsgrunnlaget. Det er innhentet informasjon gjennom en spørreundersøkelse for alle ledere og fagrådgivere i de aktuelle tjenestene, prosesser gjennomført av deltakere i arbeidsgruppa, og dialog med de ulike tjenestene. I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er innbyggerstemmen kun synliggjort gjennom statistikk, nøkkeltall og analyser.

Inspirasjon er hentet inn fra kommuner som har gjort erfaringer knyttet til brukerorientering, tidlig innsats, tverrfaglig samhandling og helsefremmende og forebyggende arbeid.

Tjenestene i kommunen er avhengig av tverrfaglig samhandling også med fylkeskommunale og statlige aktører for å lykkes med arbeidet. På tross av dette har vi i dette kunnskapsgrunnlaget begrenset innholdet til arbeidet som foregår i de kommunale tjenester og frivillig sektor i kommunen. Dette valget er gjort både for å begrense omfanget av et komplekst kunnskapsområde, og med bakgrunn i at planen som skal utarbeides i hovedsak vil dreie seg om arbeidet i våre egne tjenester, og om kommunens samarbeid med frivillig sektor.

1 Barn eller ungdom som lever under forhold som skader hans eller hennes helse og utvikling

2 Barn eller ungdom som viser handlinger eller uttrykk som hindrer eller forsinkes deres utvikling, læring og sosialt samspill med andre.

3 [Oppvekstprofil Drammen kommune](#)

4 [Nye analysebrett for statistikk \(udir.no\)](#)

2. Sammendrag utfordringsbilde og anbefalinger

Både lokale og nasjonale vedtak, føringer og lokale virkemidler gir retning for målsetningene om at flere utsatte barn, unge og familier får den hjelpen de trenger på et tidlig tidspunkt. I informasjonsinnhenting til dette kunnskapsgrunnlaget har det kommet opp mange gode eksempler på at vi i Drammen kommune har mange gode strukturer, virkemidler og tiltak for å nå målet. I dette sammendraget peker vi på elementer som gjennom utfordringsbildet og vurderinger har ledet ut til anbefalingene i kapittel 7.

I oppbygningen av den nye kommunen har målsetninger knyttet til brukerorientering, helsefremmende arbeid og forebygging gjennom tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid og koordinerte helhetlige tjenester dannet grunnlag for hvordan kommunen er organisert.

Det er mange gode virkemidler og strukturer på plass, og det gjøres mye bra arbeid ute i virksomhetene. Samtidig er det fortsatt et stykke arbeid å gjøre. Det kan synes som om det fortsatt jobbes for mye i «siloe», og det er krevende å få til sømløse tjenester. Det er også svært vanskelig å ha oversikt over hvem som gjør hva, i tiltaksnivå fra helsefremmende til reparerende nivå. Mange tjenester jobber ut mot barn, unge og familier, fordelt på flere kommunalsjefområder, og enkelttjenestene vet for lite om hva «de andre» driver med. Ansatte i tjenestene vet også for lite om hva frivilligheten kan bidra med, og hvem de kan henvende seg til.

Tjenester i Drammen kommune som arbeider på det helsefremmende og universelle nivået melder om detaljerte nasjonale føringer og økende grad av henvendelser fra innbyggere med behov for oppfølging, og knapphet på ressurser.

For å komme videre i arbeidet må det fortsatt prioriteres innsats og ressurser til det helsefremmende og forebyggende arbeidet. Det er et uforløst potensial i å bygge inkluderende helsefremmende oppvekstmiljøer, i samarbeid med nærmiljø og frivillighet. «*It takes a village to raise a child*». Det må satses videre på å utvikle kapasitet for et tverrfaglig samarbeid for å løse komplekse utfordringer, for å skape et godt og fruktbart samarbeid på tvers av faglige og organisatoriske grenser, og på tvers av formelle hierarkier. Det må bygges felles kompetanse og begrepsforståelse, og en sterk tverrfaglig samarbeidskultur.

Brukermedvirkning og brukerorientering er tematikk som alle tjenester rundt barn, unge og familier jobber med å utvikle. Det kan synes som om vi har en ujevn forståelse av hva styrkebasert tilnærming, reell medvirkning og brukerorientering innebærer og hva det har å si for utvikling av tjenestene. Det er et potensiale for et felles løft gjennom felles kvalitet- og kompetanseutvikling på dette området.

På tross av at det helsefremmende arbeidet har vært satt på agendaen gjennom flere år, er det en økning i antall barn, unge og familier som har behov for støtte og hjelp fra det offentlige. Det finnes en rikholdig tiltaksportefølje for å avhjelpe behovet – men få tverrfaglige satsninger som kan bidra til en mer helhetlig, koordinert og sammenhengende innsats. Tilnærming til hvordan forebygge, fange opp og følge opp er ulik. Som kommune bør det etableres klare strukturer og retningslinjer for det tverrfaglige samarbeidet. Gjennom et felles arbeid for å utvikle et felles «kompass» (handlingsveileder) for hvordan navigere i dette kompliserte landskapet, vil kommunen bedre kunne møte innbyggernes behov, utvikle tjenestene våre, og samtidig heve og dele vår kompetanse.

Mangelen på helhet, sammenheng og koordinering kommer blant annet til syne ved at mange av våre innbyggere som har behov for sammensatte tjenester opplever et fragmentert og uoversiktlig hjelpeapparat. Mangel på mandater, oversikt og koordinering mellom tjenestene synes å skape vanskeligheter med å ivareta innbyggers rettigheter for eksempel knyttet til individuell plan.

Et sammendrag av anbefalingene for videre arbeid i kommunen:

- arbeid for å skape helsefremmende arenaer, også sammen med frivillighet og nærmiljø
- arbeid på det forebyggende universelle nivået
- samhandling på tvers av tjenestene som opererer på de ulike forebyggende nivåene
- koordinering av tjenester

3. Noen sentrale begreper i kunnskapsgrunnlaget

Utsatte barn og unge

Begrepet brukes om barn og unge som er i en livssituasjon hvor

- 1) de har utfordringer på flere områder samtidig, altså har sammensatte behov. Det leder til det andre fellestrekket,
- 2) de det gjelder, dermed har behov for hjelp fra flere tjenester parallelt. De kan for eksempel ha behov både for bistand eller tilrettelegging i utdannings situasjonen og for helsehjelp. Eller barnets familie kan ha behov for økonomisk bistand og kanskje foreldreveiledning i tillegg. Ser man nærmere på hvordan man omtaler utsatte barn og unge, er det også ofte et tredje fellestrekk,
- 3) det ofte er mulig å identifisere flere risikofaktorer som tilsier at barnet eller ungdommen kan komme til å oppleve utfordringer i livet (Hansen et al 2020 s. 9).

Folkehelse

Helse defineres etter Verdens Helseorganisasjon (WHO 1946) sin definisjon som en tilstand av fullkomment fysisk, psykisk og sosialt velvære og ikke bare fravær av sykdom eller svakhet. «God helse kan beskrives som evnen og kapasitet til å mestre og tilpasse seg livets unngåelige krav og trives med dette.» Folkehelsearbeid ser samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, og arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Helsefremmende arbeid

Helsefremmende virksomhet har søkelys på positive faktorer og omfatter mer enn forebyggende tiltak. Helsefremmende tiltak har også som mål å øke helsestatus og er antakelig den beste formen for sykdomsforebyggende arbeid. Helsefremmende arbeid defineres som «den prosess som gjør folk i stand til å bedre og bevare sin helse» (Statens Helsetilsyn 1998 s. 19). Et eksempel på en helsefremmende arena er et trygt og aktive lokalsamfunn, hvor det er møteplasser for å bygge sosiale relasjoner, trim, rekreasjon og lek

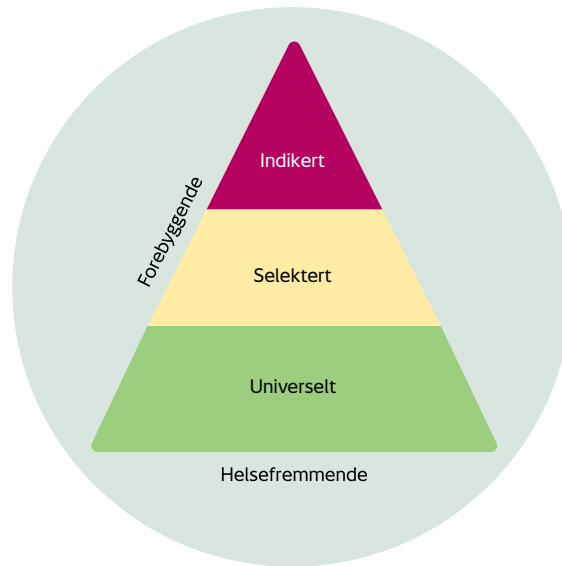
Forebyggende arbeid

På den ene siden omhandler begrepet forebyggende arbeid innsatser og tiltak der formålet er å hindre eller begrense skade, sykdom eller problemer (det sykdomsforebyggende perspektivet). På den andre siden betegner det innsatser, tiltak og prosesser som gjør folk i stand til å bedre og bevare sin helse; det helsefremmende perspektivet (Helsedirektoratet, 2013). Det forebyggende arbeidet skjer på ulike arenaer fra familien og nærmiljøet, universelle tjenester og arenaer som eksempelvis helsestasjon, barnehage og skole til tjenester som jobber på det behandlende og terapeutiske plan. Innsatsen kan graderes på tre ulike nivåer: Universell, selektiv og indikert.

Universell forebygging –forebygging omfatter innsats rettet mot hele befolkningsgrupper (for eksempel alle barn og unge) uten at en har identifisert individer eller grupper med forhøyet risiko. Satsningen på inkluderende barnehage- og skolemiljø er eksempler på universell forebygging. Felles for slike programmer er blant annet å fremme vennskap og gode relasjoner og håndtere mobbing. Andre eksempler er skolehelsetjeneste, tilbud om frukt og grønt, samt god tilrettelegging for fysisk aktivitet.

Selektiv forebygging er tiltak rettet mot grupper med kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer. Tiltakene her skal motvirke negativ utvikling hos barn og unge og/eller deres foreldre. Gratis kjernetid i barnehager er et eksempel på selektiv forebygging. Formålet er blant annet å bidra til økt sosialisering og bedre norskkunnskapene for minoritetsspråklige barn. Et annet eksempel er ulike program for barn og unge i risiko for å utvikle atferdsvansker, for eksempel Parent Management Training (PMTO) og De utrolige årene.

Indikert forebygging er tiltak rettet mot individer med høy risiko eller klare tegn på problemer. Tiltak rettet mot ungdom med begynnende rusproblemer eller tiltak rettet mot barn og unge med symptomer på psykiske vansker er eksempler på indikert forebygging (Det kongelige barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement, 2013, s.1).

Figur: Modell som visualiserer forholdet mellom helsefremmende og forebyggende arbeid

Tidlig innsats

Innenfor fagfeltet for oppvekst og utdanning betyr begrepet både

- et pedagogisk tilbud av høy kvalitet fra tidlig småbarnsalder, og at barnehager og skoler arbeider for å forebygge utfordringer hos barn unge og familier
- at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes. Tiltak kan være å tilrettelegge innenfor det ordinære tilbudet og/eller ved å sette inn særskilte tiltak (Meld.St 6 (2019-2020) s. 12).

Innenfor fagfelt nærmere knyttet til helse og sosialsektoren dreier begrepet seg mer i retning av tidlig intervensjon. Tidlig intervensjon betyr å gripe inn så tidlig som mulig når en blir bekymret for et annet menneske. Det handler altså om å identifisere og starte håndtering av et (helse)problem på et tidligst mulig tidspunkt (Helsedirektoratet, 2010).

Tverrfaglig samhandling

God tverrfaglig samhandling handler om at ulike fagmiljøer arbeider sammen og ser tilbudene til barn og unge i helhet og sammenheng. De ansatte i tjenestene må snakke godt sammen, og den tverrfaglige samhandlingen kjennetegnes av at man sammen skaper en bedre løsning enn ett fagmiljø ville klart alene. Barn, unge og familiers behov må være utgangspunktet for samarbeidet (Helsedirektoratet 2018).

Relasjonell kapasitet

Relasjonell kapasitet defineres som evnen til å løse komplekse utfordringer i fellesskap. Den teoretiske definisjonen er «*Relasjonell kapasitet er evnen til å håndtere komplekse og dynamiske utfordringer når og hvor behovet oppstår*» (Hornstrup og Storch, 2018 s.21)

Når vi har høy relasjonell kapasitet vil innbyggerne oppleve sammenhengende tjenester. Relasjonell kapasitet kan måles, og da kartlegges først hvordan organisering og ledelse legger til rette for tverrfaglig samarbeid. Videre kartlegges:

- hvordan samarbeidspartnere har kjennskap til hverandres oppgaver og roller,
- hvordan samarbeidspartnere bidrar til felles oppgaveløsning

8 | Kunnskapsgrunnlag

- respekt faggruppene imellom
- hvordan kunnskap og erfaring deles på konstruktive måter
- hvordan problemer som oppstår løses
- evnen til nytenkning når kjente løsninger ikke virker

Når man måler relasjonell kapasitet kan man også måle hvordan innbygger opplever effekten som samarbeidet har i forhold til innbyggers behov og livssituasjon.

Brukerorientering

Brukerorientering har flere dimensjoner. Sentrale dimensjoner er medvirkning fra de det gjelder i utvikling av tjenester, involvering i utforming av eget tjenestetilbud, samt tjenesteutøvernes tilnærming i møte med de det gjelder (Hansen et al 2020 s 86).

4. Lokale og sentrale vedtak og føringer

4.1 Lokale vedtak og føringer

To av satsingene fra **kommuneplanens samfunnsdel**⁶ treffer særlig målsetninger fra oppvekstreformen; *God oppvekst og godt liv* og *Mangfold og inkludering*

Satsingene og tiltakene i **temaplanen for oppvekst og læringsløp**⁷ bygger på mål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel. Temaplanen har en tidshorisont fram mot 2030. I temaplanen for oppvekst og læringsløp og i fellessatsingene finner vi flere satsninger som dreier seg om målsetningene i oppvekstreformen:

- Folkehelse og livsmestring
- Alle skal med
- Trygg og sterk hele livet
- Gode overganger i livets faser
- Lek, læring, skaperglede og mestringstro
- På lag med frivilligheten
- Nærmiljøutvikling
- Levekår

Folkehelseprogrammet⁸ skal bidra til å skape et grunnlag for systematisk og samordnet arbeid for bedre folkehelse ved å bygge broer mellom sektorene og kommunale virksomheter som i praksis arbeider tett med å løse folkehelseutfordringene lokalt. Det er barn og unge i Drammen som er hovedmålgruppen for arbeidet, men det er en intensjon om at tiltakene som testes gjennom planen skal kunne tilpasses andre målgrupper. Folkehelseprogrammet Drammen 2019-2023 baserer seg på en helhetlig tiltaksprofil og har to overordnede strategier.

- Systematisk innsats for bedre psykisk helse og rusforebygging.
- Grobunn for helsefremmende økosystem som fremmer trygghet,
- mestring og trivsel.

4.2 Sentrale vedtak og føringer

Drammen kommune sitt arbeid med oppvekstreformen er organisert med ulike tjenester fordelt på flere tjenesteleverandører og kommunalsjefområder. Oppgavene som løses dreier seg både om lovpålagte oppgaver, og også forebyggende lavterskeltjenester som for eksempel Familieteam, Uteteam og Ungdomstorg. Dette er tjenester som ikke er lovpålagte, men som leverer tjenester som er essensielle for å kunne arbeide ut fra det forebyggende perspektivet. Oversikten over spesifikke vedtak og føringer som regulerer de ulike virksomheter/tjenester, og hvorvidt styringssignalene etterleveres i Drammen kommune finner du i vedlegg 1.

6 [kommuneplanenes-samfunnsdel.pdf \(drammen.kommune.no\)](#)
 7 [Temaplan for oppvekst og læringsløp](#)
 8 [folkehelseprogram-drammen-2019-2023-kortversjon.pdf](#)

Drammen kommune har gjennom barnevernsreformen fått et økt ansvar for tre sentrale elementer knyttet til oppvekstreformen; overordnet ansvar for gode oppvekstsvilkår, samhandling og oppfølging og samordningsplikt;

Kommunens overordnede ansvar for gode oppvekstsvilkår

Fra 1. januar 2022 har kommunen fått et skjerpet ansvar for å sikre gode oppvekstsvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsvansker. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier, og kommunestyret skal vedta en plan for det forebyggende arbeid mot omsorgssvikt og adferdsvansker (Barnevernloven § 3-1).

Det gjøres også en endring i bestemmelsen om kommunens oppgaver (Barnevernlovens § 2-1). Det vil ikke lenger følge av loven at det er barnevernsleder som har ansvaret for oppgaver etter loven. Hovedformålet med endringen er å understreke og styrke kommuneledelsens ansvar for den overordnede styringen av barnevernstjenesten. Videre presiseres det at barnevernstjenestens ansvar er å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon eller atferd (Barnevernlovens § 3-1).

Når dette kunnskapsgrunnlaget videre belyser elementer i kommunens arbeid med å fremme gode oppvekstsvilkår struktureres innholdet ved hjelp FNs bærekraftsmål, Barnekonvensjonen og CRPD9 (FN sin konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne). Disse styringssignalene er valgt for å nyansere hva begrepet oppvekstsvilkår består av i denne sammenheng.

FNs bærekraftsmål og 2030-agendaen er verdens handlingsplan for bærekraftig utvikling. 2030-agendaen er konkretisert gjennom 17 bærekraftsmål og 169 delmål¹⁰, og handler om å oppnå bærekraftig utvikling langs tre dimensjoner: økonomisk, sosialt og miljømessig. Bærekraftsmålene ble vedtatt på FNs generalforsamling i 2015, med tilslutning fra alle de 193 medlemslandene. Norge var pådriver for å få målene vedtatt, og er forpliktet til å jobbe for at verden når målene innen 2030.

Tre av strategiene for å nå bærekraftsmålene er særlig aktuelle for arbeidet med oppvekstreformen; utrydde fattigdom, god helse og livskvalitet, og god utdanning.

FNs Barnekonvensjon¹¹ gir barn rettigheter. Fra kommunens perspektiv er det særlig sju steg og 12 artikler i konvensjonen som det er viktig å ha kunnskap om for å kunne kvalitetssikre våre tjenester til barn og unge. De sju stegene¹² består av

1. Medbestemmelse
2. God omsorg
3. Særsilt vern og støtte
4. Vern mot overgrep
5. Fullverdig liv
6. God helse
7. God utdanning

CRPD¹³ er FN sin konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Denne konvensjonen skal sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal få et selvstendig liv og kunne delta på alle livets områder.

9 CRPD står for "Convention on the Rights of Persons with Disabilities"

10 <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

11 <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>.

12 <https://www.sjumilssteget.no/>

13 [https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/konvensjon-om-rettighetene-til-personer-med-nedsatt funksjonsevne](https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/konvensjon-om-rettighetene-til-personer-med-nedsatt-funksjonsevne)

Lovfestet samhandling og oppfølging av utsatte barn og unge

Stortinget har vedtatt [nye samarbeidsbestemmelser i 14 velferdstjenestelover](#), gjeldende fra 1. august 2022 (Samarbeid, samordning og barnekoordinator 2021).¹⁴

Formålet med endringene er å styrke oppfølgingen av utsatte barn og unge og deres familier gjennom økt samarbeid mellom velferdstjenestene.

Kommunens samordningsplikt og arbeid med individuell plan

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet til barn som trenger helhetlige og samordnede tjenester. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal instans som skal ivareta samordningen (Samarbeid, samordning og barnekoordinator 2021).

Barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester har en rett til å få utarbeidet en individuell plan, og endringene i velferdslovgivningen presiserer det tverrfaglige ansvaret for å utarbeide og følge opp tiltak og mål i den individuelle planen.

5. Utfordringsbilde presentert gjennom sentrale vedtak og føringer

Utfordringsbildet i Drammen kommune danner grunnlaget for anbefalingene til planen for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker. Utfordringsbildet presenteres ved hjelp av sentrale vedtak og føringer og belyses gjennom relevante fakta, eksempler på hvordan vi som kommune jobber for å møte utfordringene, og en anbefalt retning for videre utvikling. Tallmaterialet som presenteres er i hovedsak tall fra de siste to år og etter etableringen av «nye» Drammen kommune i 2020. Disse årene har vært preget av organisering av ny kommune og en pandemi, og tallmaterialet kan dermed ikke gi et fullverdig faktagrunnlag. Det gir likevel et bilde av nå-situasjonen, som sammen med beskrivelsene av hvordan vi jobber i dag, kan danne et grunnlag for de oppsummerte anbefalinger i [kapittel 7](#).

De ulike tjenestene og frivilligheten i Drammen kommune har et rikholdig utvalg av tiltak for helsefremmende arbeid, tidlig innsats, og forebygging knyttet til oppvekstreform, både på universelt, selektert og indikert nivå. I teksten nedenfor er det trukket fram eksisterende tiltak som synes særlig viktig å legge vekt på i det videre arbeidet med oppvekstreformen. I [vedlegg 2](#) vises en mer omfattende oversikt over tjenestespesifikke tiltak som har kommet fram gjennom kartlegging våren 2022.

5.1 Drammen kommunens overordnede ansvar for gode oppvekstvilkår

Det å fremme en god oppvekst er en oppgave som flere sektorer har ansvar for og må samarbeide om. En god oppvekst kan beskrives som en tilværelse preget av trygg og stabil tilknytning til omsorgspersoner, gode voksenmodeller og velfungerende barnehager, skoler, nærmiljø og boforhold (Helsedirektoratet, 2022). Når vi skal beskrive Drammen kommune sitt utfordringsbilde knyttet til det overordnede ansvaret for gode oppvekstvilkår, velger vi å strukturere innholdet ut fra FNs bærekraftsmål og relevante mål fra barnekonvensjonen.

FNs bærekraftsmål og Drammen kommune

Et grunnprinsipp bak 2030-agendaen, verdens handlingsplan for bærekraftig utvikling, er at ingen skal utelates – «*Leave no one behind*». I norsk sammenheng er det nødvendig å sørge for at hele befolkningen får tilgang på god helse og utdanning og kommer i arbeid (Meld. St. 40 (2020–2021) s. 8).

Det er en nasjonal økende uro for barn og unge som ikke har det bra og som vokser opp med ulike utfordringer. Uroen har rot i en bekymring for barn og unge som ikke har gode levekår her og nå, og for hvordan utfordringer i oppveksten påvirker barn og unges muligheter til å mestre eget liv som voksen, for gjennomføring av utdanning, for helse og deltakelse i arbeidsliv (Hansen et al 2020 s. 7).

Bærekraftsmål nr 1 er å utrydde fattigdom.

Ressursene barn og unge har tilgang til gjennom sine foreldre har betydning for deres livs- og utviklingsmuligheter helt fra barndommen og inn i voksenlivet. Barn i familier med færrest sosioøkonomiske ressurser, spesielt familier med vedvarende lav inntekt, presterer gjennomsnittlig dårligere på kognitive og språklige tester. De har også større risiko for å falle ut av skole og arbeidsliv. Jo flere ressurser familien har tilgjengelig, desto bedre fysisk og psykisk helse kan barnet forvente å ha gjennom livsløpet.

Det er spesielt viktig å være oppmerksom på barn av innvandrere med flyktningbakgrunn og kort botid i Norge. Familiene har oftere lavere inntekt, dårligere boforhold, lavere utdanning og svakere arbeidsmarkedstilknytning enn resten av befolkningen. Flyktningfamilier rapporterer også oftere å være sosialt isolerte (Folkehelseinstituttet 2022).

Funn i Drammen kommune:

- Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende¹⁵ lav inntekt er høyere enn i landet som helhet.
- Andelen barn som bor trangt er høyere enn landsnivået.
- Andelen barn av enslige forsørgere er høyere enn landsnivået
- Andelen barn av innvandrere er langt høyere enn landsgjennomsnittet

Selv om de aller fleste barn og unge i Drammen kommune har gode oppvekstvilkår, er det likevel grunn til å rette fokus mot levekårsutfordringene.

I Drammen kommune arbeides det med:

I Drammen kommune arbeides det på flere nivåer for å håndtere utfordringsbildet knyttet til levekår. På den ene siden arbeides det med tiltak for å avhjelpe her og nå situasjonen knyttet til lavinntekts-utfordringer. På den andre siden arbeides det med tiltak for å sikre sosial mobilitet, gjennom bolig- og inntektssikring.

- Kompetanseteam Levekår er et lavterskeltilbud som bistår etter samtykke fra familiene. De arbeider med mål om å forebygge utenforskap, gi like muligheter i oppveksten og å forebygge innbyggers livskvalitet. De fungerer også som et veiledningsteam for ansatte i Drammen kommune som møter barnefamilier med levekårsutfordringer. Per i dag består teamet av 2 årsverk organisert under Ny Start.
- Boligtjenesten i Drammen kommune og NAV samarbeider om programmet Barna først. Dette er en satsning i regi av Husbanken, som handler om å hjelpe barn ut av fattigdom. Når en familie får mulighet til å kjøpe bolig vil det ofte føre med seg en opplevelse av økt egenverdi og motivasjon til yrkesdeltakelse for å bli selvhjulpen. Siden oppstarten i 2019 har det blitt gjennomført i gjennomsnitt 7 boligkjøp per år.
- Gratis barnehageplass til lavinntektsfamilier har som formål å øke integrering, stimulere barns språkutvikling og bekjempe barnefattigdom. Dette er et nasjonalt tiltak som tidlig ble pilotert i Drammen. Evalueringer gjennomført etter piloteringen i Drammen konkluderer med at tilbudet om gratis barnehageplass gir en positiv effekt på integrering og barns språkutvikling. I juni 2022 har 772 barn gratis barnehageplass i Drammen kommune.
- SFO ordningen i kommunen har moderasjonsordninger ut over det nasjonale kravet for å kunne tilby redusert/gratis oppholdsbetaling for familier med lav inntekt. Fra 1. august 2022 iverksettes en nasjonal ordning med 12 timers gratis SFO for førsteklassinger.
- Kulturskolen tilbyr moderasjonsordninger til barn av familier med lav inntekt.
- Områdesatsningen på Strømsø har sysselsetting som et høyt prioritert innsatsområde. Målgruppene for innsatsen er ungdom som står i fare for å droppe ut av skolesystemet, flyktninger, mottakere av sosialstønad og kvinner med lavt utdanningsnivå/liten tidligere arbeidserfaring. Et tiltak som er verdt å nevne i denne sammenhengen er bruk av erfaringskonsulent for å styrke gjennomføring av videregående opplæring, styrke tilhørighet og forebygge utenforskap.
- Ulike frivillige organisasjoner har tiltak for å hjelpe i her-og-nå situasjonen knyttet til levekårsutfordringer, for eksempel Kirkens bymisjons «Gi det videre» og Frelsesarmeens mat til økonomisk vanskeligstilte.
- Utstyrsbaser der innbyggere kan låne diverse utstyr.

Vurdering:

I arbeidet med dette kunnskapsgrunnlaget kommer det frem at kommunen har en rekke tiltak for å avhjelpe levekårsutfordringer. I perspektivet knyttet til oppvekstreformen løftes behovet for **samhandling** og en **helhetlig tilnærming** til barn, unge og familier som lever med levekårsutfordringer. Levekårsutfordringer gir gjerne grobunn for mer sammensatte utfordringer som utløser behov for sammensatte kommunale tjenester. Det bør vurderes om en kommunal koordinerende funksjon kan bidra til å skape helhet og sammenheng for innbyggere med behov for sammensatte tjenester, som ellers ikke har rettigheter til koordinator.

¹⁵ En vanlig måte å definere vedvarende lavinntekt på er å slå sammen husholdningsinntektene gjennom en periode på flere år – for eksempel 3 år – og deretter å definere alle dem med en gjennomsnittlig inntekt lavere enn for eksempel 50 prosent eller 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme periode, som en lavinntekts-husholdning. Dette er en metode som ofte blir benyttet i Statistisk sentralbyrås rapport om økonomi og levekår for ulike lavinntektsgrupper.

Bærekraftsmål nr 3 er god helse og livskvalitet.

God helse henger sammen med sosiale forhold som trygge oppvekstvilkår, helsefremmende barnehager og skoler, trygge nærmiljø og gode forhold i arbeidslivet. Fysisk aktivitet er regnet som en viktig helsefremmende faktor, og arbeid med psykisk helse, forebygging og behandling av rusmiddelproblemer er innsats som er særlig relevant i perspektivene til oppvekstreformen.

Å delta i felles fritidsaktiviteter er viktig for fellesskap, identitet og mestring, og gir barn og unge ferdigheter og erfaringer som har betydning for helse og livskvalitet både her og nå og senere i livet. Resultater fra Ungdata-undersøkelser viser at unge som har tilgang på færre økonomiske og kulturelle ressurser hjemme i mindre grad deltar i organiserte fritidsaktiviteter.

FHI-forskere har regnet ut hvordan ulike helseproblemer påvirker ungdommers skoleprestasjoner, og konkluderer¹⁶ med at psykiske lidelser utgjør den største byrden (Folkehelseinstituttet 2022). Blant de psykiske lidelsene, har angst- og depresjonsplager sterk negativ påvirkning, men enkeltlidelsen med soleklart størst sykdomsbyrde er ADHD. Den er både relativt vanlig og assosiert med dårligere skolekarakterer. ADHD i kombinasjon med angst og depresjon er også assosiert med økt skolefravær (Statped).

Funn i Drammen kommune:

- Andelen unge som opplever ukentlige psykiske helseplager er noe høyere enn i landet ellers – både på ungdomsskolen og videregående.
- Andelen unge som er fornøyd med treffsteder er under landsgjennomsnittet
- Andelen unge som er med i fritidsorganisasjon er under landsgjennomsnittet
- Andelen unge som har skjermtid over 4 timer daglig er over landsgjennomsnittet
- Andelen unge som kan svømme ved 17 års alder er langt under landsgjennomsnittet
- Andelen unge som har brukt hasj eller marihuana det siste året ligger på nasjonalt snitt med 4 prosent på ungdomsskolen og 15 prosent på videregående.
- Andelen unge 15-24 år har høyere andel av psykiske symptomer og lidelser
- Andelen ungdommer 17 år som trener sjeldnere enn ukentlig er høyere enn landsgjennomsnittet
- Andelen ungdommer 17 år med overvekt og fedme er høyere enn landsgjennomsnittet

Helsefremmende og forebyggende tjenester i kommunen møter barn, elever og familier på lavterskelarenaer. Tall fra SSB og interne analyser viser noen tendenser knyttet til et økende behov og utfordringer knyttet til ressurser.

- Drammen kommune er innenfor normtall¹⁷ for forsvarlig bemanning for helsestasjonstilbudene. Tjenestene opplever utfordringer med rekruttering av helsesykepleiere, blant annet grunnet en stor nasjonal mangel på utdannede helsesykepleiere. Fra januar 2023 skal tjenestene ta i bruk et nasjonalt beregningsverktøy slik at antall besøk, tidsbruk og arbeidsmengde blir registrert.
- Andelen nyfødte som får hjemmebesøk av helsesykepleier innen 2 uker etter fødsel (2021) er vesentlig lavere i Drammen kommune enn landet ellers. Denne statistikken skyldes i stor grad pandemiltak. Dette tilbudet ble under pandemien gitt på helsestasjonen, og registreres derfor ikke som hjemmebesøk.
- Familieteamene har de siste årene hatt en jevn økning¹⁸ i antall henvendelser, noe som kan tyde på at det er et økende behov for behandling og veiledning på lavterskelnivå. I 2020 kom det 728 saker inn til Familieteamene, og i 2021 økte dette til 1260.
- Fra oppstarten av Uteteam og Ungdomstorget i Drammen har det vært en vekst i antall henvendelser og oppfølgingssaker til Ungdomstorget, med unntak av pandemitiden. På tross av denne reduksjonen kan veksttenden i antall besøkende før pandemitiden gi en indikasjon på at denne tverrfaglige lavterskelarenaen treffer et behov blant kommunes unge.

16 [Hvilke helseproblemer går mest utover ungdommers skolegang? - FHI](#)

17 [Dekningsgrad av helsesykepleiere og andre faggrupper i Helsefremmende tjenester](#)

18 Tall hentet fra NOTAT: Ettervirkning av covid-19 pandemi i Drammen.

- Rask Psykisk Helsehjelp opplever en økning i antall henvendelser fra innbyggere med 700 i 2020 til 1158 i 2021. Tilbudet ble i denne tidsrammen i hovedsak gitt til personer over 18 år. Fra 2022 gis det også tilbudet til ungdom mellom 16-18 år.
- Helsestasjon for ungdom opplever et økt behov for konsultasjoner. I 2020 ble det gjennomført 6021 konsultasjoner. I 2021 var antallet 7785
- Virksomheter som jobber med barn og unge både i utdanningsinstitusjoner og lavterskel forebyggende tjenester, melder om en stadig økende grad av barn som har fått autismespekterdiagnoser. Det meldes at det er en mangel på strukturer, kompetanse og ressurser for å kunne ivareta behovene til disse barna. Tall fra Vestre Viken sitt habiliteringsteam ved Drammen sykehus viser en markant økning av ny diagnostiserte barn med autismespekterforstyrrelser. Dette er barn født i 2012 eller senere, med bostedsadresse i Drammen kommune. (også tidligere Nedre Eiker og Svelvik)

2017	2018	2019	2020	2021
8	20	29	35	25

Barn som er utredet av BUP er ikke med i denne statistikken, og tabellen over viser derfor ikke det komplette bildet. Den er tatt med her kun for å vise det økende antall barn som utredes i spesialisthelsetjenesten, og som følges opp i kommunale utdannings- og helsetjenester og som sannsynligvis vil ha et livslangt hjelpebehov fra kommunen.

- Et erfaringsgrunnlag¹⁹ som er utarbeidet av tjenesten Ny Start peker på at flere av innbyggerne i kommunen vår lever med store traumer, både fra krig og flukt, men også fra barndommen. Erfaringsgrunnlaget peker på at kommunen mangler et tilbud til disse innbyggerne, samt kompetanse og strukturer for å kunne ivareta dette behovet.

I Drammen kommune arbeides det med:

Drammen kommune arbeider på flere nivåer for å håndtere utfordringsbildet knyttet til god helse og livskvalitet. På den ene siden jobbes det med det helsefremmende forebyggende perspektivet, og på den andre siden, med perspektivet for tidlig intervensjon. Dette kommer til syne i satsninger i måten kommunen er bygget opp på, kommuneplanens samfunnsdel og i temaplanene. I oppbyggingen av den nye kommunen har tverrfaglig samhandling og forebygging blitt høyt prioritert. Kommunen tilbyr lavterskeltilbud som Rask Psykisk helsehjelp, Uteteam, Ungdomstorg og Familieteam.

- Ungdomstorget kan fremheves som en tjeneste som lykkes godt med en bredt sammensatt tverrfaglig samarbeidsmodell. Aktører på Ungdomstorget består av ansatte fra
 - Psykisk helse og rus
 - NAV
 - Oppfølgingstjenesten
 - Voksenopplæringen
 - Helsestasjon for ungdom
 - Barnevern
 - Minoritetsrådgiver IMDI
 - Avd. enslige mindreårige flyktninger
 - Nok Drammen

Tilbudet når ut til ungdom mellom 13-25 år – og bistår for eksempel i spørsmål knyttet til psykisk helse, rus, arbeidssøking, bekymringsfullt skolefravær, veiledning ved søk etter jobb eller skole

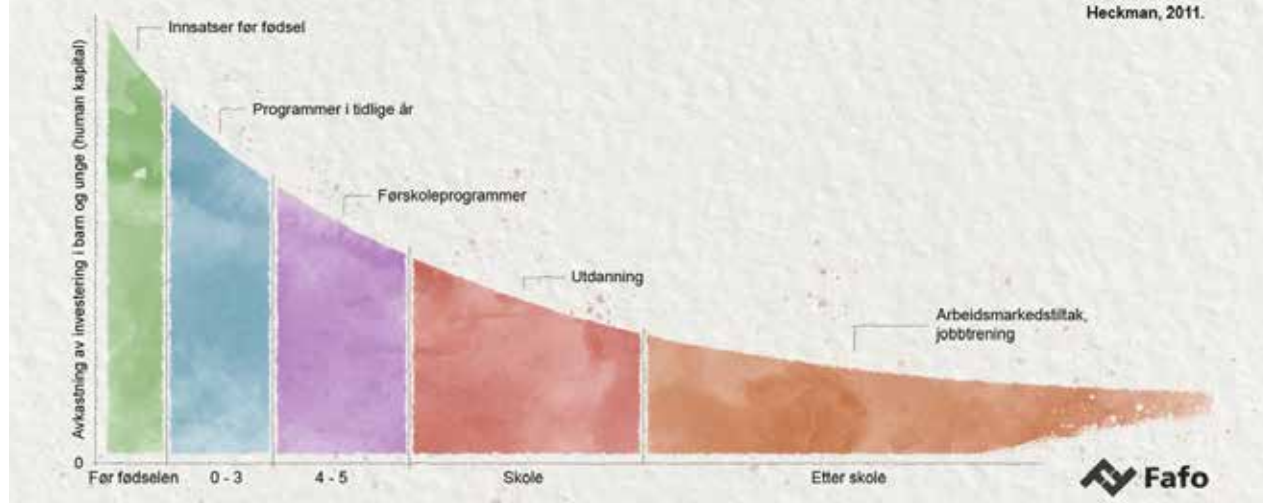
- En annen tverrfaglig samhandlingsmodell er Strømsømodellen. Formålet med modellen er å etablere og styrke operative tverrfaglig lag som tilbyr lavterskeltjenester med søkelys på psykisk helse og livsmestring for barn, unge og familier, samt å utvikle og ta i bruk metodikk knyttet til relasjonell velferd og styrkebasert tilnærming.
- Et annet konkret tiltak som områdesatsningen på Strømsø gjennomfører, er programmet Nye familier. Kjernen i Nye familier er hjemmebesøk, som vi vet har god effekt på relasjonen og opplevelsen av likeverdighet, det har positiv effekt på veiledningen som gis, og det øker helsesykepleierens kunnskap om familiens livssituasjon. Helsesykepleier veileder foreldrene med en tilnærming som fremmer mestringsopplevelser og øker bevisstheten om egne styrker og ressurser. Relasjonen som etableres mellom helsesykepleier og familien er bærende i dette programmet, og gir et godt grunnlag for å tilby skreddersydd veiledning og tilbud om ekstra tverrfaglig støtte på et tidlig tidspunkt ved behov.
- Drammen kommune fikk innpass i det nasjonale pilotprosjektet Fritidskortet fra 31. juli 2020 til august 2021. Prosjektet hadde som mål å gi alle barn i alder 6-18 mulighet til å delta i organisert fritid, uavhengig av familieøkonomi. På et år ble det delt ut nærmere 8 000 fritidskort i målgruppen bestående av over 14 000 barn og ungdom. Over 400 fritidsorganisasjoner meldte sin interesse i prosjektet, og det ble etablert en plattform for formidling av fritidsaktiviteter i kommunen. Dette er et nasjonalt avsluttet prosjekt, og vi må stille oss spørsmålet om hvilke støttetiltak vi som kommune nå bør iverksette.
- Aktive lokalsamfunn er en samarbeidsmodell som er i vekst i Drammen kommune. Dette dreier seg om nærmiljøer hvor Drammen idrettsråd, skolen, idrettslaget, FAU og andre frivillige organisasjoner legger til rette for bevegelsesglede, sosiale fellesskap og gjerne også på tvers av generasjoner. Per nå har vi etablerte samarbeid på Øren, Åssiden, Åskollen, Gulskogen, Strømsø, Brandenga, Fjell, Mjøndalen, Konnerud og Steinberg. Det er prosesser i gang for oppstart i Svelvik og Krokstadelva.
- Barnehagene i Drammen kommune samarbeider med Drammen svømmeklubb, Eikholt nasjonalt ressursenter for døvblinde og Danvik Folkehøgskole, og kan gjennom dette samarbeidet tilby vanntilvenning for barn i barnehage.
- Drammen kommune samarbeider med Norske kvinner sanitetsforening og bidrar årlig økonomisk slik at minoritetskvinner med kort botid og manglende språkkunnskaper får tilbud om en medføder (Doula) som snakker samme morsmål.
- Gjennom åpne fritidstilbud og tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner for barn og unge legges det til rette for deltagelse og aktivitet i fritiden.

Vurdering:

Med dette utfordringsbildet og denne kunnskapen kommer det frem et stort uforløst potensial i arbeidet med **helsefremming** og tilrettelegging gjennom **tidlig innsats** i skolen, barnehagen og helsestasjonstjenesten som **universelle arenaer, samarbeid med frivilligheten** og et **koordinert samarbeide** med tjenester som tilbyr intervensjoner rettet mot psykisk helse.

Gjennom en felles praksis der alle tjenester rundt barn, unge og familier jobber ut fra en **helsefremmende arbeidsmetodikk**, kan kommunen styrke innbyggernes forutsetninger til god helse og livskvalitet. Gjennom å prioritere ressursbruk til tidlig innsats, helsefremmende arbeid og forebygging i de tidlige barneårene peker Heckmans (Hansen, Jensen, Fløtten, 2019 s. 9) forskning på potensialet for økt produktivitet og reduksjon av sosiale utgifter for samfunnet. Hans forskning peker på at avkastningen er størst ved investering i tidlige barneår. I vårt tilfelle er dette aktuelt både med hensyn på ressursituasjonen i helsestasjonstjenesten og i virksomhet barnehage. Dette er arenaer som har stort potensiale for tidlig innsats og helsefremmende forebyggende arbeid, men som i Drammen opplever knapphet på ressurser i forhold til oppgaver de løser under sitt mandat. Gjennom å prioritere å **styrke ressursene** til de universelle arenaene vil man i større grad ha mulighet til å lykkes med **tidlig innsats** og **helsefremmende forebyggende arbeid**.

Tidlig innsats = smart investering

[Heckman-kurven - Heckmanligningen \(heckmanequatioorg\)²⁰](#)

Bærekraftsmål nr 4 er god utdanning.

Ved livets start er familien den helt sentrale rammen for barn, både materielt og emosjonelt. Etter hvert vil barnehage og skole bli stadig viktigere arenaer for utvikling, læring og utfoldelse. Familiens, barnehagens og skolens roller i barns oppvekst vil ha det til felles at de skal sørge for trygghet og gode muligheter for emosjonell og sosial utvikling og læring på ulike plan, og tilpasset den enkeltes forutsetninger. Hjemmet og barnets omsorgssituasjon, barnehagen og skolen vil samtidig ha ulike funksjoner, oppgaver og ansvarsområder. Alle er sentrale i barns oppvekst og gjennom målet om god utdanning skal inkluderende, rettferdig og god utdanning fremme muligheter for livslang læring for alle.

Kvalitet i skole og barnehage er et viktig ledd i å bidra til det helsefremmende og forebyggende arbeidet på universelt nivå. Det er bred enighet blant forskere om at barnehager av høy kvalitet er pekt på som en lønnsom samfunnsøkonomisk investering for å jevne ut sosiale forskjeller, øke gjennomføringsgraden i videregående skole og gi en god inngang til arbeidslivet (Meld. St 19, 2015-2016). Dette så vi tidligere i teksten belyst gjennom Heckmans kurve.

Funn i Drammen kommune:

- Bemanningsnormen²¹ i barnehage er oppfylt, men ligger lavere enn landsgjennomsnittet
- Drammen kommune har i 2021 den høyeste andelen minoritetsspråklige barn, sammenlignet med de 10 største kommunene i landet med 34,1%²².
- I barnehage er 97,5 % av innvandrerbarna minoritetsspråklige²³. Kostragruppe 12, som vi sammenligner oss med, har dekningsgrad for minoritetsspråklige barn i barnehage 85,1 %. Drammen kommune har et økende antall minoritetsspråklige barn i barnehagen.

	2020	2021	Juni 2022
Antall henvisninger skole	379	439	325
Antall henvisninger bhg.	206	259	106 Antall innmeldinger til PPT for sakkyndig vurdering øker

²⁰ [Heckman-kurven - Heckmanligningen \(heckmanequatioorg\)](#)

²¹ [Kommunehelsa \(fhi.no\)](#)

²² [Minoritetsspråklige barn \(udir.no\)](#)

²³ [12272: Minoritetsspråklige barn i barnehager 1-5 år, etter region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken \(ssb.no\)](#)

- Andelen spesialpedagogiske vedtak for barnehagebarn øker

	2020	2021	Frem til juni 2022
Enkeltvedtak § 31 Spesialpedagogisk hjelp		219	267
Enkeltvedtak § 37Barn med nedsatt funksjonsevne		80	93

- Andelen barn²⁴ i barnehage som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter §31²⁵ i Drammen kommune er høyere enn landsgjennomsnittet, med 4,46% i Drammen mot 3,62 nasjonalt. §37 vedtak er knyttet til tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne.
- I 2020 brukte kommunen 69,6 millioner kroner til arbeid med spesialpedagogiske tiltak i barnehagene I 2021 økte forbruket til 77,7.
- Drammen kommune ligger over nasjonalt snitt i lærertetthet i ordinær undervisning, og i undervisning som inkluderer spesialundervisning og særskilt språkopplæring
- I 2021 skåret elevene i kommunene litt dårligere i norsk hovedmål²⁶ standpunkt, enn alle andre grupper kommunen sammenligner seg med. I 2020 skåret også elevene noe svakere i norsk hovedmål standpunkt enn andre sammenlignbare kommuner.
- I 2021 er gjennomsnittlig grunnskolepoeng²⁷ for elever på 10. trinn i kommunen litt under både det nasjonale gjennomsnittet, resultatene for Viken fylkeskommune, og resultatene for KOSTRA-gruppe 12. Årets resultater for kommunen er også litt lavere enn kommunens resultat for 2020
- Andelen som gjennomfører videregående opplæring, er lavere enn i landet som helhet. Gjennomføringsgraden varierer etter foreldrenes utdanningsnivå²⁸
- Udir sine skolebidragsindikatorer²⁹ belyser at når vi ser etter skolenes bidrag til elevenes læring, korrigert for elevenes sosiale og faglige bakgrunn, så bidrar Drammen kommune generelt over nasjonalt snitt på barneskolen. Når vi går dypere inn i tallmaterialet finner vi imidlertid store ulikheter mellom skoler innad i kommunen, da noen skoler ligger under nasjonalt snitt, mens andre presterer noe over nasjonalt snitt. På ungdomsskolen ligger vi på nasjonalt snitt, men når vi ser på forskjellene mellom skolene, så har vi størst variasjonsbredde mellom skolene på skolebidragsindikatorer på ungdomsskolen³⁰.
- Det har vist seg vanskelig å få en oversikt over hvor mange barn som ikke går i barnehage.

I Drammen kommune arbeides det med:

Det arbeides på flere nivåer for å håndtere utfordringsbildet knyttet til god utdanning. Dette kommer til syne både gjennom satsninger i kommuneplanens samfunnsdel og temaplanene, og gjennom handlingsplaner og kompetansesatsninger innenfor både skole, SFO og barnehage.

- Kvalitet i skole relateres ofte til resultater, men inneholder også aspekter knyttet til elevenes skolemiljø og formålstjenlige måter å jobbe sammen på. Kommunen er pålagt å sikre at kravene i opplæringsloven blir oppfylt. Drammen kommune har på bakgrunn av dette utarbeidet et årshjul for kvalitetsoppfølging av skolene. I årshjulet legges det vekt på å følge opp skolenes kvalitetsarbeid gjennom resultater på elevundersøkelsen, elevenes skolemiljø, kartlegging av elevenes faglige progresjon og hvordan spesialundervisningen gjennomføres. I tillegg er ledelse av utviklingsarbeid og personalledelse temaer på samtaler og møter. Dette gjennomføres både gjennom samtaler med kommunalsjef, møter på skolene med fagrådgivere og rapportering. Skoler som ligger utenfor ønskede standarder, følges opp særskilt med bistand fra læringsstøttende team, nettverk og samlinger. Alle skoleledere deltar også månedlig på felles faglig oppdatering og arbeid med felles kultur og verdier.

24 [Barn med spesialpedagogisk hjelp – barnehage \(udir.no\)](#)

25 <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64/§31>

26 Tilstandsrapport for grunnskole 2022

27 Tilstandsrapport for grunnskole 2022

28 [Kommunehelsa \(fhi.no\)](#)

29 [Skolebidragsindikatorer for grunnskolen for 2020+2021 \(udir.no\)](#)

30 [Skolebidrag ungdomstrinnet \(udir.no\)](#)

- Barns trivsel, utvikling og læring i barnehagen er målet for alt kvalitetsarbeid i barnehagen. Det er barnehageloven med forskrifter som definerer kvaliteten i barnehagen. Barnehagene skal bruke rammeplanen som utgangspunkt for sitt arbeid, og skal ivareta barnas behov for omsorg, lek og læring som danner grunnlag for allsidig utvikling. På bakgrunn av dette er kommunen som kommunal barnehageeier i gang med å utarbeide et årshjul for kvalitetsoppfølging av de kommunale barnehagene. I årshjulet legges det vekt på å følge opp barnehagens kvalitetsarbeid. I tillegg er ledelse av utviklingsarbeid og personalledelse temaer på ledersamtaler, lederskolen, ledermøter og barnehagebesøk. Dette gjennomføres av virksomhetsledere. Barnehager som har behov for særskilt støtte/bistand knyttes til ressursveilederteamet. Alle kommunale styreere deltar også månedlig på ledermøter og ledernetverk hvor det arbeides med kultur og verdier, fag- og kvalitetsutvikling og ledelse. Barnehagemyndighetens ansvar er blant annet å påse at private og kommunale barnehager drifter i tråd med barnehageloven med forskrifter. For å kunne jobbe kvalitativt på systemnivå, er det utarbeidet rutiner og prosedyrer i henhold til barnehagemyndighetens ansvarsområder. Barnehagemyndigheten bidrar i tillegg med veiledning til øvrige avdelinger i barnehagesektoren og andre samarbeidspartnere.
- Kommunale og private barnehager i Drammen deltar i et kompetanseutviklingsprogram i samarbeid med USN. Målet er å styrke arbeidet med å skape et trygt, inkluderende og dynamisk leke- og læringsmiljø i barnehagene, der alle barn opplever seg som betydningsfulle deltakere i fellesskapet
- Drammen kommune har ansatt to språkveiledere som jobber med forsterket norskopplæring for minoritetsspråklige barn i både kommunale og private barnehager. Språkveilederne gjennomførte et pilotprosjekt i 2021/2022 for å få svar på hvordan man på best mulig måte kunne gi et kvalitativt og godt tilbud til minoritetsspråklige barn. Språkveilederne skal dette året veilede barnehagene, gi støtte i språkarbeidet, arrangere fagmøter og kurs.
- Det er utarbeidet en skolenærværveileder for kommunen med metodikk som bygger på tverrfaglig samarbeid om forebygging, tidlig innsats og styrkebasert tilnærming.
- Områdesatsningen på Strømsø jobber med å utvikle nye måter å møte behovene til barn, unge og deres familier, særlig gjennom økt samspill mellom tjenester, frivillige aktører og innbyggere. Et av virkemidlene i denne satsningen er å øke pedagogtettheten i barnehager i levekårsutsatte områder. Tre barnehager med høy andel av minoritetsspråklige barn får styrket sin pedagogtetthet for å kunne arbeide med tidlig innsats, foreldrestøtte og forebygging.

Vurdering:

Med dette utfordringsbildet og kunnskapsgrunnlaget anbefales et mer målrettet arbeid med **tidlig innsats og inkluderende praksis** i alle tjenester.

Tidlig innsats har vært tematisert både nasjonalt og kommunalt i de senere årene både gjennom politiske føringer og økt ressursinnsats i barnehage og skole. Når temaet fortsatt aktualiseres, er det med bakgrunn i kartlegginger som viser at det fortsatt er store forskjeller på læringsresultatene mellom kommuner, skoler og internt i skoler. Det er grunn til å anta at det er for **stor variasjon i kvaliteten på opplæringen** både mellom skoler og innad i skoler og barnehager, også i Drammen kommune. Innholdet i barnehage, skole og SFO, personalets kompetanse og samarbeid med foresatte er viktig for å oppnå jevnere kvalitet.

En høy andel av barnehagebarn i Drammen kommune har vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Dette kan bety ytterligere behov for å **styrke arbeidet med tidlig innsats og mer tilpasning og inkluderende arbeid** i det allmenpedagogiske tilbudet. Det er et stort paradoks at andelen av spesialpedagogisk hjelp øker, samtidig som kravet til barnehage og skole om å tilby et inkluderende lek- og læringsmiljø er så sterkt. Ressursene som brukes til spesialpedagogisk hjelp er i sterk grad individfokuset og rettighetsbasert. Dette kan dra fokuset bort fra mulighetsrommet som ligger i å skape inkluderende lek og læringsarenaer som reduserer potensialet for at barnet utvikler vansker.

[Utdanning.no](#)³¹ peker i en artikkel på noen dilemmaer knyttet til den **inkluderende praksis** i møte med **utfordrende adferd**, og det pekes på kjennetegn på ekskluderende og inkluderende skoler. Dersom man skal lykkes med å skape en mer inkluderende og likeverdig arena for alle barn og unge, vil det være nødvendig å bruke flere virkemidler på å **styrke den universelle lek og læringsarenaen**, det som skjer innenfor det allmenpedagogiske handlingsrommet.

Barnehagene og skolene må sammen med støttesystemene i større grad klare å intensivere arbeidet med å utvikle en mer inkluderende praksis, og i tråd med en helsefremmende arbeidsmetodikk.

Denne helsefremmende innfallsvinkelen kan demme opp for barn og unges sårbarhetsfaktorer som potensielt kan utvikle seg til atferdsvansker.

Barnekonvensjonen og Drammen kommune

Når vi belyser barnekonvensjonen i perspektivene til oppvekstreformen velger vi å sette søkelys på fem av de syv tidligere nevnte stegene, da stegene knyttet til god helse og god utdanning er belyst under FNs bærekraftsmål.

Barnekonvensjonens artikkel 12, Medbestemmelse, peker på at barn har en lovfestet rett til å medvirke i sin egen sak, dvs. at barnet skal ha tilstrekkelig og tilpasset informasjon og mulighet til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnet skal lyttes til, og synspunktene skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

Økt brukerorientering er en ambisjon for mye av utviklingsarbeidet som foregår på velferdsfeltet (Hansen et al 2020 s 86). Brukerorientering har flere dimensjoner. Sentrale dimensjoner er medvirkning fra de det gjelder i utvikling av tjenester, involvering i utforming av eget tjenestetilbud, samt tjenesteutøvernes tilnærming i møte med de det gjelder. Det er økende oppmerksomhet om brukernes medvirkning og involvering i utvikling av velferdstjenester og innretting av eget tjenestetilbud. Dette kalles for samproduksjon av tjenester eller samskaping og medfører at faglig ekspertise ikke gir hegemoni til å definere alene hva som er utfordringene og relevante tiltak for den enkelte. Brukerens perspektiver skal anerkjennes som verdifulle i møte med tjenestene.

I Drammen kommune arbeides det med:

Barneverntjenesten i Drammen har innarbeidet medvirkningskravet i rutiner og maler i fagsystemet. Alle barn skal snakkes med i undersøkelser, barn skal delta i utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner, og det skal fremgå hva barnet mener og begrunnes hvordan barnets synspunkter er vektlagt i alle vedtak som fattes.

For at barnet skal kunne gi uttrykk for sin mening er det viktig at de som snakker med barna har god kompetanse på slike samtaler. PP-tjenesten har også innarbeidet dette i rutiner og maler for sakkyndig vurdering. I arbeid med utredning av behov for spesialpedagogiske tiltak i barnehagen, utarbeidelse av planer og evaluering av tiltak er også barnets stemme tydeliggjort i våre felles kommunale maler og rutiner. For skole har vi per nå ikke felles kommunale maler og rutiner for dette arbeidet, men UDIR sin veileder benyttes.

Tall fra elevundersøkelsen viser at Drammen kommune skårer noe over landsgjennomsnitt når det gjelder elevdemokrati og medvirkning. Som kommune kan vi likevel ikke si oss fornøyde med resultatene med tanke på demokratiperspektivet i de nye læreplanene og fokuset som Drammen kommune har på innbyggermedvirkning. Elevundersøkelsen viser at elevenes opplevelse av medvirkning er lavere på 10. trinn enn på 7. trinn, og at jenter opplever lavere grad av medvirkning enn gutter. Dette er et viktig satsningsområde som skolene i kommunen aktivt jobber med å forbedre.

De kommunale barnehagene gjennomførte i 2020 en trivselsundersøkelse hvor 5-åringene ga uttrykk for sin trivsel i barnehagen. Et av temaene som ble undersøkt var barnas mulighet til medbestemmelse. Barna svarte på om de er med på å bestemme hva de gjør i barnehagen. 63 % av barna svarte ja, 22 % svarte noen ganger, mens 15 % svarte nei. Dette resultatet gir oss et bilde av en opplevd situasjon på et gitt tidspunkt, og er selvsagt ikke en konstant faktor. Det gir oss likevel en indikasjon på at medvirkning er et tema som med fordel kan utvikles også i barnehagen.

Når de øvrige tjenestene i kommunen ble bedt om å beskrive hvordan de sikrer barns rett til medvirkning finner vi et mangfold av metoder og verktøy. Når et barn får oppfølging ved flere av våre tjenester vil barnet mest sannsynlig oppleve mange ulike tilnærminger til medvirkningen.

Vurdering:

Ut fra denne kunnskapen kan det virke som om kommunen har potensiale for deling **og heving av kompetanse**. Det bør rettes en **felles innsats for økt brukerorientering** og barns og unges mulighet for reell medvirkning. Dette gjelder muligheter for medvirkning i egen sak i møte med tjenestene våre, medvirkning i eget skole- barnehagemiljø og utvikling av eget nærmiljø. Selv om det flere steder er felles maler og rutiner for å ivareta barnets stemme fremheves Barnevernstjenestens søkelys på **kompetanse** i å ivareta barns rett til medvirkning gjennom **barnesamtaler**. I tillegg må oppmerksomheten rettes mot en helhetlig metodikk for å gjennomføre medvirkningsprosesser for barn, når stedsutvikling står på agendaen.

God omsorg tydeliggjøres i artiklene 18, 26 og 27. Barnets foreldre har rett og plikt til å sørge for barnas oppdragelse og utvikling. Offentlige myndigheter og kommunen bistår foreldrene for å sikre at barna får god omsorg og det er ikke uten grunn at Verdens helseorganisasjon (Barne- og likestillingsdepartementet, 2018-2021 s. 5) anbefaler foreldrestøtte som en av de viktigste virkemidlene for å bekjempe vold, overgrep og omsorgssvikt.

Med foreldrestøtte mener vi alle typer støtte som kan bistå og styrke foreldre i foreldrerollen. Foreldrestøtte varierer i form og innhold, fra støtte i egen familie og uformelle nettverk, til råd, veiledning og kunnskapsbaserte programmer i offentlig, frivillig og privat regi. Foreldrestøtte har som overordnet mål å fremme barnets beste ved å styrke relasjonen mellom foreldre, eller mellom foreldre og barn. Noen former for foreldrestøtte er rettet mot foreldre flest, mens andre typer foreldrestøtte er rettet mot foreldre med særlige behov. (Barne- og likestillingsdepartementet (2018) s. 12). De fleste typer foreldrestøtte er lite kostnadskreven og vil kunne gi langvarige gevinster. Kommunene vil for eksempel ikke bruke like mye ressurser på mer inngripende intervensjoner og tiltak i barnevernet på sikt (Bufdir 2021). Forebygging reduserer både skadevirkningene hos barna og behovet for inngripende tiltak utenfor hjemmet. I Drammen kommune kan foreldrestøtte foregå på mange forebyggende og helsefremmende arenaer som i barnehagen og på skolen, ved helsestasjons- og skolehelsetjenesten, hos familieteamene, i barnevernet og hos rask psykisk helsehjelp.

I Drammen kommune arbeides det med:

Familieteamene tilbyr samtaler og veiledning til barn unge og foreldre – på både et forebyggende og behandlende nivå. De bidrar i det forebyggende arbeidet gjennom samarbeid, konsultasjon og opplæring til barnehager, skoler og andre instanser knyttet til temaer rundt psykisk helse. Det gis ulike tilbud om kurs foreldrestøttende formål – for eksempel i COS-P (Trygghetssirkelen) og ICDP (International Child Development Programme). I tillegg bygges det opp kompetanse for å trappe opp tilbudet om foreldrestøtte gjennom behandlingsmetoden PMTO (Parent Management Training Oregon)

Et samarbeid mellom Familieteam, Jordmortjenesten og helsestasjonen er iverksatt gjennom områdesatsningen på Strømsø. De tilbyr foreldreforberedende kurs for førstegangsgravide, for å styrke kvinners psykiske helse i forbindelse med svangerskap, fødsel og barseltid.

Foreldrestemmen i dagens mediebilde løfter frem med et ønske om en debatt knyttet til bruk av teknologi i undervisningen. Dette kan indikere at foreldre i Drammen kommune kan ha et behov for støtte i å håndtere barn og unges mediehverdag og utstrakte skjermbruk. Dette underbygges av funn i oppvekstbarometeret som viser at andelen unge som har skjermtid over fire timer daglig er over landsgjennomsnittet.

Frivillig sektor er en viktig merverdi i det foreldrestøttende arbeidet. Frivillig sektor møter og gir foreldre en lang rekke foreldrestøttende tilbud. Blant annet fungerer store deler av frivillig sektor som åpne møteplasser. Frivilligheten har også ofte kontakt med grupper som ikke har tilstrekkelig tillit til det offentlige hjelpetilbudet.

Vurdering:

Ut fra denne kunnskapen om viktigheten av god omsorg anbefaler vi at støtte til foreldre må tilbys i **samarbeid med frivilligheten**. Det er viktig at frivillig og offentlig sektor har nær **kjennskap til hverandres tjenester** og har arenaer for å utveksle gode erfaringer. Det finnes gode eksempler på frivillige organisasjoner som tilbyr støtte og praktisk hjelp til familier som er i en vanskelig livssituasjon. ("En sterk frivillig sektor (tiltak 23) - Bufdir") Eksempelvis ser vi i Drammen kommune at både Familieteam og frivillige leverer kurs i Trygghetssirkelen.

Særskilt vern og støtte belyses i Artikkel 20. Dette omhandler barns rett til særskilt vern og støtte. Et barn som midlertidig eller permanent er fratatt sitt familiemiljø, eller som i egen interesse ikke kan tillates å bli værende i et slikt miljø, skal ha rett til særlig beskyttelse og bistand.

Barneverntjenesten kan fatte akuttvedtak om flytting utenfor hjemmet dersom et barn eller ungdom er i en utsatt situasjon og trenger umiddelbar hjelp. Akuttvedtak er midlertidige. De skal enten oppheves eller raskt følges opp med forslag til fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker om mer langvarig plassering. Akuttvedtak kan treffes for aldersgruppen 0–17 år.

I Drammen kommune arbeides det med:

Akutt plasseringer er ofte belastende for barnet. Barneverntjenesten i Drammen har derfor særskilte rutiner for akuttsituasjoner der disse vurderes av akutt kompetanseteam som består av ansatte med særskilt kompetanse og to avdelingsledere. Det vurderes alltid andre løsninger slik at plassering skal være siste utvei. I tillegg arbeides det alltid med tilbakeføring til foreldrene så raskt det er forsvarlig. Familie- og ungdomsavdelingen har et eget team (kalt akutt familieteam) som veileder raskt og omfattende i familier der målet enten er å forebygge plassering eller oppnå tilbakeføring til hjemmet. Det er likevel vanligvis slik at flertallet av akutt plasseringer blir mer langvarige plasseringer, enten frivillig eller gjennom omsorgsovertakelse. Årsaken til dette er nok at tjenesten i utgangspunktet har en høy terskel for plassering slik at dette er forbeholdt de mest alvorlige tilfellene hvor sannsynligheten er mindre for tilbakeføring. Samtidig er en målsetting med alle plasseringer av barn tilbakeføring jf. Lov om barneverntjenester, og barneverntjenesten har stort søkelys på dette ved plassering av barn utenfor hjemmet.

Det er normalt tre ulike plasseringsalternativer ved akutt plasseringer – institusjon, statlig beredskapshjem eller nettverkshjem. Barneverntjenesten i Drammen har i tillegg rekruttert egne hastehjem slik at flere barn skal kunne bli boende i nærmiljøet fordi de statlige tiltakene ofte er plassert utenfor Drammen.

Vurdering:

Plasserte barn er den største kostnadsdriveren i barnevernet. Gode lokaltilpassede hjelpetiltak i hjemmet og tettere samarbeid med andre tjenester, vil kunne bidra til at antallet plasserte barn reduseres og dermed mindre ressursbruk på sikt. I tillegg vurderes det på generelt nivå bedre for barn dersom man kan finne løsninger og tiltak i lokalmiljøet, og på **lavest mulig nivå** av forebygging i kommunes tjenestetilbud.

Vern mot overgrep stadfestes i artikkel 19. Barnevern er en lovpålagt tjeneste som gir rettighetsfestet hjelp og tiltak til barn og deres familier. Barnevernets hovedformål er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid.

I Drammen kommune arbeides det med:

Pr. 31.12.21 var det totalt 691 barn som mottok tiltak fra barneverntjenesten i Drammen kommune. Dette er omtrent som ved slutten av 2020. Av disse var omtrent 75% frivillige hjelpetiltak i og utenfor hjemmet. Dette er tilsvarende resultatet i 2020. Drammen kommune ligger under landsgjennomsnittet når det gjelder andelen barn med barnevernstiltak.

Barneverntjenesten har etter barnevernloven plikt til å vurdere alle mottatte bekymringsmeldinger. Barneverntjenesten avsluttet 978 undersøkelser i 2020. 686 av disse, dvs. ca. 70%, ble henlagt. Dette er høyere enn landsgjennomsnittet som er 61.2%. Hjelpetiltak i barneverntjenesten er i utgangspunktet basert på frivillighet. I tillegg er det ikke ønskelig at familier får tiltak i barnevernet dersom de kan få tilstrekkelig bistand på et lavere nivå. Barneverntjenesten bistår derfor mange familier med kontakt med andre instanser i kommunen eller frivillige organisasjoner og henlegger deretter saken.

Barnevernstjenesten i Drammen har en rikholdig tiltaksportefølje for arbeid med å forebygge, fange opp og følge opp. Tiltakene som synes viktig å fremheve i denne sammenhengen er barnevernets deltakelse i det tverrfaglige arenasamarbeidet. (Arenasamarbeidet utdypes mer i kapittel 5.2) Forebyggende barnevern samarbeider i tillegg med politi, Uteteam og Ungdomstorg. Et annet tiltak som er av særlig interesse ut fra perspektivet om tidlig innsats er prosjektet BERT. Dette tiltaket skal bidra til nok Barnevernfaglig kompetanse til grunntjenestene for å bidra til tidlig innsats. Dette innebærer riktig hjelp til riktig tid der barn bor, for å kunne løse flest mulig utfordringer på laves mulig nivå, få riktig terskel på bekymringsmeldinger og dermed færre henlagte undersøkelser. Tiltaket har også som mål å redusere mørketall

Kommunens handlingsveileder for vold i nære relasjoner er et viktig virkemiddel for et helhetlig forebyggende arbeid for vern mot overgrep. Denne er under implementering i kommunen.

Vurdering:

Forebygging på lavterskelnivå vil kunne bidra til å forebygge omsorgssvikt og behov for barnevernstiltak. Men vi ser også at gode lavterskeltiltak og god praksis for **tidlig innsats** i skole og barnehage avdekker utfordringer som gjør at flere som har behov for tiltak gjennom barneverntjenesten oppdages.

Dette gjør at barneverntjenesten ikke nødvendigvis får færre oppgaver, men at oppdraget med å gi riktig hjelp til riktig tid i enda større grad kan oppfylles.

Antall bekymringsmeldinger som kommer inn til barnevernet per år har normalt noe variasjon. I Drammen kommer den største andelen av bekymringsmeldinger fra politiet. Med tanke på tidlig innsats kan det være ønskelig med et høyere antall meldinger fra barnehage og skole. Virkemidler som; en felles samhandlingsform hvor man løser utfordringer på lavest mulig nivå kan bidra til dette.

Fullverdig liv belyses i Artikkel 23. Denne artikkelen har ledet til CRPD (FN sin konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne) som ble vedtatt av FNs generalforsamling i 2006 og trådte i kraft i 2008. Hovedmålet til konvensjonen er å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne får oppfylt sine menneskerettigheter. Norske myndigheter har vært forpliktet til å følge konvensjonen siden Norge ratifiserte den i 2013. Bakgrunnen for konvensjonen er en erkjennelse av at mennesker med nedsatt funksjonsevne ikke får ivaretatt sine menneskerettigheter på lik linje med andre. Det var derfor behov for en egen konvensjon for å sørge for at rettighetene blir gjennomført på en likestilt måte for personer med funksjonsnedsettelse. Konvensjonen skal bidra til å motvirke diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne. Den skal sikre likestilt respekt for gjeldende sivile, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

Funn i Drammen kommune:

Drammen kommune er en pilotkommune i arbeidet med å gjøre CRPD kjent. I dette arbeidet er det et tett samarbeid med Bufdir og Statsforvalter, som har fått oppdraget med å utarbeide opplæringsmateriell til tjenestemottakere, politikere, ledere og ansatte.

Sentrale mål med dette arbeidet er:

- Personer med nedsatt funksjonsevne blir likestilt i kommunene
- Kommunene har økt kunnskap om det konkrete innholdet og hvordan de kan bruke denne i sitt arbeid
- Sikre at konvensjonens innhold blir oppfylt i daglig arbeid og kommunale beslutninger.

Vurdering:

Virksomheter innen tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne har gjennom mange år arbeidet systematisk med opplæring om disse rettighetene både til ansatte og tjenestemottakere. For at kommunen som helhet skal lykkes med å ivareta menneskerettighetene bør kommunen jobbe helhetlig med tjenesteutvikling for å sikre grunnleggende rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne. Vi må øke kunnskap om FN-konvensjonen om CRPD ved å **jobbe tverrfaglig med tiltak som utjevner forskjeller slik at** barn og unge får god oppfølging, samt et godt og variert aktivitetstilbud. Arbeidet med å realisere målsetningene i praksis er forankret i arbeidet med temaplanen for oppvekst og læringsløp.

5.2 Samhandling og oppfølging av utsatte barn og unge i Drammen kommune

Flere tilsynsrapporter og offentlige utredninger (NOU 2017:12) de siste årene har vist at manglende samhandling om oppfølging av utsatte barn og unge er et problem. For barn og unge som faller inn under definisjonen utsatte barn og unge, kan bistanden fra kommunen oppleves som en tilleggsbyrde, fremfor faktisk bistand. Dette kan dreie seg om barn og unge og som har utfordringer på flere områder samtidig, og dermed har behov for flere tjenester parallelt. Eksempelvis kan dette dreie seg om barn, unge og familier med behov for tilrettelegging i utdanningsinstitusjonen parallelt med behov for helsehjelp, samtidig som de har behov for økonomisk bistand.

Alvorlige konsekvenser av manglende samordning og samarbeid mellom tjenester for enkelte barn, unge og familier blir synliggjort i rapportene. Dette tydeliggjør viktigheten av å sikre en balansert styrking av tiltak. Kommunen må sikre at den kan tilby god hjelp på alle tiltaksnivå og at denne hjelpen er tilgjengelig når behovet oppstår.

Funn i Drammen kommune:

I arbeidet med oppvekstreformen er det gjennomført en kartlegging av tiltak og metoder for forebygging, tidlig innsats og tverrfaglig innsats i Drammen i dag. Her har det kommet inn en rikholdig oversikt over tiltak for å forebygge, fange opp og følge opp barn og unge. Når vi analyserer i hvor stor grad innsatsen er basert på samarbeidet mellom tjenestene, ser vi at det er en del tiltak som foregår i samarbeid mellom en eller flere tjenester. De fleste tiltak gjennomføres imidlertid i én tjeneste. Tiltak som er basert på samarbeid har ofte en til to andre samarbeidspartnere. Eksempel på tiltak som har en bred flerfaglig tilnærming er organisatoriske tiltak som pilotering av tverrfaglig ledelse på knutepunkt Strømsø, Ungdomstorget, Ansvarsgruppemøter og Arena - samarbeid. Eksempler på innholdsmessige tiltak som treffer bredt er foreldrestøtte i form av foreldrekurs som for eksempel COS-P(Trygghets sirkelen).

Ut fra helhetsbildet og mangfoldet av tiltak og tjenester som leverer de ulike tiltakene, kan vi anta at tjenestene har en manglende oversikt over hvilke tiltak de samarbeidende tjenestene utfører. Det kan også synes som om manglende kjennskap til andre tjenesters mandat og virkemidler vanskeliggjør kommunens arbeid med å levere samordnede tjenester til barn, unge og familier. Kommunens tilbud kan oppleves som komplekst og usammenhengende

I informasjonsinnhenting har tjenestene blitt utfordret til å konkret beskrive hvordan de gjennomfører evaluering av egne tiltak. Svarene som kommer inn vitner om en svært ulik evalueringspraksis. Fra en svært systematisk evalueringspraksis – til en praksis som hvor det mangler strukturer for å sjekke ut om tiltakene virker:

«Tiltakene evalueres jevnlig og tilpasses ut fra tilbakemeldinger som gis i ulike fora/intern møtevirksomhet eller via eksterne tilbakemeldinger fra samarbeidspartnere. Barneverntjenesten tar opp tilbakemeldingene i lederfora og sikrer at rutiner står i samsvar med gjeldene praksis retningslinjer/anbefalinger og bruker i arbeidet. Internkontroll for å kvalitetssikre at gjeldende praksis/ rutiner er ivarettatt.»

«De fleste tiltakene «går sin gang» og er videreført fra tidligere praksis uten noen grad av evaluering»

I tjenesten Ny Start har det blitt utarbeidet et erfaringsgrunnlag³² knyttet til arbeid med utsatte innbyggere i kommunen. Erfaringsgrunnlaget peker på store utfordringer knyttet til koordinering av innsats til innbyggere som har mangefasettede utfordringer. Erfaringsgrunnlaget peker på at vi mangler strukturer som sikrer koordineringen, og at det per i dag er personavhengig.

I Drammen kommune arbeides det med:

Per i dag har vi i Drammen kommune etablert noen strukturer for å kunne ivareta samhandling og oppfølging av barn og unge, med nærmiljøutvikling og arenasamarbeidet.

Nærmiljøutvikling

For å skape trygge og aktive lokalsamfunn skal kommunen være en aktiv samarbeidspartner og sikre god involvering av frivillige lag og foreninger, næringsliv, andre lokale aktører og nærutvalgene. Drammensmodellen er etablert og er retningsgivende for all utvikling av lokalsamfunnene. I Drammensmodellen er det en tett sammenheng mellom

- tjenester nær innbyggerne
- medvirkning fra innbyggerne og
- stedsutviklingen

Utvikling av knutepunkt og områdesatsing er to av virkemidlene som benyttes for å realisere Drammensmodellen. Trygge nærmiljøer med gode tjenester utvikles lokalt i fellesskap. De tre faktorene i modellen er en forutsetning for utviklingen av gode lokalsamfunn, og viktige forutsetninger for å lykkes med samhandling om helsefremmende og forebyggende tiltak for utsatte barn og unge.

Arenasamarbeidet i Drammen kommune – tverrfaglig samarbeidsarena

Arenasamarbeidet er tverrfaglige strukturer på tvers av organisasjonen som skal bidra til:

- Bedre kjennskap til oppgaver og ansvar på tvers av tjenester
- Å identifisere utviklingsområder i det tverrfaglige perspektivet om forhold som gjelder barn, unge og deres familier
- Informasjonsflyt på tvers av nivåene om forhold som opptar og angår mange
- Utvikling av samarbeid på tvers av nivåer og profesjonsgrenser for å bidra til bedre helsefremmende og forebyggende arbeid blant barn og unge
- Raskere avklaring av utfordringer rundt barn, ungdom og familier som ikke har et tverrfaglig lag fra før

Arenasamarbeidet består av 4 ulike arenaer på 4 ulike nivå:

1. Kommunalsjefer med ansvar for tjenester som møter barn, unge og deres familier
2. Et utvalg virksomhetsledere som representerer tjenester med ansvar for møter med barn, unge og deres familier
3. Tverrfaglige møteplasser i 10 soner med representanter fra barnehage eller skole og lokale, aktuelle hjelpetjenester
4. En struktur som forteller hvordan du raskt kan samle et lag som får ansvar for å avklare utfordringer som gjelder navngitte barn, unge og deres familier

Arena 1, 2, og 3 har faste møter. Arena 4 samles når det er behov for det.

- Hvem som deltar på Arena 4 avgjøres av hvilke utfordringer som må avklares. Når første avklaring er gjort etableres samarbeidsmøter eller ansvarsgruppemøter som følger barnet, ungdommen eller familien videre.

Arenamodellen er fortsatt i en oppstartsfase, og det er for tidlig å si hvilke effekter samarbeidsmodellen bidrar til

Vurdering:

Når ambisjonen er at flere barn skal få den hjelp de trenger på et tidlig tidspunkt må det være et **hensiktsmessig forhold** mellom universelle, selekterte og indikerte tiltak for å **forebygge, fange opp og følge opp** barn og unge som lever under forhold forbundet med risiko for omsorgssvikt og utvikling av adferdsvansker. Tiltak og tjenesteutøvere som arbeider med forebygging fra det helsefremmende til det reparerende nivået bør defineres og beskrives for å skape en oversikt over hva som finnes. Tjenester og ressurser, levert av oss som kommune, og levert av lag og frivillige, må gjøres tilgjengelig og synlig – både for innbyggere, ansatte og samarbeidspartnere. Det bør vektlegges universelle tiltak som fungerer **helsefremmende og forebyggende**, og når det er behov for intervensjoner på indikert og selektert nivå må innsatsen være **koordinert og helhetlig**. Det bør etableres **klare strukturer** og **retningslinjer** for det tverrfaglige samarbeidet. Det bør prioriteres å utarbeide **felles kompass** (handlingsveileder) for å forebygge, fange opp og følge opp. Dette kompasset bør inneholde **evaluering av tiltak** for å sikre at vi følger med på om tiltakene virker. Frivilligheten bør inviteres inn i arbeidet med det felles kompasset, da de også opererer på arenaer for å forebygge, fange opp og følge opp.

Strukturer som arenasamarbeid og nærmiljøutvikling er viktige virkemidler, som trenger mer tid til å virke og finne sin form. For at det skal gi mest mulig effekt er det nødvendig med **tiltak** for at det skal **utvikles en god praksis for samarbeid og samhandling** innenfor strukturene. For å nå målene i oppvekstreformen må det utvikles større **relasjonell kompetanse og kapasitet** i organisasjonen og blant aktørene. Ansatte må være trygge i møte med hverandre og i møtet med barn, unge og familier. Aktørene må **kjenne til hverandre og møtes på felles arenaer** for sammen med barn, unge og familier å utvikle en **felles problemforståelse** og anerkjenne verdien av ulik kompetanse og tiltak. Vi må erfare at samarbeid gir bedre løsninger og en merverdi som tjenestene ikke kan oppnå alene. En viktig forutsetning for å fremme bedre samhandling er **lederforankring**, politisk og administrativt. Ledelse er en nøkkelfaktor for å sikre oppmerksomhet om betydningen og prioritering av samarbeid, og følgelig muligheten til å bruke tid og ressurser til å inngå i samarbeidet. Samarbeid og samordning er en kontinuerlig prosess hvor det er nødvendig med aktivitet på flere nivåer samtidig og over tid.

Vi har allerede samarbeidsmodeller i kommunen, som bygger på tenkningen rundt relasjonell kapasitet. Det bør vurderes om vi kan hente erfaringer fra disse samarbeidene, bygge videre på og spre til flere deler av organisasjonen.

I arbeidet med samhandling og oppfølging av utsatte barn, unge og familier er det også av stor betydning å ha et **formålstjenlig og effektivt** samarbeid med fylkeskommunale samarbeidspartnere.

5.3 Drammen kommunens samordningsplikt

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet til barn og unge som trenger helhetlige og samordnede tjenester, både i form av helsetjenester og velferdstjenester som skole og barnehage. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal instans som skal ivareta samordningen.

Undersøkelser viser at barn, unge og familier med sammensatte behov opplever nedsatt livskvalitet, og at det er svært ressurskrevende for familien å administrere oppgaver knyttet til oppfølging av eget barn (Helsedirektoratet, 2022).

Funn i Drammen kommune:

Erfaringsgrunnlaget³³ utarbeidet av Ny Start knyttet til arbeid med utsatte innbyggere i kommunen, peker på store utfordringer knyttet til koordinering av innsats til innbyggere som har sammensatte utfordringer. Det kan eksempelvis være arbeidsledighet, dårlig psykisk helse, dårlig økonomi, dårlig somatisk helse eller barn med ulike utfordringer. Disse innbyggere vil ha behov for tjenester som ikke hører inn under det samme tjenesteområdet, og koordineringen mellom tjenestene mangler. Erfaringsgrunnlaget peker på at vi mangler strukturer som sikrer koordineringen, og at det per i dag er personavhengig. Personen som påtar seg ansvaret har ikke nødvendigvis oversikt og kunnskap om alle tjenester innbyggeren har rett til eller behov for.

I utarbeidelsen av dette kunnskapsgrunnlaget har det kommet frem tydelige problemstillinger knyttet til helhetlig oppfølging av personer med sammensatte utfordringer. Når barn, unge eller familier har behov for flere tjenester fra ulike tjenesteområder, så synes det som svært utfordrende å levere helhetlige og samordnede tjenester. Dette kan illustreres gjennom et ikke-uvanlig case:

Et barn har saksbehandler og vedtak på tjenester fra Tjenestetildeling og koordinerende enhet (P06), med utførende tjenester og oppfølging fra eksempelvis støttekontakttjenesten (P09), avlastningsbolig (P05) og omsorgstønad (P06). I tillegg har barnet oppfølging fra fysioterapi- og ergoterapitjenesten (P03), og tett oppfølging og tilrettelegging i skole og PPT (P02/03). Barnet skal ha et helhetlig og samordnet tjenestetilbud, men det er lite eller få samhandlingsarenaer mellom tjenestene. Familien må i stor grad forholde seg til hver enkelt tjeneste, og fortelle det samme igjen og igjen for det er ikke felles elektronisk pasientjournal.

Per i dag er det virksomheten Tjenestetildeling og koordinerende enhet som mottar og behandler søknader om individuell plan som i sin tur utløser rett til en koordinator. Koordinator skal også tilbys om det takkes nei til individuell plan. I dagens organisering er det uklart om Tjenestetildeling har myndighet til å oppnevne navngitte koordinatører eller oppnevne virksomheter som skal tildele en koordinator. Drammen kommune har mangelfulle prosedyrer og rutiner for hvilke roller, tjenester eller virksomheter som har koordinatoransvaret. Praksis i dag bærer preg av at det ofte er saksbehandlere fra Tjenestetildeling og koordinerende enhet som i stor grad blir sittende med koordineringsansvaret ved behandling av nye saker, noe som ikke er formålstjenlig for tjenestemottaker eller saksbehandler. I arbeidet med å sammen med tjenestemottaker kartlegge mål, ressurser og helhetlige behov, er det av betydning å ha en trygg relasjon. Trygge relasjoner har bedre forutsetninger for å etableres i tjenesten der tjenestemottaker bruker mer tid enn hos saksbehandler som fatter vedtak.

Drammen kommune har ansatt tre barnekoordinatorer som blant annet skal ivareta samordning av tjenestetilbudet til barn som trenger helhetlige og samordnede tjenester. Stillingene er knyttet til virksomheten Tjenestetildeling og koordinerende enhet. Stillingene vil i hovedsak innebære:

- aktivt bidra til at velferdstjenestene rundt barnet og familien samarbeider. Sikre god informasjonsflyt mellom velferdstjenestene, barnet og familien, og ivareta ansvaret kommunen har for samordning, oppfølging og tilrettelegging
- sørge for at familien og barnet får nødvendig informasjon og veiledning om de aktuelle velferdstjenestene, og formidle kontakt og bistå i kontakten med velferdstjenester der det er nødvendig
- ha oversikt over og kunnskap om lovverk og det totale velferdstjenestetilbudet knyttet til barn og unge, inkl. relevante pasient- og brukerorganisasjoner
- stillingen innebærer hjemmebesøk og møter med familier

Vurdering:

De nytilsatte barnekoordinatorene vil få et stort ansvar for samarbeidet med de andre aktørene rundt barn, unge og familier for å bidra til at kommunen tilbyr riktig hjelp til riktig tid. I og med at virksomheten Tjenestetildeling og koordinerende enhet er organisert under kommunalsjefområdet Hjemmetjenester og institusjon er det av avgjørende betydning at det også på kommunalsjefnivå er **avklart hvordan det skal jobbes for å skape helhet og samordnede tjenester på tvers av organisatoriske skillelinjer innad i kommunen**. Rollen som barnekoordinator er knyttet opp til plikten vi som kommune har for å ivareta rettighetene til barn som basert på vedtak mottar helhetlige og samordnede tjenester. Det er barn og unge i familier i kommunen vår som har sammensatte utfordringer, uten at dette nødvendigvis utløser rettigheter som barnekoordinatoren skal sørge for. Disse familiene har også behov for å motta helhetlige og sammensatte tjenester, for bedre å kunne istandsettes til å mestre egne liv. Det bør vurderes å innføre en hensiktsmessig **koordineringsmodell**. Eksempelvis så kan en familiekoordinator være et funksjonelt virkemiddel for å ivareta koordineringsansvaret, eller en modell etter prosjektet Nye mønstre³⁴ i Kristiansand.

Kommunens tiltak og hvem som utfører de, på universelt til selektert og indikert nivå bør defineres. Tjenester og ressurser for barn, unge og familier, både på kommunalt, frivillig, fylkeskommunalt og privat nivå, bør gjøres tilgjengelig og synlig.

I arbeidet med samhandling og oppfølging av utsatte barn, unge og familier er det også av stor betydning å ha et formålstjenlig og effektivt samarbeid med fylkeskommunale samarbeidspartnere.

5.4 Individuell plan i Drammen kommune

Barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester har rett til å få utarbeidet en individuell plan. Endringene i velferdslovgivningen presiserer det tverrfaglige ansvaret for å utarbeide og følge opp tiltak og mål i den individuelle planen. Koordinator er en tjenesteyter som skal sikre nødvendig oppfølging og samordning av tjenestetilbudet, samt framdrift i arbeidet med individuell plan.

Formålet med individuell plan og koordinator, jf. forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator § 1,³⁵ er å:

- sikre at pasient og bruker får et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset tjenestetilbud
- sikre pasient og brukers medvirkning og innflytelse
- styrke samhandlingen mellom tjenesteyter og pasient og bruker og eventuelt pårørende
- styrke samhandlingen mellom tjenesteyterne på tvers av fag, nivåer og sektorer

34 [Kristiansand kommune - Nye mønstre – trygg oppvekst](#)

35 [Forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator - Kapittel 1. Formål og virkeområde - Lovdata](#)

Funn i Drammen kommune:

Per i dag er det virksomheten Tjenestetildeling og koordinerende enhet som mottar og behandler søknader om individuell plan, og de samme utfordringer knyttet til mangel på klarhet knyttet til mandater og koordinator rollen gjør seg gjeldende også her.

Vurdering:

Det må utarbeides tydelige rutiner og prosedyrer for tverrfaglig arbeid med individuell plan, som ivaretar perspektivet om brukerorientering. Det må utarbeides tydelige rutiner og prosedyrer knyttet til utnevning av koordinator, og utøvelse av koordinatorrollen.

Barn, unge og familier som har rett til individuell plan og koordinator vil ha rett til tjenester underlagt ulike kommunalsjefområder. Det er av avgjørende betydning at det også på kommunalsjefnivå er avklart hvordan det skal jobbes for at virkemidlene individuell plan og koordinator skal bidra til å skape helhet og samordnede tjenester på tvers av organisatoriske ansvarsområder innad i kommunen.

6. Kunnskapsoversikt og anbefalinger – samarbeid med frivilligheten

6.1 Innledning

I mandatet til prosjekt oppvekstreform inngår å se på samarbeidet med frivilligheten og utarbeide en kunnskapsoversikt og anbefalinger knyttet til frivillig arbeid og samarbeid for barn, unge og deres familier. Frivillig sektor er en viktig bidragsyter i det forebyggende arbeidet, og for å lykkes enda bedre er det behov for å ha en god oversikt over hvem som bidrar hvor.

Oppdraget er løst av et arbeidslag sammensatt av medarbeidere med kompetanse fra tjenester som arbeider med barn og unges oppvekstsvilkår, og som også samhandler med frivilligheten innenfor tjenestene. I tillegg har mange andre med god kjennskap og kunnskap om tjenestene og samhandlingen med de frivillige lag og foreninger bidratt.

Frivilligheten har ved flere anledninger, siden oppstart av ny kommune, kommet med innspill og gitt tilbakemeldinger i forskjellige fora. Oppsummering og erfaringer fra samtaler og referater er viktige bidrag til god forankring for dette reformarbeidet.

6.2 Vedtak og føringer

Lokale vedtak og føringer er tidligere omtalt i punkt 4.1.

Noen nasjonale styringssignaler har tema om samarbeidet mellom kommune og frivillighet og gir både retning og tips som er viktig å ta med seg i det videre arbeidet:

NOU 2020 (nr 16): Levekår i byer – Gode lokalsamfunn for alle ³⁶

En NOU som beskriver den viktige lokalsamfunnsrollen frivilligheten har, og tiltak og hvilke støtteordninger som kan tas i bruk i samarbeidet med frivilligheten og lokale kulturtiltak. Hvordan samarbeidet mellom kommune og frivilligheten kan skape møteplasser i lokalsamfunnet, slik at barn og unge kan være med på fritidsaktiviteter og få en meningsfull fritid og arenaer der de kan oppleve mestring.

St. melding 25: (2020-21) Likeverdsreformen – et samfunn med bruk for alle ³⁷

Meldingen beskriver et ønske om et samfunn der alle har muligheter til å leve et meningsfylt liv og til å delta på den måten de ønsker. Det er et mål at flere ordinære kultur- og fritidstilbud blir tilrettelagt slik at alle kan benytte seg av dem, og at barrierer som hindrer deltakelse bygges ned. Barn og unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom skal kunne leve et fritt og selvstendig liv. En meningsfylt fritid er sentralt for læring, mestring, helse og deltakelse i samfunnet. I tråd med Et samfunn for alle³⁸, som er en den forrige regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020–2030, ønsker man å senke terskelen for deltakelse, slik at alle skal ha like muligheter for en aktiv og meningsfylt fritid.

Fritidserklæringen ³⁹

Erklæringen ble signert av regjeringen, KS og en rekke frivillige organisasjoner i 2016. Den ble på nytt signert i august 2022. Partene i erklæringen forplikter seg til å jobbe for at alle barn og unge får delta på minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre, uavhengig av for eksempel kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne, bosted, og foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon. Fritidserklæringen bygger på FNs barnekonvensjon som sier at barn har rett til å delta i fritidsaktiviteter uavhengig av foreldrenes økonomiske og sosiale situasjon. Det er foreløpig ikke igangsatt noe nytt samarbeid mellom frivilligheten og Drammen kommune på bakgrunn av den nye signeringen av erklæringen.

³⁶ NOU 2020: 16 - [regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

³⁷ Meld. St. 25 (2020–2021) - [regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

³⁸ Et samfunn for alle - Likestilling, demokrati og menneskerettigheter - [regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

³⁹ [Fritidserklæringen \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

6.3 Oversikt frivillig innsats knyttet til barn og unge i Drammen kommune

I arbeidet med oppvekstreformen er det utarbeidet en oversikt over aktivitetstilbud i regi av frivilligheten. *Oversikt frivillighet* viser det store mangfoldet av tilbud til barn, unge og deres familier som frivilligheten bidrar med. Aktivitetstilbudene er mange og favner om interesser av alle slag. Det er i hovedsak 3 forskjellige typer organisasjoner som står bak den største delen av aktivitetstilbudene. Det er humanitære og ideelle organisasjoner, idrettslagene og ulike religiøse organisasjoner. Totalt er det identifisert mer enn 350 ulike aktivitetstilbud for barn og unge, og deres foresatte. Oversikten skal legges tilgjengelig for innbyggere og kommunens medarbeidere.

Det er mange ulike møteplasser og arenaer for nettverksbygging i kommunen. Det er alt fra klubbhus til religiøse forsamlingssteder. I løpet av de siste 2-3 årene har det kommet en viktig tilvekst til tilbudet når det gjelder møteplasser, spesielt for ungdom. Aktivitetene som tilbys er vanligvis styrt av ungdommen selv og deres ønsker. Samtidig er det også rom for å bare «henge», uten å måtte delta i aktiviteter. Disse nye møteplassene er et viktig supplement til det øvrige og mer tradisjonelle tilbudet.

Oversikten over frivillighetenes bidrag viser også en rekke samfunnsprosjekter. Et trekk ved disse er at det her gjerne er flere aktører som samarbeider om ett og samme prosjekt. Disse prosjektene har ofte som mål å gjøre en forskjell for barn og unge i familier med vedvarende lav inntekt. Prosjektene er ofte «engangsprosjekter» der det gjøres en innsats i et bestemt tidsrom. Mange av aktørene som står bak disse prosjektene har til enhver tid ett eller flere pågående samfunnsprosjekter. Det er også flere av disse som støtter oppunder den frivilligheten som er i regi av andre.

Flere av tilbudene til barn, unge og deres familier innbefatter mat og måltider. Det er alt fra aktiviteter som foregår en gang i uken, og hvor det serveres et måltid enten før eller etter aktiviteten, til tilbud som utdeling av mat til trengende familier. Som levekårsutjevnenende tiltak finnes også flere tilbud der det enten deles ut, eller lånes ut utstyr og materiell til fritidsaktiviteter.

De fleste tilbudene er utformet for å nå en bestemt målgruppe, men kan nyttes uansett hvor i kommunen en bor. Det er noen få unntak, og det handler om tilbud der det å styrke lokalmiljøet gjennom å bygge lokal tilhørighet, nettverksbygging og identitet er målet. Eksempelvis gjelder dette for noen av de lokale idrettslagenes tilbud.

Når det gjelder kommunens samarbeid med det frivillige, så er noe formalisert gjennom skriftlige samarbeids- eller partnerskapsavtaler, mens noe samarbeid er mer uformelt og basert på muntlige avtaler. I omfang så strekker det seg fra utlån av materiell, utstyr og lokaler til koordinering, støtte og prosjektsamarbeid. Oversikten viser at det uformelle samarbeidet langt overgår det formelle, og det må antas at det finnes ytterligere uformelt samarbeid som ikke er angitt her.

Oversikten over det frivilliges bidrag må sees som et «øyeblikksbilde». Tilbudene endres raskt, er under stadig utvikling, og ofte er de også styrt av tilgangen på ressurser. Det være seg lokaler, materiell, utstyr, tilskudd og de menneskelige ressursene (de frivillige).

Noen viktige arenaer og modeller for frivillig arbeid:

Friskus⁴⁰

Drammen.friskus.com er kommunens aktivitetskalender og frivilligportal. Gjennom Friskus får innbyggerne en enkel oversikt over arrangementer, aktiviteter, frivillige oppdrag, samt oversikt over lokale lag og foreninger. Friskus har også vært brukt til Fritidskortet. Kommunen har gjennom denne portalen mulighet til å kunne tilrettelegge for samspill og samarbeid med frivilligheten, samt inkludere og aktivisere sine innbyggere.

Aktive lokalsamfunn⁴¹

Aktive lokalsamfunn er en tre-parts samarbeidsmodell som tidligere er omtalt under punkt 5.1, Drammen kommunes overordnede ansvar for gode oppvekstvilkår. Det er etablert samarbeid i flere kommunedeler og flere er under utvikling.

⁴⁰ Friskus

⁴¹ [Aktive lokalsamfunn | Drammen kommune](http://Aktive%20lokalsamfunn%20Drammen%20kommune)

Drammen Frivilligsentraler⁴²

Kommunen eier og drifter fem frivilligsentraler i ulike kommunedeler. Frivilligsentralene skal være kontaktpunktet for frivilligheten lokalt og legge til rette for oppdrag og samspill. Sentralene samarbeider både med enkeltfrivillige, organisasjoner og andre offentlige instanser.

Det er frivilligsentralene som organiserer frivilligbørs. Her er det anledning til å knytte kontakter med frivillige organisasjoner, næringslivet, det offentlige og andre som kan være med å gjøre en innsats og gjøre hverdagen bedre for befolkningen.

I tillegg arrangerer frivilligsentralene mange egne aktiviteter. Frivilligsentralene er en viktig arena for aktivitet, nettverksbygging og gode møteplasser, og er åpne for alle. De er også en viktig samarbeidspartner både når det gjelder aktiviteter og arrangementer.

I tillegg er sentralene behjelpelig med rekruttering og formidling av frivillige. Ved sentralene kan man være frivillig, deltaker eller begge deler.

Aktive Sammen⁴³

Arbeidsmetoden «Aktive sammen» er utviklet for å gi frivilligsentraler, kommuner og frivillige organisasjoner et arbeidsverktøy, som viser hvordan frivillige sammen med kommunen kan støtte innbyggerne til å utvikle eller opprettholde tilhørighet i sosiale nettverk. Målet er å gi støtte til å kunne utvikle gode sosiale relasjoner til andre, oppleve tilhørighet og delta i lokale fritidsaktiviteter. Metoden viser hvordan ansatte i kommunene kan fange opp barn, unge og familier med behov for støtte gjennom enkel kartlegging på for eksempel helsestasjonen.

Svelvik Frivilligsentral er pilotsentral i prosjektet som ledes av Norges Frivilligsentraler.

Aksjonsfrivillighet

Dette er en viktig ressurs som utløses gjennom innbyggere som til vanlig ikke har noen tilknytning til frivillig arbeid. Noen vil kalles «hverdagsaksjonister».

Ved hendelser eller katastrofer der innbyggere blir hardt rammet er det mange som stiller både tid og økonomiske midler til rådighet, og organiserer raskt og effektivt et hjelpeapparat rundt de rammede. Dette har vi allerede sett flere eksempler på i Drammen kommune siden 2020, som for eksempel ved brannen på Fjell, der mange mistet alt de eide. Det ble i tillegg til det kommunale hjelpeapparatet igangsatt innsamlingsaksjoner som bidro til at de rammede kunne få både mat, klær, møbler og annet de var i behov av.

Aktiv kommune⁴⁴

Aktiv kommune er en nettbasert plattform for leie og utlån av kommunens lokaler, anlegg, uteområder og utstyr. Målet er å gjøre utlån og leie av lokaler så enkelt og tilgjengelig som mulig.

6.4 Utfordringsbilde

Frivillighetsundersøkelsen 2022

Drammen kommune gjennomførte en frivillighetsundersøkelse i februar. Undersøkelsen er den første som er gjennomført i ny kommune og vil være et nyttig utgangspunkt for senere frivillighetsundersøkelser.

Det ble sendt ut invitasjon til 663 organisasjoner, hvorav 162 svarte (andelen som har svart på hvert spørsmål er varierende). Totalt gir dette en svarprosent på 24%. En stor del av frivillig sektor svarte ikke på deler av eller hele undersøkelsen. Det kan tyde på at de enten ikke kjenner til tematikken som tas opp i spørsmålene eller at de ikke så verdien av å svare..

Svarene på undersøkelsen gir oss kunnskap om hvor vi står i forhold til vårt utgangspunkt i visjon og mål vi har satt oss i Kommuneplanens samfunnsdel, knyttet til samarbeid med frivilligheten. Denne kunnskapen danner grunnlag for videre planlegging innenfor området.

42 [Drammen Frivilligsentral | Drammen kommune](#)

43 [Aktive sammen - metode for å få barn og unge i aktivitet - Fritid for alle](#)

44 [Bookingløsning for lokaler | Drammen kommune](#)

Spørsmålene i undersøkelse ble knyttet til 2 vedtatte indikatorer:

A) Kvalitet i samarbeid mellom kommunen og frivilligheten.

Frivillighetens vurdering av samarbeidet med kommunen. Tema for spørsmål var blant annet tjenesteområder, fritidstilbud, omfang og kvalitet.

B) Mangfold som ressurs i frivilligheten. Frivillighetens vurdering av i hvilken grad mangfold blir brukt som en ressurs.

Hovedfunnene kan oppsummeres slik:

- Drammen kommune har forbedringspotensialer i informasjons-, kommunikasjons- og formidlingsarbeidet med frivilligheten ut mot frivillig sektor
- Det er behov for økt tilgjengeliggjøring av lokaler for frivilligheten
- Det er behov tydelige kontaktflater mellom kommunen og frivillig sektor lokalt
- Det er ønske om et økt tilbud av kurs og seminarer for frivilligheten
- Det er ønske om kommunale kontaktpersoner og enklere samarbeidsrutiner

For mer informasjon om undersøkelsen, gå til [vedlegg 4](#).

Samarbeid med frivilligheten, spørsmål til ledere og fagpersoner

I mai 2022 ble det sendt ut en spørreundersøkelse til ledere og fagpersoner innenfor tjenester som møter barn, unge og deres familier. I undersøkelsen var det blant annet et spørsmål med tema frivillighet: Beskriv hvilke samarbeid de har med frivilligheten som støtter opp om arbeid med forebygging og tidlig innsats for barn og unges oppvekst og levekår.

60 ledere og fagrådgivere svarte på spørsmålet og svarene fordeler seg slik:

Samarbeider med frivilligheten	47
Samarbeider med frivilligheten, men kunne hatt samarbeid med flere	2
Har ikke samarbeid med frivilligheten	7
Har ikke samarbeid med frivilligheten, men ønsker å få det i gang	1
Ikke svart direkte på spørsmålet	3
Totalt antall svar	60

Av de som har svart er det 78 % som samarbeider med frivilligheten. Noen få av tjenestene mener at det ikke er naturlig å ha et samarbeid med frivilligheten, slik at et mål om 100 % ikke er realistisk.

Innspill fra Nærutvalgene

Hvert nærutvalg består av innbyggere og politikere med engasjement til å ønske å gjøre en forskjell for eget nærmiljø. Nærutvalgene bidrar blant annet til å realisere både organisert og initiativ til uorganisert frivillighet, ved å tilby lokaler, kunnskap, råd og ressurser. I tillegg til å stimulere til økt engasjement bidrar de til at viktige tiltak blir gjennomført i nærmiljøet. Hvert nærutvalg har i 2022 en støtte på kr 50 000 til egen disponering.

Våren 2022 avholdt 3 av nærutvalgene egne møter hvor temaet var å gi høringsvar på en av Temaplanenes fellessatsing; «På lag med frivilligheten». Til sammen deltok omtrent 100 personer i møtene.

Innspillene gjelder ikke spesifikt barn, unge og deres familier, men rommer alle aldersgrupper.

Et utdrag av innspillene:

- Det er behov for tilgang til flere lokaler. Utlån av lokalene bør organiseres bedre slik at frivilligheten enklere kan låne. Det er ofte en utfordring å få kontakt med en i kommunen når det oppstår problemer, som for eksempel hvis alarmen eller strømmen går. Det er ønskelig med kontaktpersoner som det er mulig å kommunisere med på kveld og helg.
- Et stort ønske er utvikling av knutepunkt i de kommunedelene som ikke har det i dag, med god tilgang til lokaler som frivilligheten kan bruke til arrangementer, både organiserte og mer åpne. De ønsker seg også sosiale tilbud med blant annet en kommunalt drevet kafé.

- Det er en utfordring at det er sprenget kapasitet på anlegg og i idrettshallene, dette må det gjøres noe med.
- Utvikle samarbeid og avtaler mellom kommune og frivilligheten for å få økt aktivitet og gode opplevelser. Kommunen bør være flinkere til å lytte til, og å bruke «de frivillige».
- Frivilligheten trenger kontaktpersoner i kommunen som kan hjelpe dem i det offentlige byråkratiet. Det meldes av flere at det oppleves svært krevende og at de bruker unødvendig mye tid og krefter på byråkrati. Ønske om at kommunen kan bidra med hjelpefunksjoner som for eksempel til regnskap og hvordan søke om midler.
- Det ønskes en frivillighetskoordinator med myndighet. Lokalkoordinatorene er gode støttespillere.
- Det bør settes søkelys på hva barn og unge selv ønsker og trenger. Snakke med dem, høre hva de selv mener.
- Det savnes tilbakemeldinger på innspill fra Nærutvalgene som går til politikerne og til kommunen.
- Ønske om gode samarbeidsformer for dialog mellom skolene og lokal frivillighet om behov i kommunedelen, slik at tilbudene som finnes kan bli tema i utviklingssamtaler med elever (og foresatte)
- Tilby byte/utlån av utstyr i regi av frivilligheten i kommunedelene
- Ønske om arrangement i samarbeid mellom nærutvalg og kommunen hvor alle lag/foreninger i kommunedelen kan ha en stand slik at en kan bli kjent med tilbudene.

Frivilligheten og helsestasjonstjenesten, barnehager, skole og barnevern

Fra medarbeidernes side kan det av og til være vanskelig å vurdere, eller det er usikkerhet rundt, om/når frivilligheten kan involveres i arbeidet med barn, unge og deres foreldre. Spesielt når det gjelder små barn er dette vanskelig. Usikkerheten er størst rundt taushetsplikt, politiattest og ansvar hvis det skjer en uønsket hendelse.

Helsedirektoratets Nasjonale faglig retningslinje for Helsestasjons- og skolehelsetjenesten⁴⁵ gir tydelig retning. Her anbefales det å legge til rette for samarbeid med frivilligheten. For eksempel kan helsestasjonene legge til rette for etablering av nettverksgrupper for foreldre og barn, samarbeide med lokale idrettslag og skoler slik at det kan bidra til å inkludere barn og unge i organiserte aktiviteter med jevnaldrende. Videre beskrives det at en av skolelegens roller bør være å bidra til tverrfaglig samarbeid med andre aktuelle kommunale tjenester, spesialisthelsetjenesten og frivillige organisasjoner.

Barnehagene har god erfaring med idrettsklubbene som har aktivitet i barnehagene (i regi av Aktive lokalsamfunn). De aller fleste medarbeiderne er positive til frivillige i barnehagene.

I enkelte saker involverer skolene frivilligheten opp mot enkeltbarn, men det skjer gjerne i det tverrfaglige samarbeidet rundt eleven.

Skole- og barnehageledere etterlyser en oversikt over alle tilbudene som finnes. Slik det er nå er det vanskelig å holde oversikten. I tillegg til oversikt over tilbudene frivillige lag og foreninger har, ønsker de også oversikt over kommunale og fylkeskommunale tilbud. Det er også viktig å formidle ut oversiktene til foreldrene.

Barneverntjenesten har mange gode erfaringer fra samarbeid med frivilligheten i familier de møter. Dette har ofte vært lavterskel støttetiltak til barn og familier, samværsstøtte der foreldre ikke bor sammen, ulike veiledningsprogram for foreldre og temakurs, eller samtale/kurskvelder med ulike tema for foreldre. Dette har også bidratt til å styrke familiers nettverk utenfor kommunale tjenester. Flere familier opplever det lettere å motta bistand på en naturlig arena, som føles mindre stigmatiserende for dem. Barnevernstjenesten ser at frivillig arbeid ivaretar en viktig samfunnsrolle i kommunen.

Engasjement og frivillighet kan ikke bestilles

Engasjement og frivillighet må det legges til rette for, og det er viktig å anerkjenne at samarbeid med frivilligheten har en merverdi. Det bygger tillit og tilhørighet og bidrar til mer inkluderende nærmiljøer. Det er viktig at kommunen har et bevisst forhold til merverdien frivilligheten representerer, og ikke tar den for gitt.

Å engasjere seg som frivillig bidrar til å skape trivsel, tilhørighet, sosiale nettverk og utfoldelse. Det er et mål i seg selv å legge til rette for at innbyggerne kan engasjere seg i det som gir livet mening i fellesskap med andre. Det å gjøre en frivillig innsats kan virke beskyttende både mot psykisk og fysisk sykdom.

Frivilligheten er i endring, hvilken organisasjon eller forening som organiserer, er ikke like viktig som bare for noen få år siden. En del er også tilbakeholdne med å binde seg til fast, ukentlig innsats. Koronapandemien har også hatt sine innvirkninger. "(...)koronapandemien har ført til nedgang i aktivitet i store deler av frivilligheten. Færre har vært frivillige, færre har deltatt på arrangementer og mange organisasjoner har mistet medlemmer. Det kommer til å få varige konsekvenser – både for frivilligheten og for samfunnet." Statusrapport for frivilligheten og Frivillighet Norges årsrapport 2021.

Frivilligheten er arena for inkludering, demokrati, kultur, idrett, mestring og lek for barn, unge og deres familier. Engasjement og tilrettelegging er to hovedfaktorer når det gjelder å lykkes med frivillighet.

Oppsummering av utfordringsbildet

Mange av tilbakemeldingene fra frivilligheten, både i form av svar på Frivillighetsundersøkelsen, fra møtene i Nærutvalgene og direkte til medarbeidere tangerer med hva kommunen tidligere har fått tilbakemeldinger og innspill om. Behov for tilgjengelige lokaler, hvem henvende seg til ved spørsmål, større økonomisk forutsigbarhet, ønsker om kompetanseheving og et strukturert samarbeid mellom frivilligheten og kommunen. I tillegg, og ikke minst like viktig, er hvordan ivareta de frivillige.

En utfordring frivilligheten og kommunen sammen må se på er hvordan vi møter og ivaretar barn, unge og deres familier som er i behov av hjelp til å etablere et sosialt nettverk, være med på aktivitetstilbud og andre utfordringer, slik at de etter hvert kan klare seg selv og leve selvstendige liv.

Frivilligheten er positive til å videreutvikle samarbeidet med kommunen, og ønsker å bidra der de har muligheter og kapasitet til det, gitt at forutsetningene ligger til rette.

Det er blant medarbeiderne som samarbeider med frivilligheten en stor positivitet og vilje til å fortsette med, og videreutvikle samarbeidet med frivilligheten til det beste for barn, unge og deres familier.

I 2021 og første halvår av 2022 ble det ikke meldt inn noen uønskede hendelser eller avvik i kommunens kvalitetssystem (EQS) som angikk frivillige eller deres utførelse av frivillig arbeid.

Noen konkrete tiltak er allerede iverksatt

Opplæring for frivillige og medarbeidere høsten 2022:

- Opplæring og gjennomgang av Tilskuddsportalen og hva den tilbyr
- Opplæring og gjennomgang av aktivitetskalender og frivilligportal Friskus

En av oppgavene til Frivilligsentralene er i 2022 tydeliggjort: De skal være kontaktpunktet, veien inn for frivilligheten, for å komme i kontakt med de rette personene eller instansene eller når de har noe de lurer på.

Både frivilligheten, innbyggere og medarbeidere har etterspurt en oversikt over frivillige lag og foreninger som har tilbud til barn, unge og deres foresatte. Oversikten er laget og omtalt i punkt 6.3 «Oversikt og frivillig innsats knyttet til barn og unge i Drammen kommune». Den skal legges lett tilgjengelig på kommunens nettsider og jevnlig oppdateres.

6.5 Anbefalinger om samarbeid med frivilligheten

Mange av tiltakene i Temaplanene samsvarer med hva frivilligheten har meldt inn som behov.

Den ene overordnede fellessatsingen som er gjeldende for alle hovedutvalgene er «På lag med frivilligheten», og denne igjen har 5 overordnede felles tiltak:

- Drammen kommune skal utvikle samarbeid og avtaler mellom kommune og frivillighet for å få økt aktivitet og gode opplevelser.
- Samarbeide med frivillige organisasjoner og innbyggere om planlegging og drift av utendørs møteplasser, grøntarealer, strender og arealer for trim, rekreasjon og lek
- Tilrettelegge for at arealer i kommunale bygg benyttes etter ordinær åpningstid
- Utvikle en digital plattform med oversikt over fritidstilbud, lag og foreninger i kommunen som er selvbetjent av de som tilbyr aktiviteter
- Utvikle frivilligsentralenes viktige funksjon og rolle i nærmiljøene

I kunnskapsgrunnlagets anbefalinger for Drammen kommune er frivilligheten nevnt som en viktig part i det videre arbeidet med å skape helsefremmende arenaer for gode oppvekstvilkår og i utviklingen av en samhandlingskultur på tvers i kommunen.

Dette er overordnede anbefalinger som støttes av funnene i tilbakemeldinger og innspill fra frivilligheten, nærutvalgene og medarbeidere.

For enda bedre å ivareta barn, unge og deres foreldre som trenger bistand for å kunne oppleve mestring og livsglede bør vi kanskje fremover tenke annerledes. Er det mulig å tenke at vi sammen med den som har behov for bistand, kan finne løsninger i nærmiljøet og blant frivilligheten før man eventuelt vurderer å sette inn vedtaksbaserte kommunale tjenester? De kommunale tjenestene skal selvfølgelig alltid være der som en sikkerhet for at innbyggerne får den bistanden de er i behov av, men kan det finnes andre eller bedre løsninger i nærmiljøet og blant frivilligheten? Løsninger som kanskje oppleves som mindre stigmatiserende eller som mindre inngripende i den enkeltes liv.

Det er ikke ønskelig at det oppleves som kommunen har «overtatt ansvaret» for den enkeltes liv, men at kommunen tilrettelegger og gjør det mulig for den enkelte å oppleve å ha et godt liv, føle mestring og at de aktivt kan bruk sine egne ressurser og styrker.

Dette kan vel så gjerne oppnås gjennom at «kommunen sørger for at alle får muligheten til å utvikle sine evner og benytte sine muligheter. I tett samarbeid med frivilligheten bygger kommunen fellesskap, og sammen tar vi vare på hverandre», som er et av målene i Kommuneplanens samfunnsdel.

All planlegging må ha med seg tanken om hvordan en «innbyggerreise» gjennom livet vil se ut. Hvordan kommunen, sammen med frivilligheten som en viktig medspiller, kan legge til rette for at barn, unge og deres familier kan ha et mest mulig selvstendig og fritt liv ut fra sine forutsetninger og ressurser gjennom ulike livsfaser.

Anbefaling på hvordan samarbeidet med frivilligheten kan videreutvikles

Grunnlaget for anbefalingene er innspill som har kommet inn under arbeidet med denne kunnskapsoversikten og tiltakene fra fellessatsingen «På lag med frivilligheten».

A) Definere forpliktende strukturer og retningslinjer for samarbeidet mellom kommunen og frivilligheten

For å få til en utvikling i samarbeidet med frivilligheten bør vi være mer samordnet internt i kommunen. Det kan synes som om det er medarbeidere på tvers av programområder, som jobber med til dels like oppgaver uten at dette er samordnet.

- Få en oversikt over hvem som har hvilke oppgaver nå, og videre ansvarssette oppgaver på tvers av programområder
- Sikre at ulike tjenester har like rutiner i EQS, felles maler, avtaler og oversikt over kontaktpunkter
- Øke antall tilgjengelige lokaler til utlån og leie (via «Aktiv kommune»), og sikre at det er noen å kontakte hvis det oppstår problemer med lokaler, alarmer og annet etter normalarbeidstid

B) Felles kompetanse for hvordan vi forebygger, fanger opp og følger opp Kompetanseheving for kommunens medarbeidere

Mange ledere og fagpersoner samhandler allerede med frivilligheten, men det er fortsatt en del som har liten kjennskap til rammer, muligheter og begrensninger.

Det vil være til mange barn, unge og familiers beste, dersom de kan få hjelp på et lavere nivå uten vedtaksfestede tjenester, eller som et supplement til den hjelpen familier får av kommunale tjenester.

- Hvor og hvordan finne oversikter
- Lovverk, taushetsplikt, samarbeidsavtaler
- Fritid som tema i møte med barn og familier, både i helsestasjonstjenesten, barnehage og skole

Felles kompetanseheving for frivilligheten og kommunens medarbeidere

En god start på å videreutvikle samarbeidet med frivilligheten er å invitere til felles kompetanseheving. Det etterspørres muligheter for kompetanseheving både fra frivilligheten og fra medarbeidere som arbeider med barn, unge og deres familier. Flere temaer er aktuelle for begge parter, og en felles kompetanseheving vil gi økt trygghet. Mange medarbeidere har liten kunnskap og kjennskap til frivilligheten, hva de kan bidra med og hva man kan involvere frivilligheten i når det gjelder barn og unge.

- Faglig påfyll for å øke kunnskapsnivå og bevissthet rundt forebygging, hvordan fange opp og følge opp
- Sikre kunnskap om hva frivilligheten kan bidra med
- Felles språk, holdninger og verdier
- Frivilligsentralenes oppgaver
- Kurs i Friskus
- Taushetsplikt
- Samarbeidsavtaler
- Forsikringsordninger
- Lokaler
- Tilskuddsordninger
- Forventningsavklaringer

7. Anbefalinger

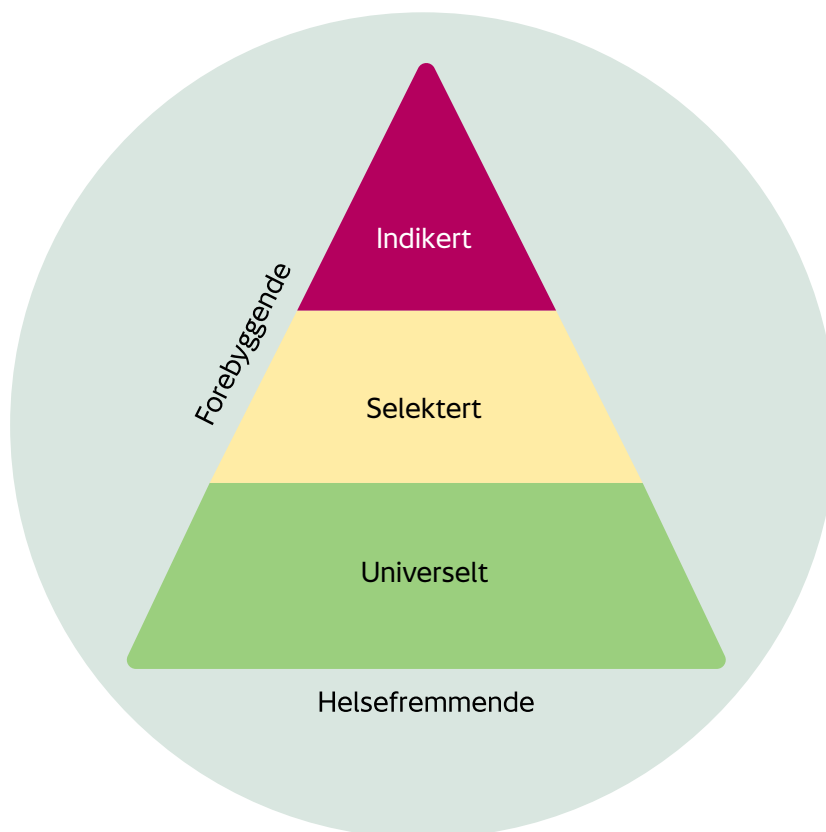
Gjennom arbeidet med å innhente og analysere kunnskap knyttet til oppvekstreformen har det utkrystallisert seg noen anbefalinger for Drammen kommunes videre arbeid med å nå målene om at flere utsatte barn og familier får den hjelpen de trenger på et tidlig tidspunkt. Vi har latt oss inspirere av kommuner som har gjort seg noen erfaringer knyttet til brukerorientering, tidlig innsats, tverrfaglig samhandling og helsefremmende og forebyggende arbeid. For å finne en oversikt over inspirasjonskilder – gå til [vedlegg 3](#).

Anbefalingene er strukturert ut fra det skjerpede ansvaret som kommunen har knyttet til oppvekstreformen:

- Kommunens overordnede ansvar for gode oppvekstsvilkår
- Samhandling og oppfølging av utsatte barn og unge
- Kommunens samordningsplikt og arbeid med individuell plan

Anbefalingene som skisseres dreier seg i hovedsak om

- arbeid for å skape helsefremmende arenaer, også sammen med frivillighet og nærmiljø
- arbeid på det forebyggende universelle nivået
- samhandling på tvers av tjenestene som opererer på de ulike forebyggende nivåene
- koordinering av tjenester

Figur: Modell som visualiserer forholdet mellom helsefremmende og forebyggende arbeid

7.1 Kommunens overordnede ansvar for gode oppvekstsvilkår

Kommunens satsninger på oppvekstreform og gode oppvekstsvilkår er i stor grad forankret og synliggjort i kommuneplanens samfunnsdel og i temaplanene. I arbeidet med realisering av målsetninger i oppvekstreformen er det likevel verdt å legge vekt på noen aspekter som synes viktig å prioritere for å lykkes;

1. Alle som jobber med barn unge og familier, også frivillighet og nærmiljø, jobber ut fra følgende felles kjennetegn for helsefremmende arbeid:

Kjennetegn	Beskrivelse
Kvalitet	Evaluering og kvalitetsutvikling ut fra innbyggers behov
Tilhørighet	Systematisk arbeid med kunnskap, holdninger og handlinger for at barn unge og familier har tilhørighet i inkluderende fellesskap
Felles språk	Felles verdi og kompetanseplattform danner grunnlag for felles begrepsbruk og praksis i den tverrfaglige samhandlingen
Felles kompass	Forebygging vektlegges, med en felles handlingsveileder for å forebygge, fange opp og følge opp

2. Utvikle samhandlingskultur på tvers i kommunen, med frivilligheten og andre aktører. Alle som jobber med barn unge og familier jobber ut fra felles kjennetegn:

Kjennetegn	Beskrivelse
Helhet og sammenheng	<ul style="list-style-type: none"> • Tverrfaglig samhandling nedfelles i planer, og etterspørres av leder • Utforske nye arbeidsmetoder for å utnytte ressurser bedre • Systemer som sørger for at vi koordinerer innsatsen for de som har behov for sammensatte tjenester
Mestring	Barn, unge og familier sine ressurser anerkjennes. De gis muligheter til å gjennomføre endringer for å nå mål som er viktige for dem selv.
Lytte og forstå	Barn, unge og familienes stemme må forstås og anerkjennes før vi samskaper og iverksetter tiltak
Støtte	<ul style="list-style-type: none"> • Håndtere utfordringer tidlig, der utfordringen oppstår • Styrke relasjon mellom barn og familie • Støtte foreldre

3. Ressursbruk prioriteres i større grad til arenaer som jobber helsefremmende og universelt, for å lykkes med tidlig innsats.

4. Effektivisere kommunens tilbud om foreldrestøtte, og gjøre den lett tilgjengelig

5. Utarbeide kvalitetsindikatorer som synliggjør tverrfaglig samhandling på systemnivå, og som brukes i kvalitets- og lederoppfølging

7.2 Samhandling og oppfølging av utsatte barn og unge

Tverrfaglig samhandling har vært sentral i oppbyggingen av den nye kommunen, og det er allerede etablert strukturer for å kunne ivareta kommunens ansvar for samhandling og oppfølging av utsatte barn og unge. Dette arbeidet er et kontinuerlig arbeid som aldri tar slutt, og basert på funn i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget synes disse anbefalingene som særlig viktige for å komme videre i arbeidet:

1. Definere forpliktende strukturer og retningslinjer for det tverrfaglig samarbeidet, både internt i kommunen, og i samarbeide med frivilligheten
 - a) Felles retning for det helsefremmende og forebyggende arbeidet – gjennom kjennetegn i anbefalinger 1 og 2 i kapittel 7.1.
 - b) Sørge for helhetlig arbeid med tidlig identifisering og tidlig intervensjon gjennom felles kompetanse og et felles «kompass» for hvordan vi forebygger, fanger opp og følger opp
 - c) Definere tiltak og tjenesteutøvere på de ulike forebyggingsnivåene fra helsefremmende til indikert
 - d) Definere kontaktpersoner i kommunen opp mot frivillig sektor
2. Definere koordineringsansvaret for barn, unge og familier med sammensatte utfordringer, som ikke har vedtaksrett til koordinator.
3. Gjøre tjenester og ressurser for barn, unge og familier, både på kommunalt, frivillig, statlig og privat nivå, tilgjengelig og synlig
4. Strukturere og effektivisere samarbeid med fylkeskommunale og statlige samarbeidspartnere

7.3 Kommunens samordningsplikt og arbeid med individuell plan

Gjennom funn i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget kan vi si at vi her har et utviklingspotensial for å kunne bidra til at alle barn, unge og familier kan få den hjelp de har rett til og behov for

1. Definere forpliktende strukturer for samarbeid mellom barnekoordinator og lag som jobber med barn, unge og familier
2. Tydelige rutiner og prosedyrer for tverrfaglig arbeid med individuell plan, som ivaretar perspektivet om brukerorientering. Tydelige rutiner og prosedyrer knyttet til utnevning av koordinator, og utøvelse av koordinatorrollen.

8. Referanser

Hansen, A.L.S, Jensen, R.J., Fløtten, T. (2020) Trøbbel i grenseflatene Fafo-rapport 2020:02

<https://www.fafo.no/images/pub/2020/20737.pdf>

Hansen, A.L.S, Jensen, R.J., Fløtten, T. (2019) 0-24 samarbeidet, et kunnskapsgrunnlag. Fafo-rapport 2019:21

[0-24-samarbeidet. Et kunnskapsgrunnlag | Fafo-notat 2019:21](#)

WHO (22. Juli 1946) Constitution of the world health organization

[couv arabe.indd \(who.int\)](#)

Statens helsetilsyn. (august 1998) Helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unge 0-20 år i helsestasjons og skolehelsetjenesten

[Helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unge 0-20 år i helsestasjons og skolehelsetjenesten \(helsetilsynet.no\)](#)

Hesledirektoratet. (2013, 05.08). Forebygging

[Forebygging - forebygging.no](#)

Hesledirektoratet (2010, 30.03) Tidlig intervensjon

[Tidlig intervensjon - forebygging.no](#)

Hesledirektoratet (2018,17.01) Tverrfaglig samarbeid som grunnleggende metodikk i oppfølging av personer med behov for omfattende tjenester

[Tverrfaglig samarbeid som grunnleggende metodikk i oppfølging av personer med behov for omfattende tjenester - Hesledirektoratet](#)

Hesledirektoratet (2022, 9. mars) Folkehelse i et livsløpsperspektiv

[Folkehelse i et livsløpsperspektiv - Hesledirektoratets innspill til ny folkehelsemelding - Hesledirektoratet](#)

Hesledirektoratet (2018, 3. desember) Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator, Nasjonal veileder

[Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator - Hesledirektoratet](#)

Det kongelige barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement

Det kongelige kommunal- og regionaldepartement

Det kongelige arbeidsdepartement

Det kongelige helse- og omsorgsdepartement

Det kongelige justis- og beredskapsdepartement

Det kongelige kunnskapsdepartement. (2013) Forebyggende innsats for barn og unge (Rundskriv Q-16/2013)

[Microsoft Word - Rundskriv! 6 2013 Innmat.doc \(regjeringen.no\)](#)

Barnevernloven (1992) Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100)

[Lov om barneverntjenester \(barnevernloven\) - Lovdata](#)

FN (2020 3. august) FNs bærekraftsmål

[FNs bærekraftsmål](#)

FN (2022, 4 februar) Barnekonvensjonen

[Barnekonvensjonen \(fn.no\)](#)

FN (2022, 4. februar) Konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne

[Konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne \(fn.no\)](#)

Samarbeid, samordning og barnekoordinator (2021).

Lov om endringer i velferdstjenestelovgivningen (LOV-2021-06-11-78)

[Lov om endringer i velferdstjenestelovgivningen \(samarbeid, samordning og barnekoordinator\) - Lovdata](#)

Folkehelseinstituttet (2022, 29. juni) Hvilke helseproblemer går mest utover ungdommers skolegang?

[Hvilke helseproblemer går mest utover ungdommers skolegang? - FHI](#)

Folkehelseinstituttet (2022, 10. mars) Betydningen av sosial ulikhet for barns helse og oppvekst

[Betydningen av sosial ulikhet for barns helse og oppvekst - FHI](#)

Statped, Skolefravær og ADHD, Tourettes syndrom og autisme

[Skolefravær og ADHD, Tourettes syndrom og autisme | www.statped.no](#)

Meld. St. 19 (2015-2016) Tid for lek og læring – Bedre innhold i barnehagen, Kunnskapsdepartementet

[Meld. St. 19 \(2015-2016\) - regjeringen.no](#)

Meld. St. 40 (2020-2021) Mål med mening – Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030, Kommunal og moderniseringsdepartementet

[Meld. St. 40 \(2020-2021\) - regjeringen.no](#)

Meld. St. 6 (2019-2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO, Kunnskapsdepartementet

[Meld. St. 6 \(2019-2020\) - regjeringen.no](#)

Barne- og likestillingsdepartementet (2018) Trygge foreldre – trygge barn. Regjeringens strategi for foreldrestøtte

[bld foreldrestotte strategi 21juni18.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Helsedirektoratet (2022). Ungdommer med sammensatte behov opplever nedsatt livskvalitet [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet (sist faglig oppdatert 24. februar 2022, lest 09. august 2022).

[Ungdommer med sammensatte behov opplever nedsatt livskvalitet - Helsedirektoratet](#)

(“En sterk frivillig sektor (tiltak 23) - Bufdir”)

NOU 2019:20 (2021, 21. november) En styrket familietjeneste- En gjennomgang av familieverntjenesten: Barne- og familiedepartementet [NOU 2019: 20 - regjeringen.no](#)

Bufdir 21. Juni 2021, Foreldrestøtte lønner seg.

Foreldrestøtte lønner seg (bufdir.no)

NOU 2017: 12 (2017 22. juni) Svikt og svik

Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt:

Barne- og likestillingsdepartementet

[NOU 2017: 12 \(regjeringen.no\)](#)

NOU 2020: 16- (2020, 16. desember) Levekår i byer – Gode lokalsamfunn for alle: kunnskapsdepartementet

[NOU 2020: 16 - regjeringen.no](#)

Meld. St 25 (2020-2021) Likeverdsreformen – et samfunn med bruk for alle: Helse- og omsorgsdepartementet

[Meld. St. 25 \(2020-2021\) - regjeringen.no](#)

Fritidserklæringen (2022, 11.august) Signert av statsministeren, flere ministre, KS og mange frivillige organisasjoner. Bygger på FNs konvensjon om barns rettigheter til hvile og fritid.

Fritidserklæringen (regjeringen.no)

Hornstrup C. og Storch J. (2018, 2021) Relationell kapasitet- sammenheng i offentlige organisasjoner. København: Forlaget Mindspace/Dansk Psykologisk Forlag

Hornstrup C. og Storch J. (2021) Sammenhengende ledelse, tjenester og løsninger, Relasjonell kapasitet i arbeid med komplekse velferdsutfordringer. Oslo: Kommuneforlaget AS

9. Vedlegg

Vedlegg 1: Oppfølging av nasjonale vedtak og føringer –oppvekstreformen

Vedlegg 2: Tiltak og metoder i bruk i Drammen kommune i dag

Vedlegg 3: Tiltak og metoder i bruk i andre kommuner i dag

Vedlegg 4: Resultater frivilligundersøkelsen 2022

9.1 Vedlegg 1

- Oppfølging av nasjonale vedtak og føringer oppvekstreformen

I dette vedlegges listes de ulike tjenesteleverandørene opp, med en oversikt over nasjonale vedtak og føringer som gir retning for perspektivene forebygging, tidlig innsats, samarbeid, medvirkning og tverrfaglig samarbeid.

For perspektivene forebygging og tidlig innsats har vi fordelt lovhjemlene knyttet til forebyggingsnivåene i som belyses i kunnskapsgrunnlaget – universelt, indikert og selektert. Reelt sett vil nok disse nivåene ha noe uklare overganger – men vi har valgt å skille det i denne kunnskapsoversikten, for lettere å skape en oversikt over hvilket mandat som styrer den enkelte tjeneste på de ulike nivåene av den forebyggende tiltakstrappen.

Universell forebygging –forebygging omfatter innsats rettet mot hele befolkningsgrupper (for eksempel alle barn og unge) uten at en har identifisert individer eller grupper med forhøyet risiko. Læringsmiljø- og antimobbeprogram i skolen er eksempler på universell forebygging. Felles for slike programmer er blant annet å fremme vennskap og gode relasjoner og bekjempe mobbing. Andre eksempler er skolehelsetjeneste, tilbud om frukt og grønt samt god tilrettelegging for fysisk aktivitet.

Selektiv forebygging er tiltak rettet mot grupper med kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer. Tiltakene her skal motvirke negativ utvikling hos barn og unge og/eller deres foreldre. Forsøk med gratis kjernetid i barnehager er et eksempel på selektiv forebygging. Formålet er blant annet å bidra til økt sosialisering og bedre norskkunnskapene for minoritetsspråklige barn. Et annet 2 eksempel er ulike program for barn og unge i risiko for å utvikle atferdsvansker, for eksempel Parent Management Training (PMTO) og De utrolige årene.

Indikert forebygging er tiltak rettet mot individer med høy risiko eller klare tegn på problemer. Tiltak rettet mot ungdom med begynnende rusproblemer eller tiltak rettet mot barn og unge med symptomer på psykiske vansker er eksempler på indikert forebygging.

Barnehage

Barnehagene i Drammen følger barnehageloven med forskrifter. Drammen kommune ved barnehagemyndighet er tilsynsmyndighet. Sammen med barnehageeier sikrer de etterlevelse av lovverket. I oppbygging av ny kommune ble spesialpedagogiske tjenester organisert som en egen virksomhet som sikrer ivaretagelse av lovverket og organiserer den spesialpedagogiske hjelpen. Virksomheten er per høsten 2022 under ny omorganisering.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Barnehageloven §1 Barnehageloven §2	Formålsbestemmelsen regulerer i stor grad barnehagens samfunnsmandat og §2 det forebyggende og helsefremmende arbeid for alle barn
		Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø (§§ 41 - 43)	<p>Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.</p> <p>Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.</p> <p>Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap</p>
	Selektert nivå	Rammeplan kapittel 7	Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder.
	Indikert nivå	Barnehageloven kapittel VII §§31-40	Barn under opplæringspliktig alder har rett til spesialpedagogisk hjelp dersom de har særlige behov for det. Dette gjelder uavhengig av om de går i barnehage.
Samarbeid og medvirkning		Barnehageloven §3 Rammeplan kapittel 4 Rammeplan kapittel 5	Barns medvirkning Samarbeid mellom hjem og barnehage
Tverrfaglig samhandling		Barnehageloven §2a Barnehageloven 2b Barnehageloven §45 Barnehageloven 46	<p>Plikt til samarbeide med skolen</p> <p>Plikt til samarbeid med andre tjenesteytere og samordning</p> <p>Opplysningsplikt til sosialtjenesten og den kommunale helse og omsorgstjenesten Opplysningsplikt til barnevernet</p>

Skole

Drammen kommune utfører alle lovpålagte tjenester knyttet til opplæringslova med forskrifter. Drammen kommune har egen virksomhet, Drammen voksenopplæring, som ivaretar de lovpålagte tjenestene knyttet til grunnopplæring til voksne. Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for innvandrere mellom 18-67 år løses i samarbeid med Åssiden vgs -Viken fylkeskommune.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Opplæringslova §1-1	Formålsparagrafen regulerer skolens formål og alle barns rett til opplæring
		Opplæringslova §1-3	Tilpassa opplæring
		Opplæringsloven §4A-1 Forskrift til integreringsloven - integrasjonsprogrammet	Dei som er over opplæringspliktig alder, og som treng grunnskoleopplæring, har rett til slik opplæring, så langt dei ikkje har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Innvandrere mellom 18 og 55 år som har fått innvilget en oppholdstillatelse som nevnt i § 9, og som er bosatt i kommunen etter avtale med integreringsmyndighetene, har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram.
		Opplæringslova kapittel 9 §§9A-1 - 9A-16	Elevane sitt skolemiljø
		Opplæringslova § 13-7 Nasjonal rammeplan for SFO	Kommunen skal ha eit tilbod om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. årstrinn.
		Opplæringslova §13-7a	Kommunen skal ha eit tilbod om leksehjelp i grunnskolen.
	Selektert nivå	Opplæringslova §1-4	Tidlig innsats på 1.-4. trinn
		Opplæringslova §2-8	Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoriteter
	Indikert nivå	Opplæringslova kapittel 5 §§5-1 - 5-9	Skolen skal, når det er nødvendig for å ivareta elevanes behov for eit heilskapleg, koordinert og individuelt tilpassa tenestetilbod, delta i samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i individuell plan heimla etter anna lov og forskrift.
		Kapittel 4A. Opplæring spesielt organisert for vaksne (§§ 4A-1 - 4A-14)	Individuell plan heimla etter anna lov og forskrift.
Opplæringslova §2-6 og §2-14 og §2-16		Tegnspråkopplæring, Punktskriftopplæring, alternativt supplerende kommunikasjon	
Samarbeid og medvirkning	Opplæringslova §1-1	Elevane ...skal ha medansvar og rett til medverknad. Opplæringa... i samarbeid og forståing med heimen....	
Tverrfaglig samhandling	Opplæringslova §15-5	Plikt til å delta i arbeidet med individuell plan	
	Opplæringslova §15-8	Skolen skal samarbeide med relevante kommunale tenester om vurdering og oppfølging av barn og unge med helsemessige, personlege, sosiale eller emosjonelle vanskar.	
	Opplæringslova §§15-3 -15-4	Opplysningsplikt til barnevern og sosialtjenesten	

PPT

PPT sine tjenester er generelt tverrfaglig da de alltid utøves i samarbeid med barnehager og skoler, og også i utstrakt grad med andre tjenester. PPT har to hovedoppgaver; bistå barnehager og skoler med kompetanseheving og organisasjonsutvikling, samt sakkyndig instans etter barnehageloven og opplæringsloven. Universelle leke og læringsarenaer er et felles mål for samhandling.

PPT bidrar også til tidlig innsats både på selektert og indikert nivå. Dette impliserer det andre lovpålagte oppdraget til PPT som kommunens utredende og sakkyndige instans for individuelle rettigheter i førskole og grunnskolealder knyttet til inkludering, læring og utvikling.

Dette gjelder i hovedsak retten til spesialpedagogisk hjelp i barnehage og spesialundervisning i grunnskole.

PPT utøver i dag sitt arbeid i samsvar med lovpålagte oppgaver:

- Sakkyndige vurderinger i henviste barn og elever
- Ordning for drøftingsmøter for barnehager
- Faste møter med hver skole
- Tverrfaglige møter ved noen skoler
- Arena 3 og Arena 4 møter
- Læringsmiljøarbeid i barnehager og skoler
- Kommunale prosjekter og utviklingsarbeid

Ved økt tverrfaglig samarbeid ligger et potensiale for å utvikle praksis for større grad av forebygging og tidlig innsats. Dette særlig gjennom fokus på universelt tilrettelagte læringsarenaer og pedagogiske støttesystemer i barnehage og skoler, tverrfaglig samarbeid i kommunale tjenester, samt eksterne tjenester, med hensikt å redusere behovet sakkyndige vurderinger for tiltak på selektert og indikert nivå.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Barnehageloven Kapittel I. Barnehagens formål og innhold (§§ 1 - 2 b) Barnehageloven Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø (§§ 41 - 43) Rammeplan for barnehagen	PPT er tett på praksis i barnehager og skoler og har et lovpålagt oppdrag å bistå til kompetanse og organisasjonsutvikling. Målet er barnehager og skoler der alle barn og unge opplever tilhørighet, mestring og læring i nåtiden og for fremtiden. Oppgaven er primært et universelt og byggende tiltak knyttet til gode læringsmiljø, men også arena for forebyggende tiltak på alle nivå.
		Opplæringslova Kapittel 1. Formål, verkeområde og tilpassa opplæring m.m. (§§ 1-1 - 1-6) Opplæringslova Kapittel 9 A. Elevane sitt skolemiljø (§§ 9 A-1 - 9 A-16) Overordnet del LK20	
	Selektert nivå	Barnehageloven Kapittel VII. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m. (§§ 31 - 40) Opplæringslova Kapittel 5. Spesialundervisning (§§ 5-1 - 5-9)	
	Indikert nivå	Barnehageloven Kapittel VII. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m. (§§ 31 - 40) Opplæringslova Kapittel 5. Spesialundervisning (§§ 5-1 - 5-9)	

Lov og forskrift		
Samarbeid og medvirkning	Barnehageloven §3 Opplæringslova §1-1	Barns medvirkning. Elevane ...skal ha medansvar og rett til medverknad.
Rammeplan kapittel 4	Rammeplan kapittel 5	Samarbeid mellom hjem og barnehage
Tverrfaglig samhandling	Barnehageloven 2bog Opplæringslova §15-8	Samarbeid med andre tjenesteytere

Forebyggende helsetjenester 0-100

Helsetasjonstjenesten og jordmortjenesten, skolehelsetjenesten og HFU

Helsetasjon, skolehelsetjenesten og helsetasjon for ungdom er lovpålagte tjenester. Tjenestene er sentrale i det kommunale folkehelsearbeidet, og er de eneste primærhelsetjenestene som har en helsefremmende og forebyggende formålsparagraf.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Lov om kommunale helse og omsorgstjenester §3-2 Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsetasjons og skolehelsetjenesten	Jordmortjeneste, Helsetasjon, skolehelsetjenesten og helsetasjon for ungdom er lovpålagte tjenester. Tjenestene er sentrale i det kommunale folkehelsearbeidet, og er de eneste primærhelsetjenestene som har en helsefremmende og forebyggende formålsparagraf.
		Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsetasjons- og skolehelsetjenesten §§ 5-6	Det generelle tilbudet i helsetasjons- og skolehelsetjenesten Kartlegging for å avdekke risiko
		Helsetasjons- og skolehelsetjenesten - Helsedirektoratet	Nasjonalfaglige retningslinjer
	Selektert nivå	Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsetasjons- og skolehelsetjenesten §§ 5-6	Samarbeid om tiltak som fremmer godt psykososialt miljø Opplysning, bistand og undervisning i gruppe, klasse og foreldremøter
		Helsetasjons- og skolehelsetjenesten - Helsedirektoratet	Nasjonalfaglige retningslinjer
	Indikert nivå	Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsetasjons- og skolehelsetjenesten §§ 5-6	Oppsøkende virksomhet til barn og familier til barn og familier med behov for ekstra oppfølging samarbeid om habilitering og rehabilitering av barn og ungdom med spesielle behov, herunder kronisk syke og funksjonshemmede, samt samarbeid om utarbeiding av eventuell individuell plan,
		Helsetasjons- og skolehelsetjenesten - Helsedirektoratet	Nasjonalfaglige retningslinjer

Lov og forskrift		
Samarbeid og medvirkning Helsestasjons- og skolehelsetjenesten - Helsedirektoratet	Lov om pasient og brukerrettigheter kapittel 3 §§ 3-1-3-7	Rett til medvirkning og informasjon - samtykke for deling av opplysninger
	Helsestasjons- og skolehelsetjenesten - Helsedirektoratet	
Tverrfaglig samhandling	Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten §4	Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal ha rutiner for, og legge til rette for, nødvendig samarbeid med a) pasienter, brukere og deres pårørende b) relevante kommunale tjenester...

Familieteam

Familieteamet leverer lavterskel tilbud til familier og barn for forebygging av forhold knyttet til psykisk helse og samhandling mellom barn og foresatte

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse	Kapittel 3 i denne planen handler om det helsefremmende og forebyggende fundamentet
	Selektert nivå	Lov om kommunale helse og omsorgstjenester §3-2 Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse	Familieteamet tilbyr psykisk helsehjelp Kapittel 4 handler om den tidlige innsatsen når det oppstår bekymring for et barn, en ungdom eller for familien.
	Indikert nivå	Lov om kommunale helse og omsorgstjenester §3-2 Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse	Utredning, diagnostisering og behandling knyttet til psykisk helsehjelp Kapittel 5 handler om barn og unges behov for støtte og behandling
Samarbeid og medvirkning	Barnekonvensjonen		
Tverrfaglig samhandling			

Friskliv, Læring og Mestrings tilbud

Disse tjenestene leverer lavterskel tilbud til innbyggere innen levevaneendringer og mestring av sykdom, og oppfyller lovkrav ihht til Lov om kommunale helse og omsorgstjenester og Lov om folkehelsearbeid.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Lov om kommunale helse-og omsorgstjenester §3-3 Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) - Kapittel 2. Kommunens ansvar - Lovdata	
	Selektert nivå	Lov om kommunale helse-og omsorgstjenester §3-3 Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) - Kapittel 2. Kommunens ansvar - Lovdata	Lavterskel tilbud for foreldre/foresatte/ familier innen levevaneendringer og mestring av sykdom.
	Indikert nivå	Lov om kommunale helse-og omsorgstjenester §3-3 Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) - Kapittel 2. Kommunens ansvar - Lovdata	Lavterskel tilbud for foreldre/foresatte/ familier innen levevaneendringer og mestring av sykdom.
Samarbeid og medvirkning			
Tverrfaglig samhandling		Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §3-4	Kommunens ansvar etter § 3-1 første ledd innebærer plikt til å legge til rette for samhandling mellom ulike deltjenester innad i kommunen og med andre tjenesteytere der dette er nødvendig for å tilby tjenester omfattet av loven her.

Fysio og ergoterapitjenesten for barn og unge

Tjenesten arbeider både på forebyggende universelt nivå, og med tiltak for habilitering på selektert og indikert nivå.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Lov om kommunale helse og omsorgstjenster §§1-1, 3-1, 3-3,	Forebygging, behandling og tilrettelegging
		Lov om kommunale helse og omsorgstjenester §3-2	"For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 skal kommunen ha knyttet til seg lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor, helsesykepleier, ergoterapeut og psykolog".
		Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten - Lovdata	
		Helsestasjon 0-5 år - Helsedirektoratet	lege og helsesykepleiere anbefales sterkt å samarbeide med fysioterapeut på helsestasjon.
	Selektert nivå	Lov om kommunale helse og omsorgstjenster §§1-1	Forebygging, behandling og tilrettelegging
Indikert nivå	Lov om kommunale helse og omsorgstjenster §§1-1	Forebygging, behandling og tilrettelegging	
Samarbeid og medvirkning	Forskrift om habilitering og rehabilitering §4	Pasient-og brukermedvirkning	
Tverrfaglig samhandling		Lov om kommunale helse- og omsorgstjenster §3-4	Kommunens ansvar etter § 3-1 første ledd innebærer plikt til å legge til rette for samhandling mellom ulike deltjenester innad i kommunen og med andre tjenesteytere der dette er nødvendig for å tilby tjenester omfattet av loven her.
		Fellesdel: Samhandling og samarbeid - Helsedirektoratet	

Barneverntjenesten

Barneverntjenesten jobber kontinuerlig for å bedre barns omsorgssituasjon gjennom ulike hjelpetiltak på individnivå og systemnivå.

Barnevernstjenesten er hele tiden i utvikling ved å etablere og evaluere tiltak og øking av kompetanse.

Startet prosjekt BERT hvor 2 ansatte jobber ut i skoler/barnehager i to knutepunkt for forebyggende effekt- enda tidligere inn.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Barnevernloven §3-1	Loven skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.
	Selektert nivå	Barnevernloven § 1-1	Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærighet og forståelse.
	Indikert nivå	Barnevernloven kapittel 4	Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærighet og forståelse.
Samarbeid og medvirkning		Barnevernloven §§1-6-1-7	Barns medvirkning og samarbeid med barn og foreldre
Tverrfaglig samhandling		Barnevernloven § 3-2	Samarbeid med andre deler av forvaltningen.
		Barnevernloven §3-2a	Plikt til å utarbeide individuell plan
		Barnevernloven §3-3	Samarbeid med frivillige organisasjoner.

Oppfølging av nasjonale vedtak og føringer andre relevante kommunale tjenester

Tjenestetildeling og koordinerende enhet

Denne virksomheten mottar og saksbehandler alle søknader om helse- og omsorgstjenester i kommunen. Den koordinerende enheten skal tilrettelegge for at innbyggeren får et helhetlig og koordinert tjenestetilbud fra kommunen, på tvers av etater og tjenesteområder. Koordinerende enhet har også ansvar for å finne koordinator til tjenestemottakere som har individuell plan. Koordinerende enhet venter fortsatt på avklaringer fra rådmann/kommunalsjefene om vi faktisk er den koordinerende enheten i kommunen. Tjenesten har per i dag ikke fått myndighet til å oppnevne koordinatører for IP i hele kommunen.

Fra høsten 2022 vil denne virksomheten ha 3 barnekoordinatorer. Disse skal arbeide med familier som venter eller har barn med alvorlige funksjonsnedsettelse eller helseutfordringer, og som har behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester. Barnekoordinatorens fremste jobb vil være aktivt bidra til at velferdstjenestene rundt barnet og familien samarbeider. Sikre god informasjonsflyt mellom velferdstjenestene, barnet og familien, for å ivareta ansvaret kommunen har for samordning, oppfølging og tilrettelegging.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Pasient – og brukerrettighetsloven §2 -1 a Forvaltningsloven Forsvarlighetskravet Helse – og omsorgstjenesteloven Menneskerettighetskonvensjonen FNs barnekonvensjon Lov om endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator) - Lovdata	
	Selektert nivå		
	Indikert nivå	Lov om kommunale helse og omsorgstjenester §7-2 a	Barnekoordinator
		Lov om kommunale helse og omsorgstjenester §7-3	Koordinerende enhet
		Forskrift om habilitering og rehabilitering §5	Habilitering og rehabilitering i kommunen
Forskrift om habilitering og rehabilitering §21	Koordinator i kommunen		
Samarbeid og medvirkning	Forskrift om habilitering og rehabilitering §4	Pasient- og brukermedvirkning	
Tverrfaglig samhandling	Lov om kommunale helse og omsorgstjenester kapittel 7	Individuell plan, koordinator og koordinerende enhet	

Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå		
	Selektert nivå	Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kapittel 1	Helse og omsorgstjenesteloven er svært relevant for oppvekstreformen, forebygging, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid grunnet dets formål om å særlig forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, skade. Lidelse og nedsatt funksjonsevne
		Forskrift om habilitering og rehabilitering §5	Relevant fordi forskriften skal sikre at personer som har behov for sosial, psykososial eller medisinsk habilitering og rehabilitering, tilbys og ytes tjenester som kan bidra til stimulering av egen læring, motivasjon, økt funksjons- og mestringsevne, likeverdighet og deltakelse.
	Indikert nivå	Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kapittel 1	Helse og omsorgstjenesteloven er svært relevant for oppvekstreformen, forebygging, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid grunnet dets formål om å særlig forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, skade. Lidelse og nedsatt funksjonsevne
		Forskrift om habilitering og rehabilitering §5	Relevant fordi forskriften skal sikre at personer som har behov for sosial, psykososial eller medisinsk habilitering og rehabilitering, tilbys og ytes tjenester som kan bidra til stimulering av egen læring, motivasjon, økt funksjons- og mestringsevne, likeverdighet og deltakelse.

Lov og forskrift		
Samarbeid og medvirkning	Forskrift om habilitering og rehabilitering §4	Pasient- og brukermedvirkning
Tverrfaglig samhandling	Lov om kommunale helse og omsorgstjenester kapittel 7	Individuell plan, koordinator og koordinerende enhet
	Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §3-4	

Psykisk helse og rus

Lov og forskrift		
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	
	Selektert nivå	Helsepersonelloven §10 Helsepersonelloven § 10 legger føringer for helsepersonell sin plikt til å ivareta mindreårige barn som er pårørende til foreldre ellers søsken: Helsepersonell skal bidra til å ivareta det behovet for informasjon og nødvendig oppfølging som mindreårige barn kan ha som følge av at barnets forelder eller søsken er pasient med psykisk sykdom, rusmiddelavhengighet eller alvorlig somatisk sykdom eller skade
	Indikert nivå	
Samarbeid og medvirkning		
Tverrfaglig samhandling		

Kultur, idrett, frivillighet

Dette programområdet har flere virksomheter/tjenester som retter seg mot barn, unge og deres familier. Kulturskolen, Aktiv fritid, Ung kultur og bibliotek og frivillige organisasjoner er eksempler på dette. Dette er arenaer som treffer barn og unge på en universell arena. Støttekontakt tjenesten, som er tiltak på indikert nivå er organisert under dette programområdet.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Opplæringslova §13-6	Kunst- og kulturaktivitetar er unike fordi dei har så inkluderande potensial. Å delta i kunst og kultur er med å byggje sosiale fellesskap og identitet for barn og unge. Å vere på felles arenaer med jamaldringar og få moglegheita til å utvikle seg sjølv og dei kreative evnene sine kan bidra positivt til følelsen av å høyre til, bli anerkjend, inkludert og av å meistre. Dette gjeld uansett kvar ein kjem frå, kva familie ein har og kor godt ein snakkar språket. Derfor må alle barn og unge få tilgang til å utfalde seg gjennom kunst og kultur i oppveksten.
		Opplæringslova §13-6	Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers
	Selektert nivå	-	
	Indikert nivå	Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §3-2.6b	Kommunens tilbud om støttekontakt

Fastlegene

Fastlegetjenesten er primært basert på at pasienter, deres pårørende eller andre aktører i helsetjenesten henvender seg direkte til fastlegen for helsehjelp. Således vil fastlegene slik praksis er i dag ikke nødvendigvis være de første som oppdager tegn til omsorgssvikt og atferdsvansker hos barn. Fastlegene har allikevel god mulighet til å bidra til forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker gjennom deres kjennskap til egne voksne pasienter med tilstander som kan gi økt risiko for omsorgssvikt, og lokale forhold der de tilbyr sine legetjenester. I tillegg rettes det spesiell oppmerksomhet mot eventuelle symptomer og tegn på omsorgssvikt ved legeundersøkelse av barn. I fastlegeforskriften §8 fremgår det at kommunen skal legge til rette for samarbeid mellom fastlegene og andre tjenesteytere i kommunen, og sikre en hensiktsmessig og god integrering av fastlegeordningen i øvrig helse- og omsorgstilbud. Kommunale tjenesteytere besøker jevnlig fastlegefora som LSU (lokalt samarbeidsutvalg) ALU (allmennlegeutvalget). Kommuneoverlegene fungerer som bindeledd mellom tjenestene og fastlegene. I tillegg bør de kommunale tjenesteyterne involvere fastlegene i alle medisinske spørsmål rundt sine brukere. Det er for eksempel mulig å sende elektroniske meldinger fra jordmor, legevakt, tjenestetildeling til fastlegene..

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Straffelovens paragraf §196	Plikt til å avverge straffbare forhold
	Selektert nivå	Helsepersonelloven §10a	Helsepersonell sine plikter ovenfor barn som pårørende
	Indikert nivå	Helsepersonelloven § 33 Barnevernloven § 6-4	Helsepersonell sin opplysningsplikt til barnevernet
Samarbeid og medvirkning			
Tverrfaglig samhandling		Fastlegeforskriften §8	Kommunen skal legge til rette for samarbeid mellom fastlegene og andre tjenesteytere i kommunen, og sikre en hensiktsmessig og god integrering av fastlegeordningen i øvrig helse- og omsorgstilbud.

Flyktingetjenesten

Alle nyankomne flyktninger i Drammen kommune får tilbud om introduksjonsprogram i samsvar med loven.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Integreringsforskriften kapittel 2 - -	Kurs i foreldreveiledning skal gi informasjon om og veiledning i foreldrerollen i en norsk kontekst og skape trygge foreldre som kan gi barna en god oppvekst, og dermed fremme integrering i Norge. Foreldreveiledningen skal gis ut fra et forebyggende perspektiv.
	Selektert nivå	Integreringsloven §4	Kurs i livsmestring
	Indikert nivå	Integreringsloven §4	Kurs i livsmestring

Boligtjenesten

Boligtjenesten har prosjektet «barna først» i sin avdeling. Dette prosjektets formål er at barnefamilier kommer seg inn på boligmarkedet og slipper å leie dårlige utleieboliger til en dyr penge noe mange barnefamilier gjør i dag. Når det gjelder tildeling av Startlån er det en overveiende del av de som innvilges tilskudd, barnefamilier. Dette for å sikre gode og trygge boforhold. 79,8 av alle husstander som fikk innvilget startlån i 2021 var barnefamilier i Drammen Kommune

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå	Alle trenger et trygt hjem	Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken (2021-2024)
	Selektert nivå		
	Indikert nivå	Forslag til lov om kommunens ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet	Selv om kommunene har fått noen lovpålagte oppgaver på det boligsosiale feltet, er kommunenes boligsosiale ansvar i liten grad lovregulert. Det finnes ingen egen lov som regulerer kommunens ansvar på det boligsosiale feltet, det er kun noen få bestemmelser som er spredt på ulike lover (sosialtjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven og bostøtteloven). Lovforankringen er også vesentlig svakere enn på andre velferdsområder, Side 6 av 55 som helse, utdanning og arbeid. Hvilke forpliktelser kommunen egentlig har på feltet, er derfor lite tydelig, både for det offentlige og brukerne. Det synes å være en allmenn oppfatning at kommunenes ansvar er større enn det som er nedfelt i lov.
Tverrfaglig samhandling		Like muligheter i oppveksten	Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier (2020-2024)

Levekårsteamet

Kompetanseteam Levekår er et veiledningsteam bestående av 2 ansatte organisert under Ny start. Teamets arbeid rettes mot ansatte i Drammen kommune som møter barnefamilier med levekårsutfordringer.

Målet er å:

- forebygge utenforskap
- gi barn- og unge like muligheter i oppveksten
- forbedre innbyggernes livskvalitet

Teamet skal bidra til å:

- styrke ansattes kunnskap og kompetanse om levekårsutfordringer
- skape en bevisstgjøring på viktigheten av en helhetlig oppfølging og tverretattlig samarbeid
- kartlegge familienes situasjon, identifisere behov for så å koble til riktige instanser
- synliggjøre og løfte opp saker som faller utenfor de ordinære tjenestene

Dette gjør vi gjennom:

- innlegg på møter og workshop
- råd og veiledning til ansatte i enkeltsaker
- delta på samtaler med familier
- utvikle og iverksette tiltak
- dokumentere erfaringer og bidra til kunnskapsutvikling
- bidra til å forbedre rammer og rutiner, for å sikre en helhetlig og samordnet innsats
- bidra med innspill til det forebyggende arbeidet i kommunen, herunder gi innspill til kommunens strategier og planer

Krisesenter

Kommunalt krisesentertilbud er en lovpålagt tjeneste, og Drammen krisesenter tilbyr et gratis lavterskeltilbud for personer som er utsatt for vold i nære relasjoner. Det finnes ikke krisesentertilbud til personer i aktiv rus eller systematisk arbeid med sårbare grupper. Det er ikke likeverdig tilbud til menn med barn og kvinner med barn.

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå		
	Selektert nivå		
	Indikert nivå	Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §3-3	Helsefremmende og forebyggende arbeid
Krisesenterlova §3		Kommunen skal sørge for å ta vare på barn på ein god måte som er tilpassa deira særskilte behov, og skal også sørge for at barn får oppfylt dei rettane dei har etter anna regelverk.	
Tverrfaglig samhandling		Krisesenterlova §4	Samordning av tenester

NoK

Nok Drammen er et gratis lavterskeltilbud, og en fagressurs om seksuelle overgrep. Tjenesten veileder skoleklasser, lærere, helsepersonell og øvrige fagpersoner i spørsmål som omhandler seksuelle overgrep.

Lover og forskrifter			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå		
	Selektert nivå	Veileder lover og regler - Nok. Norge (noknorge.no)	Forebyggende arbeid i barnehage og skole på forespørsel
	Indikert nivå	Veileder lover og regler - Nok. Norge (noknorge.no)	Samtaler med innbyggere i gamle Buskerud – utsatt for seksuelle overgrep. Også deres pårørende.
Tverrfaglig samhandling		Samarbeid med andre tjenester og kompetansemiljøer	

Lov og forskrift			
Forebygging og tidlig innsats	Universelt nivå		
	Selektert nivå		
	Indikert nivå	Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §3-3	Helsefremmende og forebyggende arbeid
		Krisesenterlova §3	Kommunen skal sørge for å ta vare på barn på ein god måte som er tilpassa deira særskilte behov, og skal også sørge for at barn får oppfylt dei rettane dei har etter anna regelverk.
Tverrfaglig samhandling		Krisesenterlova §4	Samordning av tenester

9.2 Vedlegg 2

- Tiltak og metoder i bruk i Drammen kommune i dag

De ulike tjenestene i Drammen kommune har et rikholdig utvalg av tiltak for tidlig innsats og forebygging både på universelt, selektert og indikert nivå. I oversikten under presenteres tiltakene som har kommet frem gjennom en kartlegging våren 2022. Kartleggingen er gjennomført ved hjelp av en spørreundersøkelse sendt ut til alle ledere i de aktuelle tjenestene, prosesser gjennomført av deltakere i arbeidsgruppa, og dialog med de ulike tjenestene.

Definisjon av begreper

Universelle forebygging –forebygging omfatter innsats rettet mot hele befolkningsgrupper (for eksempel alle barn og unge) uten at en har identifisert individer eller grupper med forhøyet risiko. Læringsmiljø- og skolemiljøprogram i skolen er eksempler på universell forebygging. Felles for slike programmer er blant annet å fremme vennskap og gode relasjoner og bekjempe mobbing. Andre eksempler er skolehelsetjeneste, tilbud om frukt og grønt samt god tilrettelegging for fysisk aktivitet.

Selektiv forebygging er tiltak rettet mot grupper med kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer. Tiltakene her skal motvirke negativ utvikling hos barn og unge og/eller deres foreldre. Forsøk med gratis kjernetid i barnehager er et eksempel på selektiv forebygging. Formålet er blant annet å bidra til økt sosialisering og bedre norskkunnskapene for minoritetsspråklige barn. Et annet 2 eksempel er ulike program for barn og unge i risiko for å utvikle atferdsvansker, for eksempel Parent Management Training (PMTO) og De utrolige årene.

Indikert forebygging er tiltak rettet mot individer med høy risiko eller klare tegn på problemer. Tiltak rettet mot ungdom med begynnende rusproblemer eller tiltak rettet mot barn og unge med symptomer på psykiske vansker er eksempler på indikert forebygging.

Skole

Universelle tiltak	Forebyggende			I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
	Fange opp	Følge opp	Følge opp	
Ps- skole har lagt til tiltak som fungerer godt på enkelte skoler og som vi foreslår bør gjelde for alle				
Kommunal handlingsplan for trygt og godt skolemiljø, (vår 2022). Planen beskriver de 5 del-pliktene i opplæringsloven §9a- 4 (følge med, gripe inn, varsle, undersøke, sette inn tiltak) med beskrivelser av rutiner og tiltak til hver av delpliktene. Utarbeidet maler til dokumentasjon i arbeidet.	x	x	x	Læringsstøttende team - skoleeiernivå PPT Ombudet for barn og unge.
Kommunal kartleggingsplan- Følge med på, og følger opp elevenes læringsutbytte.	x	x	x	PPT
Leksehjelp	x			Noen skoler har samarbeid med frivilligheten om gjennomføring av leksehjelp
Leirskole lovpålagt, alle får tilbud, gratis	x			Knutepunkt/frivilligheten med hjelp til utstyr ved behov.

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Sosiallærer og karriereveileder på u-skolene har ansvar for tverrfaglig samarbeid i tiltak som: Praksisdager og besøksdager på vgs og arbeidsplasser Yrkesorientering/ arbeidsuke	x	x	x	Tverrfaglig samarbeid med eks. VGO, BUP, NHO, USN osv. Viken fylkeskommune (vgo) og NHO
En-en digitale enheter	x			DIKT, Digitale agenter, Kjøper tjenester etter anbud, eks. pr.dd er det Atea som bistår med opplæring av lærere for å nå ut til alle elever
Nærværsvæileder	x	x	x	PPT, sosiallærer, sosialfaglige medarbeidere og familieteam. Etc.
Kulturskolen, lovpålagt	x			Organiseres av kultur Satellitter med utvidet tilbud i noen områder. Brandengen, Konnerud, kommunedel Solbergelva, Solbergmoen, Åssida. Ønske: Satellitter på de fleste skoler som ligger utenfor gangavstand til kulturskolen på Union
Gratis grunnskole: Kreves ikke foreldrebetaling ved aktiviteter.	x			Nasjonale retningslinjer. Mange skoler har enkle utstyrsbaser, i tillegg er det kommunale utstyrsbaser dersom elevene mangler utstyr til f.eks. leirskole, skidag etc. Ønske: alle skoler har enkel tilgang til utstyrsbase
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Minoritetsrådgiver. Har kontor plass på noen skoler, men skal bistå der det er behov	x	x	x	Samarbeid med IMDI.
Nettverk for nyutdannede lærere, 1. og 2. år, og profesjonsveiledere	x			Læringsmiljøteamet, PPT, USN, Atea, andre kompetansmiljøer
Sommerskolen	x	x		Aktivitetstilbud i ferien, satt av plasser til elever med særskilte behov.
Inkluderende tiltak ved skolene. Skolene oppretter ulike grupper/tiltak for å fange opp og følge opp elever som strever. Eks. leikegrupper	x	x	x	Helsesykepleier, PPT Ønske: De ulike tilbudene bør kunne opprettes på alle skoler uansett kompetanse som skolen har til enhver tid
Sosialfaglig medarbeider (b. trinn) 3 stillinger pr.dd. utvides med fire til neste skoleår.	x	x	x	PPT, barnevern, BUP osv. Ønske: Alle barneskoler i Drammen bør ha en sosialfaglig rådgiver

Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Ung 11: Elever som har behov for utvidet grunnskole	x		x	Viken fylkeskommune - UngInvest
Opplæring på tegnspråk, punktskrift ASK etc.- enkeltvedtak	x		x	I samarbeid med PPT
Alternative opplæringsarenaer.	x		x	Kommunal avtale med ulike aktører som skolene kan benytte til elever som har behov for en litt annerledes skoledag i en periode. Eks. BevisstUng, Grytebakke. I samarbeid med PPT
Elever med særskilte opplæringsbehov: Spesialundervisning, Baser for elever med store behov for tilrettelegging: Frydenhaug, Skoger, Frydenlyst, Nøsted, Sagstedbrua, Frydenlyst, SPA/Tømmerås, Fønix Svelvik u. skole. I tillegg har mange skoler egne baser tilrettelagt for elevgruppen			x	I samarbeid med PPT Ønske: inkluderende (universell undervisning) skal kunne ivareta alle elever på sin nærscole (det foregår et arbeid med dette i disse dager) (Frydenhaug skole er ikke med i dette harmoniseringsarbeidet og kommer nok til å bestå)

Barnehage

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Rutine for trygt og godt barnehagemiljø i Drammen kommune	x	x	x	PPT Familieteamet
Observasjon	x	x	x	
Ressursveiledning	x	x	x?	
Systematiske barnesamtaler (gjennomføres i mange barnehager)	x	x	x	Forutsetning: Kompetente voksne
Cos-P - foreldreveiledningskurs	x			Via Familieteamet
Trygghetssirkelen/ autoritative voksne (bygger bl.a på barns medvirkning)	x	x	x	
Gode møtearenaer internt i barnehagen for å opprettholde og bygge kompetanse	x	x	x	
ReKomp - barnehagebasert kompetanseutvikling med fokus på «Et trygt, inkluderende og dynamisk leke- og læringsmiljø i drammensbarnehagene»	x	x	x	I samarbeid med USN
Inkluderende barnehage- og skolemiljø (prosjekt i regi av Udir, pulje 5)	x	x	x	Gjelder 3 barnehager og 5 skoler. I samarbeid med PPT, Statsforvalteren og Udir
Marte Meo kollegaveiledning	x	x		Har kompetansen til å utdanne relasjonsveiledere, men ikke igangsatt etter pandemi
Kollegaveiledning	x	x		Veiledning satt i system i noen barnehager. Sikkert litt ulik praksis. Mentorordning for styrerne
Arena 3-samarbeidet inkl verktøy og veiledninger	x			PPT, BV, familieteam, helsestasjon, fysio-/ergoterapi og andre ved behov
Vigilo - kommunikasjonsplattform	x			
Foreldresamtaler	x	x	x	
Foreldremøter	x			Ulike instanser kan inviteres inn
Sammen om Drammensbarnehagene - digitale møter ca 3 ganger i året som er med alle FAU- lederne	x			Informasjons- og prosessmøter med brukerne

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Oppstartsrutine i barnehagene og overgangsrutiner innad i barnehagen, overgang barnehage-skole (under arbeid) (Disse er ikke harmonisert)	x			Skole ved overgang til skole
Veilederordning for nytilsatte støttepedagoger	x			
Veilederordning for nyutdannede barnehagelærere	x			
Rutine for inndeling i smågrupper	x	x		
Aktivt arbeid med barnas språkmiljø og språkutvikling	x	x	x	
Samarbeid med PPT	x	x	x	
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Spesialpedagogiske tjenester barnehage (SPTB)	x	x	x	
Ressursveiledning	x	x		
Arena 4-samarbeid (tverrfaglig samarbeidsarena)	x	x	x	Barnehage, barnevern, PPT, kultur og helsestasjonen
SPTB: Foresatte skal ved behov få tilbud om veiledning	x		x	
Overgangsrutiner for barn med spesialpedagogisk hjelp fra barnehage til skole (når man har samtale med PPT og skolen)	x	x	x	PPT, skole
Inndeling i smågrupper			x	
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
SPTB: Ansvarsgruppemøter og samarbeidsmøter knyttet til barn med spesialpedagogisk hjelp	x		x	PPT, familieteamet?
Arena 4-samarbeid (tverrfaglig samarbeidsarena)	x	x	x	Barnevern, PPT, kultur og helsestasjonen

SFO

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Kommunal rammeplan	x			Frivilligheten, idrettslag, kulturskolen
Moderasjonsordninger ut over det lovpålagt	x			Gratisplass til lavinntektsfamilier Lavere prosentandel enn statlig ordning Søskenmoderasjon Noen moderasjonsordninger omfatter også IFO
Aktive lokalsamfunn	x			Omfatter noen skoler/ordninger.
Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø	x	x	x	
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
SFO-plasser for elever 5-7 med særskilte behov			x	PPT

Voksenopplæringen

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Opplæring i norsk	x			
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Flyktningeteam	x			
Trekantsamtaler	x			
Samarbeidsmøter	x			Enslige mindreårige, NAV, IKVO, Flyktningetjenesten, PPT, Amatheia
Foreldreveiledning for flyktninger	x			
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Ytterligere norskopplæring etter at frist for gratis opplæring har gått ut	x			NAV

Jordmortjenesten

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Info om kosthold og livsstil, tilknytning, veiledning rundt foreldrerollen, voldskartlegging, ihht helsedirektoratet og info om oppfølging av foreldre og barn før og etter fødsel.	x	x	x	Samarbeid sykehus, helsestasjon, fastlege, samarbeid innad i jordmorgruppa
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Hyppigere kontroller, møte med helsesykepleier i sv. skapet, samtykke til samarbeid må innhentes,	x	x	x	henvendelse til familieteam, avtale tidlig hjemmebesøk, forsterket barselopphold på sykehuset, lavterskel mottak for psykisk helse og rus, Drammen kommune, BUP (spedbarnsteam), evt barnevern
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Samme som ved selekterte tiltak		x	x	Fastlege for henvisning DPS o.l, rus i svangerskapet, henvise og samarbeid med sykehus, evt barnevern, legevakt ved akutte psykiske problemer (f.eks. psykose/selvordstanker), BUP/ spedbarnsteam

Helsestasjonstjenesten

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Helsestasjonsprogram 14 konsultasjoner	x	x	x	Alle barn skal få minimum 14 konsultasjoner via helsestasjonsprogrammet. Helsesykepleier og helsestasjonslege følger fastlagt helsestasjonsprogram; felles konsultasjoner på 6 uker, 6 måneder, 12 måneder og 2 år.
Gruppekonsultasjoner	x	x	x	3 gruppekonsultasjoner i helsestasjonsprogrammet. Utføres på 6-8 uker alder, 4 måneder og 10 måneder. Utføres tverrfaglig: 6-8 uker og 4 måneder gruppe som samarbeid mellom helsesykepleier og fysioterapeut, 10 måneder holdes i samarbeid mellom helsesykepleier og familieteam.

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Foreldreforberevende kurs	x	x	x	Utføres per i dag kun på Strømsø helsestasjon, et tverrfaglig samarbeid med bla helsesykepleier, jordmor, fysioterapeut og familieteam.
Åpen helsestasjon	x	x	x	Drop-in lavterskeltilbud en gang per uke. Finnes på enkelte helsestasjoner (f.eks Mjøndalen, Marienlyst) - ønskelig at dette muliggjøres på alle steder for en lett tilgjengelig helsestasjon med lav terskel for kontakt og oppfølging av vekt, ammeveiledning etc.
NBO	x	x	x	En metode for å observere barn 0-3 måneder. NBO styrker foreldre/barn relasjonen, blir kjent med barnets signaler og behov. Målsetting om at alle ansatte har sertifisering i NBO via RBUP. NBO bør utføres som en del av tilbudet ved helsestasjonstjenesten til alle barn.
ASQ-SE på alle 2 åringer	x	x	x	Kartlegging av alle 2 åringer i forbindelse med 2 års konsultasjon. Utføres kun på Strømsø helsestasjon av oppfølgende helsesykepleier, samtale med foreldre om barnets utvikling og ressurser.
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
COSP-kurs	x	x	x	Familieteam organiserer kurs per dags dato. Tidligere kommuner har hatt dette som et tverrfaglig tilbud til småbarnsforeldre i samarbeid mellom helsesykepleier og familieteam - dette for helhetlig oppfølging, samt kontinuitet i oppfølgingen i etterkant av kurs.

Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Fagprogram for oppfølging av premature barn	x	x	x	Tilbud om tilpasset oppfølgingsprogram for premature barn under gestasjonsalder 34 uker og/eller 1500 gram. Barna følges opp av ressurspersoner med erfaring og kompetanse på premature barn. En tverrfaglig ressursgruppe bestående av helsesykepleiere, helsestasjonslege, fysioterapeut og jordmor sikrer god oppfølging. Oppfølgingsprogrammet er i tråd med oppfølging og i samarbeid med nyfødt intensiv ved Drammen sykehus.
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
ASQ og ASQ-SE	x	x	x	Anvendes v/behov i tilfeller der det er spørsmål eller usikkerhet om barnets utvikling.
Ansvarsgrupper for barn med spesielle behov eller som er i oppfølging av BVT, BUPA, HAB, familieteam, PPT	x	x	x	
Arena samarbeid (tverrfaglig samarbeidsarena)				

Skolehelsetjenesten

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
1. trinn samtale med elev og foresatte	x	x	x	Samarbeid med legetjenesten og fysio
1. trinn undervisning om vold og overgrep	x	x	x	Felles undervisning i klasserom om hva barn ikke skal utsettes for og hvordan de kan si fra. Samarbeid med skole. Samarbeid med BVT i etterkant ved bekymringsmelding
2. trinn vaksine	x			Ser alle barn. Forhindrer utvikling av sykdom. Ser etter tegn på vold/omsorgssvikt/selvskading ved vaksinesetting.
3. klasse måling og veiing/livstilsgruppe	x	x	x	Ser etter tegn på omsorgssvikt/vold. Samtale med alle i 3. trinn om helse. Veiing og måling for å identifisere risiko for skjevutvikling

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
5. trinn pubertetsundervisning	x	x	x	Snakker om naturlig utvikling samt grenser for seg selv. Overgrep/vold og omsorgssvikt er også tema. Mobbing og vennskap. Samarbeid med skole, evt BVT, sosiallærer
6. trinn vaksine				Ser alle barn. Forhindrer utvikling av sykdom. Ser etter tegn på vold/omsorgssvikt/selvskading ved vaksinesetting.
7. trinn vaksine				Ser alle barn. Forhindrer utvikling av sykdom. Ser etter tegn på vold/omsorgssvikt/selvskading ved vaksinesetting.
8.trinn helsesamtale	x	x		Individuell helsesamtale med alle 8.trinnselever
9.trinn seksualundervisning	x	x		Undervisning i gruppe om kropp, identitet, seksualitet, seksuelt overførbare infeksjoner, prevensjon (SOI), grenser, overgrep etc.
10. Trinn vaksinasjon	x	x		Ser alle ungdommer. Forhindrer utvikling av sykdom. Ser etter tegn på vold/ omsorgssvikt/selvskading ved vaksinesetting.
Åpen dør	x	x	x	Barn og unge tar selv kontakt med helsesykepleier på drop- in og forteller om det som er viktig for dem. Kan være alt fra pubertet/ seksuell helse, psykiske og fysiske helseutfordringer, til omsorgssvikt, vold og rus.
Psykt Normalt	x			Undervisning opplegg om psykisk helse på 8.trinn i samarbeid med familieteam og skole
Seksuell/psykisk helsedag	x			Utføres på noen skoler, et ønske at dette gjennomføres for alle
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
To hjem grupper i 5. + 9.trinn	x	x	x	Tilbud til barn som bor i to hjem. Med sosiallærer på skolene.
Psykologisk førstehjelp			x	Brukes når helsesykepleier følger opp barn er redde, har presentasjonsangst, er engstelige for vaksiner, andre ting eller har andre utfordringer.

Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Jente/guttegrupper	x			Sammen med sosialfaglig på enkelte skoler. Forebyggende tiltak for godt klasse miljø og hindre mobbing
Undervisning i klasse ved fysisk eller psykisk sykdom hos barn eller sykdom hos foresatte	x		x	Spre informasjon og kunnskap slik at det ikke oppstår rykter. Skape forståelse for situasjonen som barnet er i og hindre utenforskap og mobbing.
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Ansvarsgrupper for barn med spesielle behov eller som er i oppfølging av BVT, BUPA, familieteam, PPT			x	
Oppfølging av barn som lever med foreldre som bruker/ har brukt rus			x	
Oppfølging av barn/unge med fysisk/psykisk syke foreldre		x	x	
Oppfølging av barn og unge med psykiske utfordringer som f.eks selvsykdom/				
selvmordstanker/ spiseforstyrrelser/engstelse		x	x	
Arena 3	x			Mangler deltagelse fra helsesykepleier i barneskoler på disse møtene. Det er et stort savn og litt rart at bare ungdomshelsesykepleier deltar i Arena 3.
Barn og ungdom som opplever sorg	x	x	x	Samtaler og informasjon rundt å miste noen nære. Oppfølging og støtte til barn og gjenlevende familie.
Sommerskolen	x	x		I samarbeid med skole
Ferietilbud, behov for utstyr/ klær, leksehjelp	x	x	x	Frivillige instanser som Kirkens bymisjon, Frelsesarmeen og Rett frem- opplevelser.
Idrettsforeninger				

Helsestasjon for ungdom

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Besøksdag 9.trinn på HFU	x			Samarbeid med skolehelsetjenesten. Gjennomføres ikke etter sammenslåing, grunnet for få ressurser
Til stede på og samarbeid med VGS og folkehøgskole og USN	x	x	x	Samarbeid med skolene
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Angst-grupper	x	x		Prosjekt i samarbeid med Rask psykisk helsehjelp
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Prevensjonsveiledning og forskrivning av prevensjon.	x	x	x	
Innsetting og uttak av spiral og p-stav, utdeling av kondomer	x	x	x	
Samtaler om psykisk helse	x	x	x	
Samtaler om seksualitet	x	x	x	
Testing SOI	x	x	x	
Graviditet	x	x	x	

Migra helsestasjon

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Fagprogram for oppfølging av alle nybosatte migrasjonsfamilier med barn/unge i alderen 0-20 år. Tilbudet på Migra omfatter flyktninger, asylsøkere, familiegjenforente, asylsøkere, arbeidsinnvandrere, familier bosatt uten opphold og familier som kommer tilbake til landet.	x	x	x	Fagprogrammet ivaretas av helsesykepleiere ved Migra helsestasjon. De har tett kontakt og samarbeid med en rekke andre samarbeidende instanser; helsestasjons- og skolehelsetjeneste, jordmor, familieteam, Ny start, Flyktningtjenesten, Levekårsteamet, skole og barnehage, Smittevernkontoret, Introduksjonssenteret, frivilligheten, tannhelsetjenesten, fastleger og spesialisthelsetjeneste.

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
ICDP-kurs (international child development programme)	x	x	x	Helsefremmende og forebyggende program som tilbys minoritetsfamilier, mål om å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge. Skal styrke omsorgskompetansen hos de voksne. I samarbeid med Flyktningtjenesten.
Undervisning om pubertet, seksualitet og tannhelse for velkomstklasser på Gulskogen, Fjell og Kjøsterud	x	x	x	
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Deltakelse på kvinnehelsedager, undervisning for enslige mindreårige, flyktninggrupper, opplæring og informasjon for voksenopplæringen	x	x	x	Flyktningtjenesten, voksenopplæringen, helsestasjons- og skolehelsetjenesten, jordmortjenesten og frivilligheten (Jasmin kvinnesenter), levekårsteam
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)

Familieteam

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Circle Of Security (COS-P)	x			Helsestasjonen, barnehager og skoler
International Child Development Programme (ICDP)	x			Helsestasjonen, barnehager, skoler og Flyktningtjenesten
Psykologisk førstehjelp (opplæring)	x			Barnehager
"Hold meg - slipp meg"	x			Skoler
#Psyknormalt	x			Ungdomsskoler
Tuning into Teens (TINT)	x			Skoler
Tuning into Kids (TK)	x			Helsestasjon, barnehager og skoler
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Circle Of Security (COS-P)	x	x	x	Helsestasjon, skoler og barnehager
International Child Development Programme (ICDP)	x	x	x	Helsestasjon, skoler og barnehager

Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
"Hold meg – slipp meg"	x	x	x	Skoler
Arena 4 samarbeid (tverrfaglig samarbeidsarena)	x	x	x	Barnevern, PPT, Kultur og helsestasjonen
Psykologisk førstehjelp (rettet mot enkeltbarn/familier)	x	x	x	
Tuning into Teens (TINT)	x	x	x	
Tuning into Kids (TK)	x	x	x	
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Arena 4 samarbeid (tverrfaglig samarbeidsarena)	x	x	x	Barnevern, PPT, Kultur og helsestasjonen

PPT

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Kurs og veiledning om læringsmiljø og universell tilrettelegging etter avtaler	x	x	x	I samarbeid med barnehager og skoler på alle nivå i kommunen I prosjekter i samarbeid med instanser i fylke, stat og UH sektoren
Veilede om bruk av kartleggingsverktøy etter avtaler	x	x	x	I samarbeid med barnehager og skoler
Faste samarbeidsmøter med skolene hver mnd	x	x	x	I samarbeid med alle skolene i kommunen
Faste tverrfaglige samarbeidsmøter med skoler	x	x	x	Der modellen for tverrfaglig samarbeid etter Nærværsvilederen er innført
Faste samarbeidsmøter på ledernivå PPT og Spesialpedagogiske tjenester	x	x	x	Samarbeid for rutiner og implementering av praksis knyttet til sakkyndighetsarbeid, vedtak og spesialpedagogisk hjelp
Fast organisert drøftingstid til barnehager hver uke	x	x	x	Tilbud til alle barnehagene i kommunen
Møter med skole og barnehageeier hver 14.dag	x	x	x	Faste møter med barnehage og skoleeier teamet for samarbeid om strategi og felles oppgaver universelt

Prosjekter som inkluderende barnehage og skolemiljø	x	x	x	I samarbeid med barnehage og skoleeier, Fylke, Statsforvalteren og UH bidrar PPT i felles samlinger samt med veiledning lokalt i barnehager og skoler som er med i prosjektet
A3 møter Universelle tiltak som tema	x	x	x	Møter i soner/knutepunkt for barnehager og skoler
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Kurs og veiledning om læringsmiljø og tilrettelegging for barn/elever ut fra ulike vanskebilder	x	x	x	I samarbeid med barnehager og skoler på alle nivå i kommunen
I prosjekter i samarbeid med instanser i fylke, stat og UH sektoren				
Veilede på bruk av kartleggingsverktøy for ulike vanskegrupper	x	x	x	I samarbeid med barnehager og skoler, også noe tverrfaglig med andre kommunale instanser
Faste tverrfaglige samarbeidsmøter med skoler	x	x	x	Der modellen for tverrfaglig samarbeid etter Nærværveilederen er innført
Fast drøftingstid til barnehager hver uke	x	x	x	Tilbud til alle barnehagene i kommunen
A3 Tema knyttet til grupper med ulike vanskebilde/risiko	x	x	x	Tverrfaglig samarbeid i soner for barnehager og skoler
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Utredning og Sakkyndige vurderinger	x	x	x	Utredning og gir råd som grunnlag for enkeltvedtak om særskilt tilrettelegging i barnehage og skole
Nærværarbeid	x	x	x	I samarbeid med skoler og andre instanser samarbeid om skolenærvær i enkeltsaker
Veiledning knyttet til enkeltbarn/elev	x	x	x	Etter avtale med barnehager og skoler
Ansvarsgruppemøter	x	x	x	PPT er med i ansvarsgruppemøter knyttet til overganger, ev også der andre instanser er inne i samarbeid med PPT
Faste tverrfaglige samarbeidsmøter med skoler	x	x	x	Der modellen for tverrfaglig samarbeid etter Nærværveilederen er innført
Fast drøftingstid til barnehager hver uke	x	x	x	Tilbud til alle barnehagene i kommunen
A4 møter	x	x	x	Dialogbasert inntak i samarbeid med BUP

Barnevernet

Mange av tiltakene her som er krysset av på forebyggende, er forebyggende for å avverge mer alvorlig skjevutvikling/omsorgssvikt .

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
BERT: Prosjektet skal sikre nok Barnevernfaglig kompetanse til grunntjenestene for å bidra til tidlig innsats, dette innebærer riktig hjelp til riktig tid der barn bor (løse flest mulig utfordringer på laves mulig nivå, riktig terskel på meldinger og dermed færre henlagte undersøkelser), redusere mørketall	x	x		Hovedsamarbeidspartnere er skoler og barnehager i kommunen i noen utvalgte kommunedeler.
BRO: Prosjektets mål er å forebygge problemutvikling i møte mellom barnevern og religiøse miljøer, ved å fremme dialog og heve kompetansen om religion og barnevernets arbeid for foreldre, fosterforeldre og barnevernsansatte, samt utvikle en veileder som alle målgrupper kan benytte som rettesnor for religiøs- og kultursensitiv problematikk, ivaretagelse av trosfrihet og familiens livssynsbaserte behov	x			
Forebyggende (barneverns) arbeid uten vedtak	x			
Informasjon om barnevernet	x			
Forelesinger (USN)	x			
Samarbeid med Drammen voksenopplæring	x			WS to ganger i året sammen med nyankommede flykninger, informasjon om det norske hjelpeapparatet, inkl barnevern)
SLT	x			Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak
TFG	x			tidlig forebyggende gruppe; barnevern, politi og uteteam) • Tidlig forebygger (barnevernsansatt lokalisert hos politiet
Aktør ungdomstorg	x	x	x	Ungdomstorg m fl
Blåmandag	x			aktivitetsgruppe for ungdom, (politi og barnevern

Tverrfaglig samarbeid/ sonesamarbeid	x			Arenasamarbeid
Ukentlige «Drop in» til ungdom	x			
Selekterte tiltak	Fore- byggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
ICDP			x	
Cos-p			x	
Forebyggende (barneverns) arbeid uten vedtak	x	x	x	
Indikerte tiltak	Fore- byggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
FACT UNG (Fleksibelt aktivt oppsøkende behandlingsteam) Målet er at kommunen og BUP (spesialisthelsetjenesten) leverer tilbud til unge med alvorlig psykisk lidelse over tid, ungdom som har behov for hjelp på flere områder som rusmiddelproblemer, bolig, egenomsorg og arbeid/skole/ dagtilbud, økonomi, er også i målgruppa. ACT er intens tverrfaglig teamoppfølging til mennesker som trengte hjelp hjemme.			x	Kommer høsten 2022, BUP/ kommune, samarbeid med skole, kommunale helsetiltak m.m.
SOS barnebyer: For at større søskenflokker kan oppretholde en stabil relasjon, ble Drammen barnevern med i prosjektet «under samme tak», en ny fosterhjemsmodell, sammen med SOS barnebyer. Kjernen i modellen er at fosterhjemmet først og fremst er barnas hjem. Dersom fosterforeldrene av ulike grunner velger å avslutte samarbeidet, kan barna fortsatt bli boende i hjemmet. En annen suksessfaktorer er tverrfaglig oppfølging av hjemmet ut fra hvem som best kan bistå ut fra problematikk og behov. Barnevernet prøver ut modellen for andre gang, og prosjektet jobbes videre med i 2022.			x	Skole, helse, alle som har kontakt med barna som bor i sos barneby.

Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
ABC			x	
Crowell		x	x	
ASQ/ASQ-se		x	x	Barnehage, helsestasjon, fastlege m.m.
WMCI		x	x	
Sinnemestring, kurs og individuelt		x	x	Helsestasjon, bhg/skole, fastlege m.m.
PYC-parenting				
young children		x	x	Helsestasjon, bhg/skole, fastlege m.m.
KAT-kognitiv				
atferdsterapi			x	Helsestasjon, bhg/skole, fastlege m.m.
Barnesamtalen		x		Skoler, bhg
Familieråd			x	Helsestasjon, bhg/skole, fastlege, nettverk m.m.
Marte Meo			x	
TBO			x	Helsestasjon, bhg/skole, fastlege m.m.
Tuning into teens			x	Ikke gjennomført, men har ansatt med kompetanse
TIBIR				
Tidlig innsats for				
barn i risiko		x	x	Helsestasjon, bhg/skole, fastlege m.m.
PMTO				
Parent Management Training Oregon				Helsestasjon, bhg/skole, fastlege m.m.
Dialogbasert inntak - BUP				BUP

Fysio-og ergoterapi barn og unge (FEBU)

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Gruppekonsultasjon på helsestasjon (8 uker og 4 mnd)	x	x		Helsestasjon
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Følge retningslinje for helsestasjon og skolehelsetjenesten		x	x	I samarbeid med helsestasjonen
Lavterskelkonsultasjoner på helsestasjon	x	x		Helsestasjon

Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Veilede i tilrettelegging, inkludering og forståelse ut fra et helseperspektiv		x	x	øvrige personell i helsestasjons- og skolehelsetjenesten • barnehagepersonell • ansatte i skole
Henvise videre		x	x	
Aktivitetshjelpemidler og kognitive hjelpemidler for struktur, forutsigbarhet og oversikt		x	x	
ASK	x		x	
Sikringstiltak i bolig			x	
Forebygge moduleringsvansker	x			
ADHD trening	x	x	x	
Bassenggrupper	x	x	x	
Ansvargrupper og samarbeidsmøter		x	x	<ul style="list-style-type: none"> • helsesykepleiere • fastleger • familieteam • hab.tjenesten • BUP • ansatte i skole og barnehage • PPT • barnevernstjenesten • privatpraktiserende fysioterapeuter • NAV hjelpemiddelsentralen • Spesialisthelsetjenesten (ulike avdelinger på s.hus)
Deltakelse i arena 3 - barnehage	x	x		Barnehage

Ungdomstorg

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Lavterskel tverrfaglig arena for unge mellom 13-25	x	x	x	HFU, Barnevernstjenesten, Oppfølgingstjenesten, Minoritetsrådgiver (IMDI), Voksenopplæringen, NAV, Psykisk Helse og rus, Enslige mindreårige, NOK,
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Støttesamtaler	x	x	x	
Hjelp til å søke jobb	x	x	x	

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Hjelp til å kommunisere med andre hjelpeinstanser				
Råd og veiledning etter paragraf 17 i SOSTJL	x	x	x	
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Hjelp til å slutte med rus	x	x	x	

Uteteam

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Oppsøkende arbeid i det offentlige rom på dagtid, kveldstid og helger (sentrum, parker tjern og lignende)	x	x	x	
Oppsøkende arbeid i skoler (ungdomsskoler og videregående skoler)	x	x	x	Skolene
Oppsøkende arbeid i ulike fritidsaktiviteter	x	x	x	Både kommunale og private tiltak
Aktør på Ungdomstorget	x	x	x	HFU, Barnevernstjenesten, Oppfølgingstjenesten, Minoritetsrådgiver (IMDI), Voksenopplæringen, NAV, Psykisk Helse og rus, Enslige mindreårige, NOK,
Forebyggende informasjonsarbeid	x	x	x	Skoler, andre samarbeidspartnere
Informasjonsarbeid på ulike digitale plattformer	x	x	x	Aktuelle samarbeidspartnere
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Aktør på Ungdomstorget	x	x	x	HFU, Barnevernstjenesten, Oppfølgingstjenesten, Minoritetsrådgiver (IMDI), Voksenopplæringen, NAV, Psykisk Helse og rus, Enslige mindreårige, NOK,
HAP/Bevisstgjøringssamtaler knyttet til Cannabisbruk			x	
Foreldreveiledning		x	x	
Deltakelse i oppfølgingsteam i konfliktrådet.			x	Konfliktrådet, politi og andre aktuelle samarbeidspartnere
Veiledning av Erfaringskonsulent	x	x	x	Knutepunkt Strømsø

Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Fast deltaker i TFG (Tverrfaglig gruppe)	x	x	x	Forebyggende politi, Barnevernsvakt, Tidligforebygger i barnevernet, SLT-kordinator
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Oppfølging av ungdom (psykisk helse, arbeid, fritid, rus, skole og relasjonelle forhold ++)			x	Aktuelle samarbeidspartnere
Ungdomssamtaler under oppsøkende arbeid	x	x	x	
Oppfølging i forbindelse med samfunnsstraff			x	Frimsorgen

Pilot Knutepunkt Strømsø

Knutepunkt Strømsø er en ny type virksomhet som er en pilot for tverrfaglig ledelse. Vår nye kommune bygges etter Drammensmodellen med et sterkt fokus på demokrati, tjenester nær innbyggerne og stedsutvikling. Drammensmodellen setter innbyggeren i sentrum ved å samordne og skape sammenhenger mellom stedsutvikling og lokale tjenester. Virksomheten skal derfor gjøre mer enn å tilby gode, tverrfaglige lavterskel og forebyggende tjenester. Virksomheten skal skape en møteplass for og sammen med innbyggere og andre ressurser i lokalmiljøet; en arena for å bygge relasjoner og for å være med å forme og engasjere seg i livet på Strømsø.

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Samorganisering av tjenester	x	x	x	Helsestasjon, skolehelsetjeneste, familieteam, PPT, kulturtjenester og innbyggertorg
Samlokalisering med offentlige tjenester	x	x	x	Helsestasjon, skolehelsetjeneste, familieteam, PPT, kulturtjenester og innbyggertorg, Nav, flyktningetjeneste, Boligkontor, Barnevern,
Samlokalisering og samarbeidsavtale med sosiale entreprenører	x		x	Kirkens bymisjon, Jasmin kvinnenettverk er faste leietakere. Andre organisasjoner og nettverk etter behov.
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Tverrfaglige lag som jobber med målrettet innsats for familier med risiko for utvikling av vansker	x	x	x	Skole, barnehage, Helsestasjon, skolehelsetjeneste, familieteam, PPT, kulturtjenester, innbyggertorg, lag og foreninger
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Tverrfaglige lag som jobber med målrettet innsats for familier med risiko for utvikling av vansker	x	x	x	Skole, barnehage, Helsestasjon, skolehelsetjeneste, familieteam, PPT, kulturtjenester, lag og foreninger

Områdesatsningen - Strømsø 2030

Områdesatsning er et virkemiddel for å bedre miljø, boforhold og levekår i et avgrenset geografisk byområde med store levekårsutfordringer. Satsingen skal bidra til en varig forbedring av tjenester og nærmiljøkvaliteter der behovene er størst. Områdesatsingen er en ekstrainsats som skal bidra til å utvikle nye arbeidsformer og metoder for oppgaveløsning, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Den skal ikke erstatte ordinær drift, men på sikt bidra til mer effektive og varige løsninger som er tilpasset behovene i det utvalgte området. Drammen kommune og staten har tidligere gjennomført en områdesatsning på Fjell. Den nye områdesatsingen på Strømsø vil bygge på erfaringer fra Fjell, og tilpasses lokale forhold på Strømsø. Hovedmålet til Strømsø 2030 er at flere beboere i området får styrket sine levekår gjennom en varig bedring av tjenester og nærmiljøkvaliteter. Satsingen tar utgangspunkt i de fire velferdspilarene, med innsatsområdene sysselsetting, utdanning og oppvekst, bo- og nærmiljøkvaliteter og helse.

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Åpen møteplass for ungdom	x			DOTL
Ellevill på Strømsø	x			Ung Kultur, lokale kunstnere og artister
Gratis skolemat	x			Brandengen skole, NAV, Drammen kjøkken, lokale aktører i Lier, Åssiden vgs, Marienlyst skole, lokale næringsaktører
Åpen møteplass	x			Jasmin kvinnenettverk
Erfaringskonsulent	x	x	x	Skoler, lag og foreninger, foreldre og kulturtjenesten
Strømsømodellen	x	x	x	Skole, barnehage, Helsestasjon, skolehelsetjeneste, familieteam, PPT, kulturtjenester, lag og foreninger, foreldre
Dedikert ressurs til å gjennomføre medvirkningsprosesser	x			Skole, barnehage, Helsestasjon, skolehelsetjeneste, familieteam, PPT, kulturtjenester, innbyggertorg, lag og foreninger, vgo,
Følgeevaluering av pilot Knutepunkt Strømsø	x			Byantropologene
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Fotball og friår	x	x	x	Strømsgodset toppfotball
Musikals sommerskole	x			Brandengen og Danvik barneskole, Marienlyst ungdomsskole
Foreldreforbereidende kurs	x	x	x	Familieteam, Jordmortjenesten, helsestasjonstjenesten
Nye familier	x	x	x	
Erfaringskonsulent	x	x	x	Skoler, lag og foreninger, foreldre, NAV, Boligtjeneste, Familieteam, skolehelsetjeneste, PPT, Kulturtjenesten
Feriejobb for utsatt ungdom	x	x	x	NAV, skoler og lokale bedrifter, IMDI

Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Nærværestiltak	x	x	x	Marienlyst ungdomsskole, PPT, Familieteam,
Strømsømodellen	x	x	x	Skole, barnehage, Helsestasjon, skolehelsetjeneste, familieteam, PPT, kulturtjenester, lag og foreninger, foreldre
Jobb- og språktiltak kvinner	x	x	x	NAV
Nærmiljøtiltak	x			Kulturtjenester, innbyggertorg, lag og foreninger, ildsjeler, lokal nærutvalgs koordinatør og nærutvalget
Grønn profil	x			Hagelaget, innbyggere, Lindum gjenvinningsstasjon, Birøkterlaget, Jasmin kvinnenettverk, barnehage
Skynja	x			Innbyggertorget, Utvikling og digitalisering, Luminarius AS, Drammen Eiendom, Vei og Park, Utvikling og Infrastruktur og samferdsel, Grønn Framtid, Miljørettet helsevern, Danvik skole
Etablere møteplass for aktivitet	x	x	x	Kulturtjenester og innbyggertorg, Drammen eiendom, lag og foreninger, Arena kultur, idrett og friluftsliv, Kirkens Bymisjon
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Erfaringskonsulent	x	x	x	Skoler, lag og foreninger, foreldre, NAV, Boligtjeneste, Familieteam, skolehelsetjeneste, PPT, Kulturtjenesten
Strømsømodellen	x	x	x	Skole, barnehage, Helsestasjon, skolehelsetjeneste, familieteam, PPT, kulturtjenester, lag og foreninger, foreldre

Friskliv

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Undervisning og veiledning knyttet til forebygging (hos andre tjenester)	x			Familieteam, helsestasjon, jordmødre, ergo- og fysioterapitjenesten til barn og unge. Forebyggende team for seniorer, Rask Psykisk Helsehjelp, ulike læring- og mestringstilbud. Fastlegene
Oversikt over aktivitetstilbud (fysisk aktivitet)	x			Frivilligheten
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Opplæring Bydelismødre	x			
Undervisning flyktningetjenesten	x			Flyktninghelsetjenesten.
Brosjyrer og materiell på andre språk	x			Språktjenesten
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Frisklvsresepten; Levevaneendring i fysisk aktivitet, kost og tobakk.	x			Fastlegene og andre henvisere.
Undervisning/veiledning/ kurs rettet mot personer med risiko for videre utvikling av helseutfordringer.				
Røykesluttkurs				
Kostholdskurs				
Hverdagsgledekurs (kurs innen psykisk helse)	x			

Avlastning og aktivitet

Universelle tiltak	Fore- byggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
CRPD (konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne). Under implementering på tvers av programområder	x			Samarbeid med P05, kommunikasjonsstaben, politikere, Plan og strategi. Bufdir, Statsforvalter. Eget materiell utviklet. Drammen kommune pilotkommune i regi av Bufdir og statsforvalter. Gjennomføre en konferanse for personer med nedsatt funksjonsevne i desember 2021. Ny konferanse gjennomføres i juni 2022. Deltakere skal bli ambassadører for å spre kunnskap om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne.
Barnekoordinator	x	x	x	Kommunen lyser ut tre stillinger som barnekoordinator
Barneansvarlig (kommunens plikt til å ivareta barn som pårørende herunder søsken av barn og unge med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne).	x	x		Så vidt meg bekjent er det ikke fastsatt hvem som har dette ansvaret i Drammen kommune.
Livsfortellingsarbeid som grunnlag for personfokusert praksis Under implementering	x	x	x	Prosjektsamarbeid med OsloMet. Metodikk utviklet av forsker Britt-Evy Westergård. Opplæring av tjenestemottakere foregår i disse dager, også ved avlastning og aktivitet. Metodikken vil om vi får midler fra forskningsrådet også utvikles til å omfatte ASK brukere.
Klin Obs kommune – tidlige tegn ProAct Under implementering	x	x	x	Samarbeid med USHT, fastlege
Årlig helseoppfølging av personer med utviklingshemming – Implementert.	x	x	x	Samarbeid med fastlege/ spesialisthelsetjeneste. Pårørende/ verge. Dette er en skal-oppgave i Nasjonal veileder for gode helse- og omsorgstjenester. Det er en usikkert om denne helsesjekken innehar et system for å fange opp eventuell omsorgssvikt og evt hva slags sjekklister man benytter i denne sammenheng. Smertekartleggingen Mobid 2 benyttes noen steder for å kartlegge mulig smerte hos barn og voksne med store og sammensatte behov, særlig etter et prosjekt i tidligere Nedre Eiker.

Tilrettelegging av god seksuell helse hos personer med utviklingshemming/nedsatt funksjonsevne	x	x	x	Fastlege og spesialisthelsetjeneste kan være samarbeidsparter i denne sammenheng. Dette er en skal-oppgave i Nasjonal veileder for gode- helse og omsorgstjenester. Dette er i avlastning og aktivitet satt i system som tema i et årshjul hvor blant annet spesifikke refleksjonsoppgaver til personal benyttes. Alle skal være kjent med retningslinjer og veileder fra Bufdir om overgrep. Likevel anses det for å være behov for økt kunnskap og kompetanse.
Delvis implementert.				
Tilrettelegging for fysisk aktivitet for personer med utviklingshemming/nedsatt funksjonsevne	x	x	x	Dette er en skal-oppgave i Nasjonal veileder for gode helse- og omsorgstjenester. Det er et initiert samarbeid med Drammen turistforening med kurs for ansatte. Det er behov for å sette dette mer i system/ samarbeid med frivillige, kultur og idrett, støttekontakter osv.
Systematisk forebygging av rusmiddelbruk hos personer med utviklingshemming/nedsatt funksjonsevne	x	x	x	Dette er en skal-oppgave i Nasjonal veileder (2021) men ikke satt i system som et universelt tiltak. I aktuelle selekterte og indikerte saker er det naturlig med samarbeid med P07 og spesialisthelsetjeneste (Hab avdeling og SUA.)
Systematisk arbeid for å beskytte sårbare personer med utviklingshemming/nedsatt funksjonsevne for vold og overgrep. Vurderes implementert.	x	x	x	Dette er en skal-oppgave i Nasjonal veileder (2021) Samarbeid med bufdir, politiet, krisesenter, P07. Kommunen vurderer å ta i bruk den nasjonale modellen TryggEst på tvers av flere programområder, men dette er fortsatt ikke vedtatt/ tatt i bruk. Signaler tyder på lav prioritet.

Systematisk arbeid med å forebygge atferd som utfordrer hos personer med utviklingshemming/nedsatt funksjonsevne	x	x	x	<p>Det er en skal-oppgave i Nasjonal veileder. Samarbeid med spesialisthelsetjeneste, fastlege, pårørende, verge, skole, barnehage og aktivitet.</p> <p>Heltidskultur, kontinuitet og forutsigbarhet, kompetanse og faglig skjønn hos tjenesteytere, rutiner for kartlegging, tiltak og evaluering (systematisk målrettet miljøarbeid som er et pågående satsningsområde i P05), etisk refleksjon (spillbasert teknologi for etisk refleksjon er prøvd ut i samarbeid med U&D og Attensi), god opplæring opp mot den enkelte tjenestemottaker. Det jobbes med alle disse punktene i avlastning og aktivitet men det er behov for å settes ytterligere i system.</p>
Systematisk arbeid med å forebygge psykisk uhelse hos personer med utviklingshemming/nedsatt funksjonsevne.	x	x	x	<p>Det er en skal-oppgave fra Nasjonal veileder (2021). Usikkert hvorvidt dette er satt i system som et universelt tiltak, men som selektert og indikerte tiltak samarbeides det med spesialisthelsetjeneste/ Habiliteringstjeneste/SUA. Behandlingstiltak eksempler: Medikamentell behandling, psykoedukasjon, målrettet miljøarbeid, ASK.</p> <p>Nevner i denne sammenheng at det i P07 benyttes feedback orienterte tjenester (FIT) i et Recovery orientert perspektiv.</p>
Kommunen skal legge til rette for godt samarbeid med pårørende (også søsken) til personer med utviklingshemming. Under planlegging/ implementering.	x	x	x	<p>Det er per dags dato ingen barneansvarlig i Drammen kommune, som kan ivareta barn som pårørende. Det er i praksis et tett samarbeid med pårørende. I fht barn som pårørende/søsken, ligger det et stort potensial ifht både forebyggende, fange opp og følge opp.</p> <p>Barnekoordinator hjemlet i lov. Kommunen arbeider for tiden med utlysning av stilling.</p>

Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
<p>Alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) Er kjent, men samtaler med avdelingsledere og fagrådgiver tyder på at dette må settes i system, så flere får tilbud om kommunikasjonsstøtte.</p>	x	x	x	<p>Samarbeidsparter som kan nevnes: Spesialisthelsetjeneste/videregående/skole/barnehage/Frydenhaug/Statped/NAV ASK benyttes innenfor avlastning og aktivitet, men i samtaler med avdelingsledere og fagrådgiver kommer det frem at arbeidet må bli mer systematisk slik at barn/unge/voksne får et likt tilbud og mulighet til kommunikasjonsstøtte på alle livets arenaer. I denne sammenheng benyttes blant annet GRID, betalingsfrie apper som kommunikasjonsstøtte og dagsplaner, Tegn til tale, pictogram. PECS. Usikkert om dette er satt i system i skole og barnehage, tross at dette her er en rettighet for barn med ASK behov.</p>
<p>Sosiale historier Det er en kjent metodikk. Usikkert om vi kan si det er en implementert metodikk.</p>	x	x	x	<p>Sosiale historier som verktøy og metode er kjent og benyttet i avlastning og aktivitet i den grad at det kan tas opp til vurdering der det er behov. Dette er en kjent metodikk særlig anvendelig i arbeid med personer med autismespekterforstyrrelse for å lære seg alternative positive atferdsstrategier. Ofte gjennomført i samarbeid med spesialisthelsetjeneste (SUA)</p>
<p>Systematisk arbeid med å forebygge psykisk uhelse hos personer med utviklingshemming/nedsatt funksjonsevne.</p>	x	x	x	<p>Dette er en skal-oppgave fra Nasjonal veileder (2021). Usikkert hvorvidt dette er satt i system som et universelt tiltak, men som selektert og indikerte tiltak samarbeides det med spesialisthelsetjeneste/Habiliteringstjeneste/SUA. Behandlingstiltak eksempler: Medikamentell behandling, psykoedukasjon, målrettet miljøarbeid, ASK. Nevner i denne sammenheng at det i P07 benyttes feedback orienterte tjenester (FIT) i et Recovery orientert perspektiv.</p>

Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
<p>Målrettet miljøarbeid Implementert, men må «holdes i» for å sikre at kompetanse opprettholdes og utvikles.</p>	x	x	x	<p>Ofte i samarbeid med Spesialisthelsetjenesten (SUA og habiliteringsavdelingen). Noen ganger fastlege. Miljøbehandling som er særlig aktuelt ved forekomst at oppståtte eller vedvarende atferdsvansker / atferd som utfordrer og videre forebygging av andre type utfordringer</p>
<p>Seksuell helse hos personer med utviklingshemming/ nedsatt funksjonsevne</p>	x		x	<p>Samarbeid med spesialisthelsetjeneste (SUA og Hab avdeling VVHF), fastlege, pårørende, verge ved tilfeller som krever spesialistkompetanse for å evt fange opp mulig overgrep, og evt følge opp seksuell atferd som utfordrer.</p>

Boligtjenesten

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Barna først	x			Barna først får innmeldt potensielle familier fra NAV.
Startlån	x			Boligtjenesten samarbeider med alle instanser som tar kontakt angående familier/personer de følger opp og som har søkt startlån. Det forutsetter at det ligger samtykke til samarbeid.
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Barna først	x			Barna først får innmeldt potensielle familier fra NAV.
Startlån	x			Boligtjenesten samarbeider med alle instanser som tar kontakt angående familier/personer de følger opp og som har søkt startlån. Det forutsetter at det ligger samtykke til samarbeid.
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Barna først	x			Barna først får innmeldt potensielle familier fra NAV.
Startlån	x			Boligtjenesten samarbeider med alle instanser som tar kontakt angående familier/personer de følger opp og som har søkt startlån. Det forutsetter at det ligger samtykke til samarbeid.

Flyktningetjenesten

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
International Child Development Program (ICDP)	x	x	x	Noe samarbeid med familieteam, men flyktningetjenesten fyller stort sett opp egne kurs.
Livsmestring	x			Alle nybosatte flyktninger bosatt av Flyktningtjenesten. I samarbeid med politi, barnevern og frivillige organisasjoner
Introduksjonsprogram	x			I samarbeid med voksenopplæringen, kommunale og private aktører i forhold til praksis, NAV

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Helhetlig oppfølging	x	x	x	Flyktningtjenesten jobber helhetlig med alle flyktningfamiliene. Det betyr at flyktningveileder skal følge opp hele familien både barn og voksne. Det innebærer samarbeid med alle aktuelle instanser familien er i kontakt med slik som skole, barnehage, migra helsestasjon/helsestasjoner, fastleger, familieteam, tannleger, frivillige organisasjoner, idrettslag og barnevern.
Fritidsmidler til barn	x			Flyktningtjenesten har i sitt reglement et punkt hvor de innvilget fritidsmidler til barn som har foreldre som deltar i introduksjonsprogrammet. Det krever samarbeid med idrettslag, kulturskole og andre aktører som drifter fritidsaktiviteter for barn
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
International Child Development Program (ICDP)	x	x	x	Noe samarbeid med familieteam, men flyktningtjenesten fyller stort sett opp egne kurs.
Livsmestring	x			Alle nybosatte flyktninger bosatt av Flyktningtjenesten. I samarbeid med politi, barnevern og frivillige organisasjoner
Introduksjonsprogram	x			I samarbeid med voksenopplæringen, kommunale og private aktører i forhold til praksis, NAV
Helhetlig oppfølging	x	x	x	Flyktningtjenesten jobber helhetlig med alle flyktningfamiliene. Det betyr at flyktningveileder skal følge opp hele familien både barn og voksne. Det innebærer samarbeid med alle aktuelle instanser familien er i kontakt med slik som skole, barnehage, migra helsestasjon/helsestasjoner, fastleger, familieteam, tannleger, frivillige organisasjoner, idrettslag og barnevern.
Fritidsmidler barn	x			Flyktningtjenesten har i sitt reglement et punkt hvor de innvilget fritidsmidler til barn som har foreldre som deltar i introduksjonsprogrammet. Det krever samarbeid med idrettslag, kulturskole og andre aktører som drifter fritidsaktiviteter for barn.

Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
International Child Development Program (ICDP)	x	x	x	Noe samarbeid med familieteam, men flyktningtjenesten fyller stort sett opp egne kurs.
Livsmestring	x			Alle nybosatte flyktninger bosatt av Flyktningtjenesten. I samarbeid med politi, barnevern og frivillige organisasjoner
Introduksjonsprogram	x			I samarbeid med voksenopplæringen, kommunale og private aktører i forhold til praksis, NAV
Helhetlig oppfølging	x	x	x	Flyktningtjenesten jobber helhetlig med alle flyktningfamiliene. Det betyr at flyktningveileder skal følge opp hele familien både barn og voksne. Det innebærer samarbeid med alle aktuelle instanser familien er i kontakt med slik som skole, barnehage, migra helsestasjon/helsestasjoner, fastleger, familieteam, tannleger, frivillige organisasjoner, idrettslag og barnevern.
Fritidsmidler barn	x			Flyktningtjenesten har i sitt reglement et punkt hvor de innvilget fritidsmidler til barn som har foreldre som deltar i introduksjonsprogrammet. Det krever samarbeid med idrettslag, kulturskole og andre aktører som drifter fritidsaktiviteter for barn

Levekårsteam

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Bidra med innspill til det forebyggende arbeidet i kommunen, herunder gi innspill til kommunens strategier og planer	x			
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Innlegg på møter og workshops	x	x		Helsefremmende tjenester 0-100,
Barneverntjenesten, NAV, Tjenestetildeling og koordinerende enhet, Boligtjenesten, Frivilligheten m.fl.				
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Råd og veiledning til ansatte i enkeltsaker	x	x	x	Helsefremmende tjenester 0-100, Barneverntjenesten, NAV, Tjenestetildeling og koordinerende enhet, Boligtjenesten, Frivilligheten m.fl.
Deltar på samtaler i familier	x	x	x	Helsefremmende tjenester 0-100, Barneverntjenesten, NAV, Tjenestetildeling og koordinerende enhet, Boligtjenesten, Frivilligheten m.fl.
Utvikle og iverksette tiltak	x	x	x	Til de som etterspør eller der vi erfarer / ser utfordringer
Dokumentere erfaringer og bidra til kunnskapsutvikling	x	x	x	Til de som etterspør dette tilbudet Helsefremmende tjenester 0-100, Barneverntjenesten, NAV, Tjenestetildeling og koordinerende enhet, Boligtjenesten, Frivilligheten m.fl.

Krisesenteret

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Gratis samtaletilbud				
Undervisning og informasjon til samarbeidspartnere				Frivillige, samarbeidspartnere, skoleklasser
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Individuelle tilbud i samarbeid med samarbeidspartnere	x	x	x	nav, helse, barnevern, advokat og politi ved behov, eller andre instanser.

NoK

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Veiledning og fagressurs seksuelle overgrep	x			Barnehage og skole
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Individuelle samtaler		x	x	

Psykisk helse og rus

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Deltaker i Tverrfaglig team på ungdomstorget				Ungdomstorg, barnevern
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)

Lavterskel-mottak for mennesker 18+				RPH, politi, skole, forebyggende, barnevern
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
KAT				
FIT				
Recovery				
Samarbeidsmøter				
Ansvarsgrupper				
Dialog med aktuelle samarbeidspartnere				Barnehage, skole, barnevern og familieteam

NAV

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Råd og veiledning etter § 17 i SOSTJL	x	x	x	
Økonomisk bistand etter §§ 18 og 19 i SOSTJL	x	x	x	
Bistand etter § 27 i SOSTJL, behov for midlertidig bolig	x	x	x	
Tilbud om kvalifiseringsprogram etter § 28 i SOSTJL	x	x	x	
Kartlegging, vurdering og oppfølging etter § 14 a) i NAV loven	x	x	x	
NAV i karrieresenter	x	x	x	I samarbeid med Karriere Buskerud
Økonomikurs; hverdagsøkonomi	x	x	x	Tilbyr kurs flere på ulike arenaer i kommunen
Arbeidsrettede kurs	x	x	x	På Fjell og Strømsø + internt på NAV
Livsmestringskurs	x	x	x	I samarbeid med Blå Kors
Arbeidsrettede kurs	x	x	x	I samarbeid med SIF og MIF
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
NAV i vgs	x	x	x	Til stede på Åssiden og Drammen vgs hver uke
Oppfølgings- og veiledningsløser (arbeid og psykisk helse)	x	x	x	Fast til stede to ganger i uken på DPS og Thorsberg

ArbeidHelse	x	x	x	NAV veileder samarbeider tett og systematisk med Vestre-Viken og Thorsberg
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Deltakelse og tilstedeværelse på Fontenehuset	x	x	x	NAV veileder er fast til stede på Fontenehuset
NAV i fengsel	x	x	x	I samarbeid med kriminalomsorgen, oppfølging i Ringerike og Drammen fengsel, i tillegg til overgangsboligen og ettervern
Utvidet oppfølging i egen regi	x	x	x	Jobbspesialister som følger tett opp etter IPS-standard
IPS-plasser på Kirkens Bymisjon	x	x	x	Rammeavtale med Kirkens Bymisjon på IPS-plasser, dette er i samarbeid med DPS.
Jobbmestrende Oppfølging	x	x	x	Rammeavtale med IFront for brukere innenfor psykosespekteret. Samarbeid med FACT og Crux (Bergflødt)
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Oppfølgingssamtaler	x	x	x	
Kartleggingssamtaler	x	x	x	
Dialog med andre samarbeidspartnere	x	x	x	PHR, Flyktningtjenesten, boligjenesten, Barnevernet, politiet, Fylkeskommunen, oppfølgingstjenesten, tiltaksarrangører, fastleger/behandlere, arbeidsgivere, utdanningsinstitusjoner, vgs

Kulturskolen

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Kulturskoletilbud -sentralt	x			
Kulturskolesatelitter	x			
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)
Inntekstgradering av skolepenger	x			
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/fylkeskommunale)

Aktiv fritid

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Gruppetilbud	x	x	x	Frivillig foreninger/organisasjon, andre kommunale tjenester
Individuell fritidskontakt	x	x	x	Frivillig foreninger/organisasjon, andre kommunale tjenester
Fritid med bistand	x	x	x	Frivillig foreninger/organisasjon, andre kommunale tjenester

UNG kultur

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Tett samarbeid med nærskolene, politi, fau og frivillige	x	x		

Bibliotek

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Tiltak for å øke tilhørighet, toleranse og trivsel	x			Neon Fritidsklubb, Fjell skole, Frivilligsentralen, Ungdomsklubben, Skolebesøk, Barnehagebesøk, DKS besøk, Ung Fritid, Redd Barna
Ferie og fritidsaktiviteter	x			
Lesestund for de minste barna	x			Barnehagene

Fastlegene

Universelle tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Fastlegeordningen. Lavterskel offentlig finansiert tilbud om legehjelp til alle, herunder ligger også legevakt. Spesielt ansvar for pasienter på sine lister.	x	x	x	Alle kommunale helsetjenester, spesialisthelsetjeneste, øvrige. Fastlegen har ansvar for koordinering av de medisinskfaglige tjenestene for pasientene på sin liste.
Oppmerksomhet mot å avdekke eventuelle symptomer og tegn på omsorgssvikt i daglig virke		x	x	Barnevern, skolehelsetjeneste, helsestasjon, legevakt og sykehus
Generell plikt om melding til barnevern ved grunn til å tro at barn utsettes for alvorlig omsorgssvikt		x	x	Barnevern
Selekterte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Tilbud om prevensjonsveiledning for å forebygge uønsket graviditet	x			Helsestasjon, jordmortjeneste
Indikerte tiltak	Forebyggende	Fange opp	Følge opp	I samarbeid med? (andre kommunale/frivillige/ fylkeskommunale)
Helsehjelp til foreldre som har tilstander forbundet med økt risiko for omsorgssvikt	x	x	x	
Tilbud om tett oppfølging av gravide med utfordringer som kan gi økt risiko for omsorgssvikt, henvisninger til andre instanser dersom indikert	x	x	x	Helsestasjon, barnevern, jordmortjeneste
Bekymringsmelding til barnevern. Opplysningsplikt til barnevern.				
Kan gi bistand til prøvetaking i regi av barnevernstjenesten.		x	x	Barnevern
Deltagelse i ansvarsgruppemøter og andre tverrfaglige møter som omhandler medisinsk tilstand til egne pasienter		x	x	Alle tjenester der helse er aktuelt tema
Øke helsekompetanse hos sine pasienter	x			

9.3 Vedlegg 3 – Tiltak og metoder i bruk i andre kommuner i dag

Vi har latt oss inspirere av kommuner som har gjort seg noen erfaringer knyttet til brukerorientering, tidlig innsats, tverrfaglig samhandling og helsefremmende og forebyggende arbeid.

Kommune	Tiltak	
Kristiansand kommune	Nye Mønstre	Nye mønstre –trygg oppvekst er en ny og forbedret måte å organisere tjenester på, tilpasset lokale behov og ressurser i kommunene. Målsetning å bryte mønstre hvor lavinntekt og sosiale utfordring overføres fra en generasjon til en annen. Har eksempelvis rollen familiekoordinator; Familiekoordinator er én kontaktperson inn til hjelpeapparatet. De skal sikre rett hjelp til rett tid, til både barn og voksne i deltakerfamiliene. Familiekoordinator organiserer innsatsen rundt hele familien, og skal se hele familiens behov under ett.
Flere fylkesmannsembeter	Sjumilssteg	Sju steg som inneholder tolv artikler i barnekonvensjonen for å sikre økt brukerorientering
Re kommune		
Tønsberg kommune	Smart Oppvekst	Hvordan kan vi sammen skape oppvekstmiljøer som inkluderer ALLE barn og unge og som utløser engasjement, håp og glede?
Færder kommune	Færdermodellen	Styrket innsats i barnehagene innenfor det universelle og støttesystem der det er behov til tiltak på selektert og indikert nivå
Helsestasjonstjeneste i Oslo kommune	Barnehjernevernet	Tilbudet gis til alle som venter sitt første felles barn, til alle som får barn i Norge for første gang, til adoptivforeldre og til flerbarnsfamilier med utvidet behov.
Asker kommune	Asker Velferdslab	Målet er å øke levekårene og å bedre livskvaliteten til den enkelte familie. Med denne modellen slipper innbyggeren eller familien å forholde seg til adskilte instanser.
Gjøvik kommune	Tverrfaglige møter	Modell for gjennomføring av tverrfaglige møter
Trondheim kommune	SteinSaksPapir - mot utenforskap blant barn og ungdom i Trondheim	Plan mot utenforskap blant barn og unge

9.4 Vedlegg 4 – Resultater frivillighetsundersøkelsen 2022

Hensikt og sammenheng

- Undersøkelsen skal gi oss kunnskap om hvor vi står- vårt utgangspunkt- i forhold til visjon og mål vi har satt oss i kommuneplanens samfunnsdel knyttet til samarbeid med frivillig sektor. Videre vil denne kunnskapen danne grunnlag for videre planlegging innenfor dette området.
- Spørsmålene i undersøkelsen gir oss verdiene på vedtatte indikatorer, som igjen sier om kommunen evner å realisere de vedtatte mål/delmål innenfor de seks politikk områder i kommuneplanens samfunnsdelen.

Politikk-områder

Mål/delmål

Indikatorer

Tilbake-meldinger
• Undersøkelser
• Statistikk

Om undersøkelsen

- Utvalget ble levert fra Drammen kommune og var basert på kommunens eget register.
- Det ble sendt ut til alle organisasjoner som hadde kontaktadresse.
- Undersøkelsen ble sendt ut 14.02.2021 og lukket den 28.02.2022.

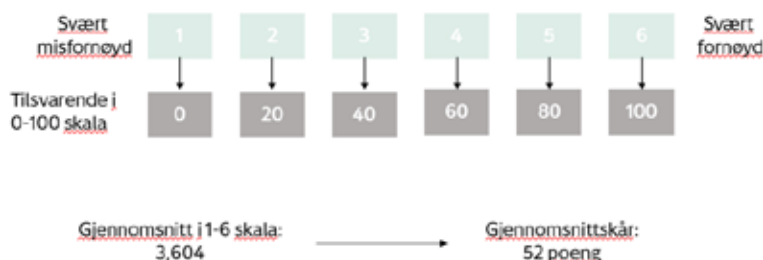
Metode

- I denne undersøkelsen er det benyttet et elektronisk skjema (webskjema).
- Formålet med undersøkelsen ble oppgitt, samt at alle svar kun ville bli presentert i form av tabeller og statistikker og at anonymitet var garantert.
- Estimert antall minutter for å fylle ut spørreskjemaet ble oppgitt (7-8 minutter).

Utrekning fra 6 punkts skala til 100 punkt skår

I analysen konverterer vi resultatene fra en sekspunkts skala til en hundrepunkts skår. Årsaken til dette er at man da lettere kan se nyanser i endringer som skjer over tid.

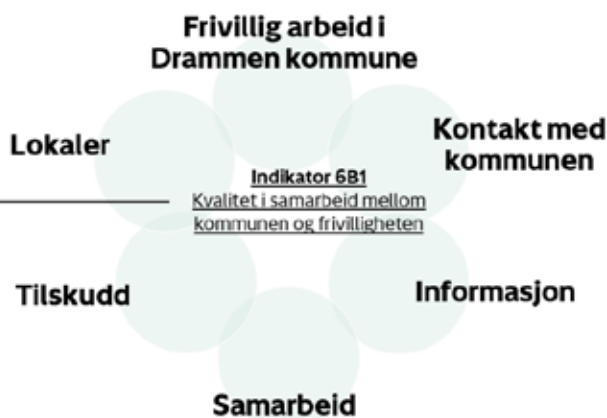

Indikatorer

Frivillighetens vurdering av samarbeidet med kommunen (indeks). Tema for spørsmål som vil inngå er:

- 1) tjenesteområder
- 2) fritidstilbud
- 3) omfang
- 4) kvalitet

Indikatorer

Indikator 5 D2 Mangfold som ressurs i frivilligheten

- Frivillighetens vurdering av i hvilken grad mangfold blir brukt som en ressurs. Basert på spørreundersøkelse rettet mot frivilligheten. Spørsmål bør utformes slik at det ikke oppfattes som en evaluering av hvor godt frivilligheten har lyktes med å inkludere minoriteter. Spørsmålet lyder: I hvilken grad har dere fokus på mangfold i deres frivillige arbeid?

Respons

- Det ble i undersøkelsen sendt ut invitasjon til 663 organisasjoner, og antallet som er svart er **ca 162** (andelen som har svart på hvert spørsmål er varierende). Totalt gir dette en svarprosent på **24%**.

Resultat

Indikator 6B1
Kvalitet i samarbeid mellom
kommunen og frivilligheten

45
poeng

Indikator 5 D2
Mangfold som ressurs
i frivilligheten

71
poeng

Resultater-indikatorers delspørsmål

Indikator 6B1: Kvalitet i samarbeid mellom kommunen og frivilligheten

Frivillig arbeid i Drammen

- Det er enkelt å drive frivillig aktivitet
- Det er god dialog mellom frivillig sektor og kommunen
- Det er god tilgang på egnede lokaler for frivillig aktivitet i Drammen

52
44
39

45 poeng

Kontakt med kommunen

- Dere får tilstrekkelig oppfølging i etterkant av kontakt
- Dere som regel får svar på det dere lurer på
- Dere blir møtt på en positiv måte når dere tar kontakt
- Det er mulig å ta kontakt utenfor arbeidstid
- Det er lett å finne ut hvem vi skal henvende oss til

41
52
62
29

44 poeng

37

Finne informasjon om...

- Tilskuddsordninger
- Rekruttering av frivillige
- Lån av lokaler
- Utstyrlåneordninger
- Planer / aktuelle saker
- Kontaktpersoner i kommunen
- Kurs og seminarer

43
31
36
43
40
40

39 poeng

38

Resultater-indikatorers delspørsmål

Indikator 6B1: Kvalitet i samarbeid mellom kommunen og frivilligheten

Samarbeid

- Det er lett å få til samarbeid
- Det er tydeligere rammer og ansvarsfordeling
- Samarbeidet krever mye tid og organisering
- Kommunen legger til rette med lokaler
- Kommunen legger til rette med tilskudd

46
42
54
37
42

44 poeng

Tilskudd

- Det er enkelt å søke tilskudd
- Kriteriene for å søke tilskudd er lette å forstå
- Det er lett å rapportere på

50
51
55

52 poeng

Lokaler

- Lokalene vi låner/leier passer til aktivitetene våre
- Det er kort reisevei til lokalene vi pleier å låne/leie
- Det er enkelt å finne hvilke lokaler som lånes/leies ut til frivillige
- Vi vet hvem vi skal kontakte i kommunen

62
69
35
51

54 poeng

Noen refleksjoner

- Store forbedringspotensialer i kommunikasjons- og formidlingsarbeidet.
- Behov for økt tilgjengeliggjøring av lokaler for frivilligheten
- Tydelige kontaktflater mellom kommunen og frivillig sektor lokalt

DRAMMEN
KOMMUNE